
A 000 927 209 7
UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

HEDNINGEN

OCH ANDRA BERÄTTELSER
FRÅN SÖDERHAFSÖARNA

HEDNINGEN

OCH ANDRA BERÄTTELSER
FRÅN SÖDERHAFSÖARNA

AV

JACK LONDON

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING
AV *ALGOT SANDBERG*

TREDJE UPPLAGAN

STOCKHOLM
BOHLIN & Co.

SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET
STOCKHOLM 1919

I.

HEDNINGEN.

Jag träffade honom första gången i en orkan. Men fastän vi kämpat igenom orkanen på samma skonare, fick jag inte syn på honom förrän skonaren gått i spillror under oss. Utan tvivel hade jag sett honom tillsammans med den övriga kanakbesättningen ombord, men medvetet hade jag inte haft en aning om hans tillvaro, ty Petite Jeanne var alldeles överfylld av folk. Utom åtta eller tio kanaksjömän, den vite skepparen, styrmannen, superkargen och de sex salongspassagerarne förde skonaren, då hon seglade från Rangiroa, bortåt åttiofem däckspassagerare, paumotaner, tahitier, män, kvinnor och barn, var och en med sin packlåda, för att inte tala om sovmattor, filtar och klädknyten.

Pärlfiskesäsongen kring Paumotuöarna var över och alla vände tillbaka till Tahiti. Vi salongspassagerare voro pärluppköpare. Två voro amerikaner, en var kines — den vitaste kines jag någonsin sett — en var tysk, en polsk jude, och jag själv gjorde det halva dussinet fullt.

Det hade varit en mycket lycklig säsong. Ingen av oss hade orsak att klaga, inte heller någon av

de åttiofem däckspassagerarne. Alla hade gjort goda affärer och väntade nu på att få i lugn och ro riktigt vila ut i Papeete.

Petite Jeanne var naturligtvis alldeles för hårdt lastad. Hon mätte endast sjuttio tons och hade inte rätt att föra en tiondel av vad hon hade ombord. Under däcksluckorna var hon packad med pärlemor och kopra; det var ett under att besättningen kunde sköta henne, då det icke fanns plats att gå på däck, utan de måste ta sig fram uppe på relingarna. Under natten fingo de gå på de sovande, som täckte däcket i dubbla varv, det kan jag svära på. Och så var där grisar och höns och säckar med jam, medan varje upptänklig plats var prydd med guirlander av kokosnötter och bananklasar. På båda sidor mellan för- och aktervanterna, lagom lågt för att förbommen kunde gå klar, hade sträckts gajar, från vilka hängde ner åtminstone femtio knippor bananer.

Det artade sig att bli en tråkig resa, även om vi skulle kunna göra den på de två, tre dygn, som skulle varit nog, om sydostpassaden blåst friskt. Men det gjorde den inte. Efter de första fem timmarna dog passaden alldeles bort i några flämtande fläktar. Stiltjen fortfor hela natten och följande dag, så tung och kvävande att blotta tanken på att öppna ögonen var nog att förorsaka huvudvärk.

Andra dagen dog en man, en inföding från en av ostöarna och en av säsongens bästa dykare i lagunen. Kopporna — det var just vad det var, fast jag inte kan begripa hur de kunnat komma ombord, när inga kända fall av dem inträffat i land,

när vi lämnade Rangiroa. Nu funnos de där i alla fall, en man hade dött och tre andra lågo sjuka.

Det var ingenting att göra. Vi kunde varken avskilja de sjuka eller ge dem någon vård — vi voro ju packade som sardiner. Det var ingenting annat än att ruttna och dö — det vill säga efter den natten som följde på det första dödsfallet. Samma natt stulo sig styrmannen, superkargen, den polske juden och fyra infödda fiskare i väg i den stora livbåten. De hördes aldrig av mera. På morgonen borrade kaptenen resolut de andra båtarna — och där voro vi nu.

Den dagen blev det två dödsfall, nästa dag tre, så stego de till åtta. Det var egendomligt att se hur vi togo det. Infödingarna till exempel föllo i ett tillstånd av stum och slö fasa. Kaptenen — han hette Oudouse och var fransman — blev ytterst nervös och orolig nästan till krampaktighet. Han var en storväxt, fet man, som vägde minst sina nittio kilo och han blev hastigt lik ett skälvande geléberg av fett.

Tysken, de båda amerikanerna och jag själv, köpte all skotsk whisky som fanns ombord och gingo i ett ständigt rus. Teorien var utmärkt — om vi höllo oss alldeles genomsyrade av alkohol, skulle varje koppbakterie som kom i beröring med våra kroppar genast brännas till aska. Och teorien höll i praktiken, fastän jag måste tillstå att varken kapten Oudouse eller Ah Choon — kinesen — angrepos av sjukdomen. Fransmannen drack inte alls, och kinesen inskränkte sig till ett glas om dagen.

Det var inte roliga dagar. Solen stod rakt över våra huvud. Det rådde fullkomlig vindstilla så när som på enstaka byar, vilka blåste skarpt i tio minu-

ter à en halv timme för att dö ut i syndafloder av regn. Efter varje by kom solen igen och drog hela moln av ånga från de genomvåta däcken.

Den där ångan var allt annat än trevlig. Det var en dödsånga mängd med millioner och åter millioner sjukdomsfrön. Vi togo oss alltid ett extra glas när vi sågo den där ångan stiga upp från de döda och döende, vanligtvis blev det ett par tre groggar dessutom och vi blandade dem bra starka. Vi brukade också ta oss ytterligare några glas för varje gång de döda kastades över bord åt hajarna som svärmade omkring oss.

En vecka gick det till på samma sätt; då tog whiskyn slut, och det var så godt det, ty annars skulle jag inte ha varit i livet mer. Det behövdes en nykter man för att gå igenom vad som följde sedan, vilket ni kanske medge, när jag nämner det lilla faktum, att till sist endast två män överlevde alltsammans. Den andre mannen var hedningen — så hörde jag åtminstone kapten Oudouse kalla honom i det ögonblick jag blev underkunnig om hans tillvaro. Men för att nu gå tillbaka . . .

Det var i slutet av veckan. Whiskyn var slut och vi voro nyktra. Då kom jag händelsevis att kasta blicken på barometern, som hängde i kajuttrappan. Dess normalstånd i dessa trakter var 29.90 och det var ganska vanligt att se det oscillera mellan 29.85 och 30.00, eller till och med 30.05. Men att se vad jag såg, barometern nere till 29.62 var mer än tillräckligt för att komma den mest druckna pärluppköpare att nyktra till.

Jag fäste kapten Oudouses uppmärksamhet på för-

hållandet och fick nu veta att han sett den falla under flera timmar. Det var inte mycket att göra, men vad han kunde, det gjorde han utmärkt i förhållande till omständigheterna. Han lät bärga seglen och sätta till stormrigg och väntade på stormen. Hans misstag låg i vad han gjorde sedan stormen kommit. Han drejade till för babords halsar, vilket varit alldeles riktigt söder om ekvatorn, om — och det var just det — om man inte befann sig direkt i vägen för orkanen.

Vi voro just rakt i vägen för den. Jag kunde se det av att vinden stadigt ökade i styrka och att barometern lika stadigt fortfor att falla. Jag ville att kaptenen skulle vända och länsa, tills barometern upphörde att falla, och sedan lova upp. Vi resonerade tills han var nästan hysterisk, men ge med sig ville han inte. Det värsta var att jag inte kunde få de andra pärluppköparna med mig. Vad var jag för en, som trodde mig förstå sjön bättre än själva kaptenen? — det var deras tanke, jag visste det.

Naturligtvis blev det en fruktansvärd sjö, och jag skall aldrig glömma de första tre sjöarna Petite Jeanne tog emot. Hon hade fallit av och första sjön gjorde nästan rent hus. Livlinorna voro endast för de starka och friska och till föga nytta ens för dem, medan kvinnor och barn, bananer och kokosnötter, grisar och lådor, sjuka och döende sopades bort som en skrikande, jämmerfull kompakt massa.

Nästa sjö fyllde Petite Jeannes däck ända upp till relingarna, och när aktern sjönk och bogen pekade upp mot himlen strömmade allting både levande och dödt akter över. Det var en människo-

fors. De kommo huvudstupa, med fötterna först, på sida, rullande om varandra, snoende, slingrande, slängande. Då och då fick någon fatt på en stötta eller en repstump, men tyngden av kropparna bakom slet bort sådana grepp.

En man såg jag få fatt i styrbords beting — hans huvud knäcktes som ett äggskal. Jag såg vad som skulle komma, sprang upp på kajuttaket och därifrån upp i själva storseglet. Ah Choon och en av amerikanerna försökte följa mig, men jag var ett språng före dem. Amerikanen sveptes ut över aktern som ett flarn. Ah Choon fick fatt i en spak i ratten och svängde sig bakom den. Men en grovvuxen Raratongavahine (kvinna) — hon måste ha vägt mer än hundra kilo — slungades upp mot honom och fick ena armen om hans hals. Han klamrade sig fast vid rorsmannen med sin andra hand, och just i samma ögonblick krängde skonaren över åt babord. De rutschande kropparna och vattnet mellan kajutan och relingen stannade ögonblickligen i farten och vände. Och borta voro de — vahine, Ah Choon och rorgängaren, och jag kan svära på att jag såg, hur Ah Choon grinade åt mig i filosofisk resignation, när han klarade relingen och försvann i sjöarna.

Den tredje sjön, den största av alla, gjorde inte så mycken skada. Då den kom, hade nästan varenda kvarlevande tagit sin tillflykt till riggen. På däck fanns kanske ett dussin flämtande, halvkvävda stackare, som rullade omkring eller försökte kravla sig i säkerhet. Men de gingo skoningslöst över bord liksom spillrorna av de båda återstående båtarna.

Den andra pärluppköparen och jag lyckades få omkring femton kvinnor och barn in i kajutan, men det hjälpte föga de stackars varelserna till sist.

Vind? Trots allt vad jag varit med om hade jag aldrig kunnat tro att det kunde blåsa som det gjorde. Det kan inte beskrivas. Kan man skildra en nattmara? Så var det också med denna blåst. Den slet kläderna av kroppen på oss. Jag säger *slet av dem*, och jag menar det. Jag begär inte att man skall tro mig. Jag berättar bara vad jag själv såg och kände. Ibland tror jag det inte själv. Jag gick igenom det i alla fall, och det är nog. Man kunde inte vända ansiktet mot denna blåst och leva. Den var helt enkelt onaturlig och det mest onaturliga var att den alltjämt tilltog i styrka.

Tänk er otaliga millioner och billioner tons av sand. Föreställ er all denna sand susa i väg med en fart av nittio, hundra eller hur många hundra mil som helst i timmen. Tänk er vidare denna sand osynlig, omöjlig att känna, men ändå bibehållande sandens hela tyngd och täthet. Gör allt detta och ni skall kanske få en svag aning om vad denna blåst liknade.

Kanhända sand ändå inte är den rätta jämförelsen. Säg hellre gyttja, osynlig, omärklig, men ändå tung som gyttjan. Nej, värre än så. Antag att varje molekyl i luften vore en gyttjebank för sig. Försök sedan att föreställa er de otaliga stötarna av dessa gyttjebankar. Nej, jag avstår. Språket kan måhända ge uttryck åt livets vanliga företeelser, men det räcker icke till att skildra någonting så utom alla gränser oerhört som denna blåst.

Så mycket vill jag blott säga: sjön, som i början gått hög, slogs fullständigt ned av denna blåst. Än mer. Det såg ut, som om hela oceanen sugits upp i käften på denna orkan och slungats vidare genom den rymd som förut upptagits av luften. Naturligtvis hade våra segel gått långt före detta. Men kapten Oudouse hade på Petite Jeanne som jag aldrig sett förr ombord på en söderhavsskonare — ett havsankare. Det bestod av en konformig säck av segelduk, vars mun hölls öppen av en järnställning. Detta havsankare var någonting i stil med en drake, så att det högg tag i vattnet liksom draken hugger fast i luften, men med en skillnad. Havsankaret stannade alldeles under oceanens yta i lodrätt ställning. En lång lina förenade det med skonaren. Resultatet blev, att Petite Jeanne gick med bogen mot vind och sjö.

Ställningen skulle i själva verket ha varit ganska gynnsam, om vi inte befunnit oss midt i vägen för orkanen. Visserligen slet vinden våra segel ur beslagssejsingarna, tog bort toppmasterna och trasslade bort vårt löpande gods, men vi skulle i alla fall ha stått oss, om vi inte hade befunnit oss rakt midt för det annalkande stormcentrat. Det var detta som avgjorde vårt öde. Jag befann mig i ett tillstånd av nästan känslolös utmattning till följd av den piskande stormen och jag tror att jag nästan givit upp allt hopp och var beredd att dö, när stormcentrat nådde oss. Det kom som en absolut stiltje, utan en enda pust av luft. Verkan var kväljande, kvävande.

Man må komma ihåg att vi under många timmar

uthärdat en fruktansvärd muskelspänning för att motstå vindens oerhörda pressning. Och så upphörde denna helt och hållet med en gång. Jag minns att jag kände det som om jag höll på att utvidgas, att flyga isär i alla riktningar. Varje atom i min kropp tycktes stöta de andra ifrån sig. Men det räckte blott ett ögonblick. Förödelsen var över oss.

Befriad från vindens tryck, började sjön genast vräka. Den tog sats, den gjorde språng upp mot skyarna. Från varje streck på kompassen blåste denna obegripliga vind in mot ett centrum av stiltje. Följden blev att också sjön vräkte upp från varje streck på kompassen och det fanns ingen vind som kunde hejda den. Vågorna flögo upp likt korkar, som lossnat från bottnen på ett fat vatten. Det fanns inte längre något system, inte någon stabilitet. Det var vanvettiga sjöar, åtminstone åttio fot i höjd, snarare inga sjöar alls. De liknade icke sjöar som någon människa förr sett. De voro vidunderliga kaskader — det är alltsammans. Kaskader som voro åttio fot höga. Åttio! De voro mer än så. De gingo över våra masttoppar... de voro explosioner. De voro rusiga; de föllo var som helst och hur som helst. De knuffade varandra, de stötte ihop. De rusade tillsammans, föllo över varandra eller slungades tillbaka som tusende vattenfall. Detta var en ocean som ingen människa drömt om, denna orkanens medelpunkt. Det var förvirringens trefaldiga förvirring... det var anarki. Det var ett helvetessvalg av havsvatten, som blivit vansinnigt.

Och Petite Jeanne? Jag vet ingenting. Hed-

ningen sade mig efteråt att han heller inte visste något. Hon blev bokstavligen söndersliten, smulad sönder i små bitar, förintad. När jag kom till mig själv igen, befann jag mig i vattnet, simmande automatiskt, ehuru jag var till två tredjedelar drunknad. Hur jag kommit dit hade jag ingen aning om. Jag kom ihåg att jag sett Petite Jeanne flyga i stycken, vilket måste ha varit i samma ögonblick som mitt eget medvetande blåstes ur mig. Men där var jag nu utan annan möjlighet än att försöka göra mitt bästa, och däri låg ingenting så synnerligen lovande. Stormen dånade igen, sjön var ej så hög och mera regelbunden och jag förstod att jag kommit ut ur medelpunkten. Lyckligtvis funnos inga hajar i närheten. Orkanen hade skingrat den rovgiriga flock som omgivit dödsskeppet och slukat liken.

Det var ungefär middagstid, när Petite Jeanne gick under och det måste ha varit två timmar senare som jag fick fatt i en av hennes luckor. Det regnade stridt och tungt och det var den renaste slump som drev mig och däcksluckan tillsammans. En kort tågstump satt fast i en krampa och jag visste att ett dygn åtminstone skulle jag nu kunna reda mig, om inte hajarna kommo tillbaka. Under tre timmar, kanske längre, höll jag mig fast vid luckan, under det jag med slutna ögon koncentrerade hela min viljekraft på att supa in tillräckligt med luft för att hålla mig vid liv och på samma gång undvika att få i mig så mycket vatten, att jag skulle sjunka. Då tyckte jag att jag hörde röster. Regnet hade upphört, både storm och sjö lade sig märkvärdigt

hastigt. Icke tjugu fot ifrån mig såg jag kapten Oudouse och hedningen på en annan lucka. De slogos om besittningen av den — åtminstone fäktade fransmannen vildt.

»Païen noir!» hörde jag honom skrika och i samma ögonblick såg jag honom ge kanaken en spark.

Kapten Oudouse hade förlorat alla sina kläder med undantag av skorna, som voro tunga snörkängor. Det var en otäck spark, ty den träffade hedningen över munnen och underkäken och bedövade honom till hälften. Jag väntade att han skulle ge den tillbaka, men han nöjde sig med att simma ensam och hjälplös på säkert avstånd från sin fiende. Men för varje gång sjön kastade honom närmare, var fransmannen färdig igen med sina båda fötter. Och för varje gång skrek han »din svarta hedning» åt kanaken.

»För två centimer skulle jag gärna komma bort och dränka dig, ditt odjur!» skrek jag.

Enda skälet att jag inte gav mig iväg var att jag kände mig för uttröttad. Blotta tanken på att behöva simma var vämjelig. Jag ropade därför åt kanaken att komma över till mig och dela min lucka. Han sade att han hette Otoo (uttalas ō-tō-ō) och att han var en inföding från ön Bora Bora, den västligaste av Sällskapsöarna. Jag fick sedan veta att han fått fatt i däcksluckan först. Så hade han träffat på kapten Oudouse och erbjudit sig att dela den med honom — till tack härför hade han själv blivit bortsparkad.

På det sättet kommo Otoo och jag först till-

sammans. Han var ingen slagskämpe; tvärtom var han idel älskvärdhet och försynthet, ett riktigt barn, fastän han i det närmaste var sex fot lång och hade muskler som en gladiator. Men fastän han inte var någon slagskämpe, var han inte feg. Han hade tvärtom ett lejons hjärta, och under de år som sedan följde såg jag honom många gånger utsätta sig för risker, som jag aldrig skulle vågat drömma om. Vad jag menar är, att fastän han alltid undvek att komma i slagsmål, om det var möjligt, sprang han aldrig sin väg, om det blev allvar. Och kom han i gång, gällde det att se upp. Jag glömmer aldrig vad han gjorde med Bill King. Det hände på tyska Samoa. Bill King var ansedd som den bästa tungviktsboxaren i amerikanska flottan. Han såg ut som ett stort odjur, en riktig gorilla, en av dessa män som alltid slogo till lika snabbt som hårdt. Det var han som började och han sparkade Otoo två gånger och drev till honom med näven en gång, innan Otoo fann det lönt att svara. Men sedan dröjde det inte fyra minuter, förrän Bill King var den olycklige ägaren av fyra avbrutna revben, en bruten underarm och en ledbruten skuldra. Otoo förstod ingenting av systematisk boxning, han begagnade endast sin styrka, och det tog väl tre månader innan Bill King hämtat sig från det där nappataget en eftermiddag på stranden utanför Apia.

Men jag går min berättelse i förväg. Vi delade däcksluckan. Vi turade om. Medan en låg och vilade raklång på den, höll den andra bara fast med händerna med huvudet över vattnet. På det sättet drevo vi i två dygn över oceanen. Till slut

yrade jag nästan hela tiden; ibland hörde jag också Otoo babbla och rabbla på sitt eget språk.

Till sist var det Otoo som räddade mig. När jag kom till sans, fann jag mig liggande på en strand tjugu fot från vattnet, skyddad för solen av ett par stora kokosblad. Ingen annan än Otoo kunde ha släpat mig dit och satt upp bladen till skydd. Han låg bredvid mig. Så förlorade jag medvetandet igen, och då jag vaknade på nytt, var det kall, stjärnklar natt och Otoo tryckte en mjölkfylld kokosnöt mot mina läppar.

Vi voro de enda överlevande från Petite Jeanne. Kapten Oudouse måtte ha dött av utmattning, ty några dagar senare drev hans lucka i land utan honom. Otoo och jag levde en vecka på korallrevet tillsammans med infödingarna, då vi till sist upptogos av en fransk kryssare och blevo förda till Tahiti. Under tiden hade vi emellertid begått ceremonien att byta namn. På Söderhavsöarna binder denna ceremoni två män fastare samman än de gamla vikingarnas fostbrödralag. Förslaget var mitt, och Otoo blev alldeles överlycklig, när jag kom fram med det.

»Det är bra», sade han på tahitiska. »Vi ha ju varit kamrater under två dygn i dödens käftar.»

»Men den gången stammade käftarne», log jag.

»Ni gjorde det bra, herre», svarade han, »och döden var inte feg nog att ta till ordet».

»Varför kallar du mig herre», frågade jag och försökte låtsa att jag kände mig sårad. »Vi ha ju bytt namn. För dig är jag Otoo och du är Charley för mig. Och för alla tider skall det vara så. Det

är ju bruket. Och när vi äro döda och om det skulle inträffa, att vi leva upp på nytt någonstädes bortom stjärnor och skyar, skall du alltjämt vara Charley för mig och jag Otoo för dig.»

»Ja, herre», svarade han, och hans ögon lyste av blid glädje.

»Är du där nu igen?» utropade jag förtrytsamt.

»Inte gör det något, vad mina läppar säga», invände han. »De äro endast mina läppar. Men jag skall alltid tänka Otoo, och när jag tänker på mig själv, skall jag tänka på er. När helst någon uttalar mitt namn, skall jag tänka på er. Och ovan skyar och stjärnor, alltid och evinnerligen, skall ni bli Otoo för mig. Är det bra så, herre?»

Jag dolde mitt leende och sade honom att det fick vara så.

Vi skildes åt i Papeete. Jag stannade i land för att återvinna krafterna, han for med en kutter till sin egen ö Bora Bora. Sex veckor senare kom han tillbaka. Jag blev överraskad, ty han hade talat med mig om sin hustru och sagt att han tänkte återvända till henne och sluta upp med långresorna.

»Vart tänker ni gå, herre?» frågade han efter de första hälsningarna.

Jag ryckte på axlarna. Det var en kinkig fråga.

»Vart som helst», svarade jag. »Hela världen, hela havet och alla öar i den vida oceanen — det är mig likgiltigt vart det bär.»

»Då följer jag med er», svarade han helt naivt. »Min hustru är död.»

Jag har aldrig haft någon bror, men jag har sett andra mäns bröder och jag tvivlar på att någonsin

en man haft en bror som varit för honom vad Otoo var för mig. Han var på samma gång bror, far och mor, och så mycket vet jag, att jag blev en bättre och hederligare människa, tack vare Otoo. Jag brydde mig föga om andra, men jag måste göra vad som var rätt i Otoos ögon. Tack vare honom vågade jag inte besudla mig själv. Jag blev hans ideal; hans kärlek, ja, hans dyrkan gjorde mig för honom till någonting tusenfaldt bättre än jag var. Det kom ögonblick, då jag formligen stod på branten till avgrunden och jag skulle ha tagit ut språnget, om inte tanken på Otoo hållit mig tillbaka. Hans stolthet över mig genomträngde så småningom mitt eget medvetande, tills jag icke längre kunde göra någonting, som skulle ge denna hans känsla för mig en knäck.

Givetvis förstod jag icke med ens vilka känslor han hyste för mig. Han kom aldrig med invändningar eller klander, men sakta och säkert fick jag upp ögonen för den höga ställning jag intog inför honom, och samtidigt började jag förstå, hur ondt jag skulle göra honom, om jag någonsin gjorde mindre än det bästa jag kunde.

I sjutton år levde vi tillsammans. I sjutton år hade jag honom vid min sida, vaktande min sömn, vårdande mig för febrar och sår... ja, han tog själv emot såren, när han kämpade för mig. Han tog hyra på samma fartyg som jag: tillsammans genomströvade vi Stilla Oceanen från Hawaii till Sidney Head, från Torres sund till Galapagos-öarne, från Nya Hebriderna västvart över till Luisiaderna, Nya Britanien, Nya Irland och Nya Hanover. Vi

ledo tre gånger skeppsbrott, vid Gilbertsöarna, Santa Cruzgruppen och Fidjiöarna. Vi sålde och köpte och bytte var det fanns en dollar att förtjäna på pärlor, pärlemor, kopra, sköldpadd eller vrakgods.

Det började i Papeete omedelbart sedan han förklarat att han ville följa mig vart som helst. Den tiden fanns det i Papeete en klubb, där pärlfiskare, köpmän, skeppare och allt möjligt slödder bland Söderhavsäventyrarne samlades. Där spelades högt och där dracks med besked och jag är rädd för att jag brukade vara uppe längre än som nödigt och nyttigt var. Men hur sent jag än gick ifrån klubben, alltid stod Otoo utanför och lagade att jag kom hem ordentligt.

I början log jag; så grälade jag på honom och till sist sade jag rent ut att jag inte behövde någon barnpiga. Sedan såg jag honom inte mera, när jag kom ut från klubben. Men en vecka senare blev jag alldeles av en händelse varse att han ändå följde mig hem. Han smög sig efter mig på andra sidan gatan i skuggan av mangoträden. Vad kunde jag göra åt detta? Jag vet bara vad jag gjorde.

Omedvetet började jag förkorta mina besök på klubben. Under regnforsande stormnätter, midt i rusets och spelets yra smög sig plötsligt över mig tanken på Otoo, som stod därute under de drypande mangoerna och höll vakt. Han gjorde mig verkligen till en bättre människa. Han var i alla fall ingen pedant och han hade icke det minsta begrepp om vad kristen moral vill säga. Invånarna på Bora Bora voro alla kristna, men han var hedning, den enda otrogna på hela ön, en stor materialist, som

trodde att när man var död, så var man död. Han höll endast på att man måste vara ärlig och göra var man rätt. I hans lagbok var lumpenhet och småaktighet någonting nästan lika allvarsamt som mord, ja, jag tror att han mera respekterade en mördare än en man, som i handel och vandel begagnade sig av knep och slingerbultar.

Vad min egen person beträffar var han alltid emot att jag gjorde någonting som kunde bekomma mig illa. Spel sade han ingenting om — han var själv en passionerad spelare. Men att vara uppe sent förklarade han vara skadligt för hälsan. Han hade sett hur män som inte togo vara på sig dogo i feber. Han var ingen nykterist, tvärtom tog han gärna sitt glas, när det hade varit hårdt och vått arbete i båtarna, men han ansåg att starkvaror skulle njutas med måtta. Han hade sett mer än en som dött eller blivit en usling genom whisky.

Alltid hade Otoo mitt välbefinnande i tankarna. Han tänkte för mig, övervägde mina planer och hyste långt större intresse för dem än jag gjorde själv. Innan jag kom under fund med detta hans intresse, måste han själv gissa sig till mina avsikter, som till exempel en gång i Papeete, då jag tänkte gå i kompani med en skurk till landsman om en guanoaffär. Jag visste, lika litet som de andra vita i Papeete att karlen var en skurk. Det gjorde inte inte Otoo heller, men han såg hur vi började bli allt såtare vänner och han gjorde sina undersökningar utan min vetskap. Infödda sjömän från alla håll och kanter brukade ofta samlas i Papeete. Otoo blandade sig med dem, lyssnade och frågade, endast

ledd av sin instinkt, och till sist visste han mer än tillräckligt för att ha fått bekräftelse på de misstankar han hyste. Det var i sanning en snygg historia, den om Randolph Waters. När Otoo först talade om den för mig, ville jag knappast sätta tro till den; men när jag vände mig direkt till Waters, bekände han genast kort och tog första ångare som gick till Aukland.

Jag bekänner, att jag till en början inte riktigt tyckte om att Otoo så där lade sin näsa i mina affärer. Men jag visste att han leddes av fullkomlig oegennytta och jag måste snart böja mig för hans klokhet och omdöme. Han hade alltid ögonen öppna för vad som kunde vara bäst för mig, och han såg både skarpt och långt. Så småningom blev han min rådgivare, tills han kände till mina affärer bättre än jag själv. Han var mera mån om mina intressen än jag själv. Jag besatt ungdomens hela sorglöshet, jag föredrog ett gladt liv framför dollarn, äventyr framför den lugna beräkningen, så att det var väl för mig att det fanns någon, som tänkte i mitt ställe, och jag vet att utan Otoo skulle jag icke i dag stå där jag står.

Låt mig blott nämna ett exempel bland många. Jag skaffade mig litet erfarenhet i infödingsjakt, innan jag slog mig på pärlfiske kring Paumotuöarna. Otoo och jag voro tillsammans på Samoa, och vi hade det den gången inte för fett, när jag fick anbud att gå ombord som värvare på en brigg, vilken seglade omkring för att skaffa svarta arbetare till plantagen. Otoo tog hyra för om masten, och

under sex år drevo vi omkring än på det ena fartyget, än på det andra i de vildaste regionerna av Söderhavet. Otoo lagade alltid att han fick aktersta åran i min båt. Det gick alltid till så, att vi satte själva värvaren i land. Betäckningsbåten låg sedan några hundra fot därifrån, medan den båt, värvaren begagnade, höll sig med årorna färdiga tätt intill stranden. När jag gick i land med mitt bytesgods, lämnade Otoo alltid sin åra och tog plats på aktertoften, där en Winchester låg färdig under ett stycke segelduk. Båtmanskapet var också beväpnat, fastän gevären doldes under relingarna. Medan jag höll på att övertala infödingarna att komma och arbeta vid plantagen på Queensland, höll Otoo vakt. Och ofta nog varnade han mig med låg röst för misstänkta handlingar och lömskt förräderi. Ibland fick jag första varningen genom ett skott från hans bössa, som kom en neger att snurra rundt — för att inte vidare besvära. Och när jag måste fly ombord från alltsammans, fanns han alltid till hands för att betäcka återtåget. Jag minns en gång vid Santa Anna, då bråket började just som båten lade i land. Betäckningsbåten ilade till vår hjälp, men vildarna, som kommo till tjogvis, skulle ha nedgjort oss allesammans, om inte Otoo tagit ett språng i land, där han ögonblickligen med händerna dök ned i varorna och kastade omkring tobak, pärlor, tomahawker, knivar och kallikåstycken i alla riktningar.

Det kunde ullhuvudena inte stå emot. Medan de slogos om skatterna, klarerades båten från land och kom i säkerhet. Och under de närmaste fyra tim-

marne lyckades jag just på detta ställe få ombord trettio arbetare.

Ett alldeles särskilt tillfälle minns jag ännu. Det var på Malaita, den mest vilda av de östra Salomonsöarna. Infödingarna hade varit alldeles ovanligt vänliga, och vi visste naturligtvis inte att hela byn under två år gjort en insamling för att därmed köpa en vit mans huvud. De uslingarna äro allesammans huvudjägare och de sätta alldeles särskilt värde på en vit mans huvud. Som sagt, de mötte oss synnerligen vänligt och jag hade den gången kommit åtminstone hundra alnar upp i land från båten. Otoo hade varnat mig, och som vanligt, när jag inte brydde mig om honom, gick det galet.

Innan jag visste ordet av, susade ett moln av lansar ut mot mig från mangroveträsket. Minst ett dussin träffade mig. Jag började springa, men snubblade över ett spjut, som fastnat i min vad, och föll omkull. Ullhuvudena rusade efter mig, alla med långskaftade, solfjäderformade tomahawker för att hugga huvudet av mig. De voro så ivriga att vinna priset att de sprungo i vägen för varandra. I villervallan undgick jag flera hugg genom att kasta mig till höger och vänster i sanden.

Då kom Otoo — jätten och kämpen. På något sätt hade han fått fatt i en tung stridsklubba och öga mot öga var den ett långt farligare vapen än en bössa. Han stod midt ibland svartingarna, så att de kunde inte kasta sina spjut och deras tomahawker tycktes värdelösa. Han kämpade för mig och var i formligt bärsärkaraseri. Det var häpnadsväckande, hur han hanterade klubban. Deras skal-

lar krossades som övermogna apelsiner. Inte förrän han hade drivit undan dem allesammans, tagit upp mig i sina armar och rusat i väg mot båten, fick han sina första sår. Han kom ombord med fyra spjutstyng, fick sin Winchester och lade ned en man för varje skott. Så gingo vi ombord på skonaren och började plåstra om oss.

I sjutton år voro vi tillsammans. Han gjorde mig till vad jag är. Jag skulle i dag vara superkarg, värvare, eller kanske bara ett minne, om han inte hade varit.

»Ni slösar bort era pengar», sade han en dag. »Det är lätt att få dem nu. Men när ni blir gammal, är ni av med dem och kan inte få mera. Jag vet det, herre. Jag har lärt mig hur de vita männen bruka handla. Här finnas på öarna många gamla män, som en gång varit unga som ni och som också förtjänade pengar. Nu äro de gamla, de ha ingenting, utan sitta och vänta på att unga män sådana som ni skola komma att bjuda dem på whisky.»

»Den svarte mannen är slav på plantagen. Han får tjugu dollars om året. Han arbetar hårdt. Uppsyningsmannen arbetar inte hårdt. Han rider omkring på sin häst och ser på, hur de svarta arbeta. Han får tolv hundra dollars om året. Jag är en simpel sjöman på vår skonare. Jag har femton dollars i månaden. Jag arbetar hårdt. Kaptenen har dubbelt soltält och dricker öl ur långhalsade flaskor. Jag har aldrig sett honom ta' i ett rep eller en åra. Han har hundrafemtio dollars i månaden. Jag är en sjöman bara, men han kan navigera. Vet ni, herre, ni borde lära er navigation...»

Det var Otoo, som sporrade mig till det. Han seglade med mig som andre styrman på min första skonare och han var mycket stoltare över mig än jag var själv.

»Kaptenen har nog bra betalt, herre. Men han måste alltid tänka på sitt fartyg och är aldrig fri från sina bekymmer för det. Det är ägaren som är bäst betald, ägaren som sitter i land med många tjänare och bara räknar sina pengar.»

»Det är nog sannt, men en skonare kostar femton tusen dollars — och det blir ändå en gammal skonare», invände jag. »Jag skulle hinna bli gubbe, innan jag sparat ihop femton tusen dollars.»

»Det finns kortare vägar för vita män att göra pengar», fortfor han och pekade mot stranden, där träden hängde fulla av kokosnötter.

Vi voro den gången på Salomonsöarna och samlade in elfenbensnötter längs ostkusten av Guadalcanar.

»Mellan den här flodmynningen och den nästa är det två mil», sade han. »Slättlandet går långt inåt. Det är inte värdt någonting nu. Men nästa år — vem vet? — eller året därpå kanhända man kommer att betala mycket för det. Här är en god ankargrund, stora ångare kunna gå ända intill. Ni kan köpa en fyra mil djup landsträcka av den gamla hövdingen här för tio tusen tobaksflätor, tio flaskor whisky och ett Snidergevär och alltsammans kostar er kanske hundra dollars. Så lämnar ni köpebrevet åt kommissarien, och nästa år eller året därpå säljer ni landet och köper en skonare.»

Jag följde hans vink och han blev sannspådd,

fastän det dröjde tre år i stället för två. Så kom turen till arrendet av gräsmarkerna på Guadalcanar — tjugu tusen acres — på niohundranittionio år. Jag hade arrendekontraktet i jämt nittio dagar, då jag sålde det till ett bolag för en halv förmögenhet. Alltid var det Otoo som var den förutseende. Det var han som stod för bärgningen av Doncaster, som, sedan den väl blivit reparerad, gav tre tusen pund, sedan alla omkostnader voro betäckta. Han gav mig anvisning på Savaiiplantagen och kokosaffären på Upolu.

Vi voro inte längre så mycket till sjöss som i gamla dagar — jag var för välbergad för att behöva det. Jag gifte mig och min ställning förkovrades med varje år; men Otoo förblev alltid samme gamle Otoo, som gick omkring i huset eller på kontoret med pipan i munnen, en shillingsundertröja på överkroppen och ett par fyrashillingsbyxor kring höfterna. Jag kunde inte förmå honom att göra av med pengar. Det fanns inte något annat sätt att återbetala honom än genom kärlek, och Gud skall veta att han fick den i fullt mått från oss alla. Barnen avgudade honom, och om han kunnat skämmas bort, skulle min hustru alldeles ha förstört honom.

Barnen! Han var den som ledde deras första steg ut i världen. Han började med att lära dem gå. Han satt uppe hos dem, när de voro sjuka. Så snart de lärt sig att någorlunda stappla sig fram tog han dem, det ena efter det andra, med sig ned till lagunen och gjorde dem till riktiga amfibier. Han lärde dem mer än jag någonsin vetat om fiskarnas

vanor och sättet att fånga dem. På samma sätt var det i skogen. När Tom var sju år, förstod han sig mera på skogslivet än jag över huvud taget trott vara möjligt för någon människa. Mary var inte mer än sex år, när hon utan fruktan gav sig i väg över klippor, som jag sett duktiga karlar baxna för. Och när Frank nyss fyllt sex, kunde han ta upp en slant från tre famnars djup.

»Mitt folk på Bora Bora tycker inte om hedningar — de äro alla kristna; och jag tycker inte om de kristna på Bora Bora», sade han en dag, när jag sökt övertala honom att göra ett besök på sin ö ombord på en av våra skonare. Jag ville att han skulle kosta på sig åtminstone något, och hade resan blivit av, skulle den ha blivit en kunglig färd.

Jag säger en av v å r a skonare, ehuru de vid den tiden lagligen voro mina. Jag strävade länge med honom för att han skulle bli kompanjon med mig.

»Vi ha varit kompanjoner ända från den dag P e t i t e J e a n n e gick under», sade han slutligen. »Men om ert hjärta önskar det, skola vi bli kompanjoner också inför lagen. Jag har ingenting alls att göra och ändå har jag stora utgifter. Jag dricker och äter och röker — förskräckligt. Det kostar mycket pengar, det vet jag. Jag betalar ingenting för att spela biljard därför att jag gör det vid ert bord. Men ändå går det åt pengar. Att fiska ute på revet är ett nöje endast för en rik man. Tänk så mycket krokar och allt det andra kostar. Ni har rätt: vi måste bli kompanjoner lagligen. Jag behöver mina pengar och jag skall nog ta ut dem också från kassören.»

Vi gjorde en formlig överenskommelse och läto den vederbörligen lagfaras. Efter ett år hade jag emellertid anledning till klagomål.

»Charley», sade jag, »du är en gammal elak bedragare, en tarvlig girigbuk. Din anpart av årets behållning uppgår till många tusen dollars. Kassören har givit mig det här papperet, och det står att du under hela året tagit ut precis åttiosju dollars och tjugu cents.»

»Jaså, har jag någonting att fordra?» frågade han ivrigt.

»Ja, många tusen dollars, har jag ju sagt.»

Hans ansikte sken upp.

»Det är bra», sade han. »Se nu till att det förs ordentliga räkenskaper. När jag behöver pengarna, skall jag nog komma och ta dem, och då får det inte fattas en enda cent. Om det fattas något», tillade han efter en paus, »får kassören betala det själv».

Efter vad jag sedan fick veta, hade han redan då låtit Carruthers sätta upp hans testamente uteslutande till min förmån, och det låg i säkert förvar på amerikanska konsulatet.

Men till sist kom slutet, ty alla förbindelser människor emellan måste ju få ett slut. Det hände vid Salomonsöarne, där vi levat vårt liv mest vildt i ungdomens vilda dagar, och där vi ännu en gång befunno oss, huvudsakligen på en lustresa, men dessutom för att inspektera våra egendomar på Floridaön och undersöka möjligheterna för pärlfiske i Mbolisundet. Vi lågo vid Savo, dit vi gått in för att köpa en del kuriosa.

Det är mycket godt om hajar kring Savo. Infödingarna begrava sina döda i havet, varför platsen naturligtvis blivit ett omtyckt tillhåll för rovdjuren. Jag blev tvungen att gå ombord på en liten överlastad kanot och den kapsejsade. Det var fyra negrer jämte mig i den, eller snarare hängde fast vid den. Skonaren låg på omkring hundra alnars avstånd. Jag ropade just efter en båt, då en av negrerna började skrika. Han höll sig fast vid kanotens ena ända och både den och han själv drogos under flera gånger. Så släppte han taget och försvann. En haj hade tagit honom.

De tre återstående negrerna försökte klättra upp ur vattnet på botten av kanoten. Jag skrek och svor och slog till den närmaste med knytnäven, men det tjänade till ingenting. De voro otillräkneliga i sin ångest. Kanoten kunde på sin höjd ha burit en av dem. Nu rullade den över åt båda sidor och slungade dem tillbaka i vattnet.

Jag lämnade kanoten och började simma bort mot skonaren i hopp att bli upptagen av båten innan jag hunnit fram till den. En av negrerna följde mig och vi summo tysta sida vid sida, då och då dykande ned med ansiktet för att se efter om det fanns några hajar i närheten. Skriken från den man, som stannat kvar vid kanoten, underrättade oss om att han också blivit tagen. Jag hade just mina ögon riktade ned i vattnet, då jag fick syn på en haj rakt under mig. Han var drygt sexton fot lång. Jag såg hur det gick till. Han tog negern midt om livet och simmade sin väg med honom. Den stackars saten hade huvud, axlar och

armar över vattnet hela tiden och skrek hjärtskärande. På detta sätt fördes han bort flera hundra fot, tills han slutligen drogs under vattenytan.

Jag simmade beslutsamt vidare, i hopp att det möjligen kunde vara den sista hajen i följet. Men det fanns en till. Om det nu var så, att han hade anfallit de svarte förut eller han hade fått sig ett skrovmål på annat håll, vet jag inte, men han hade i alla fall inte så brådtom som de andra. Jag kunde inte längre simma så fort, ty mina ansträngningar måste också gå ut på att inte släppa hajen ur sikte. Jag lät inte överrumpla mig, när han gjorde sitt första anfall, utan hade den turen att få bägge händerna på hans nos och fastän hans fart nästan drog mig under, lyckades jag dock få honom ifrån mig. Men han började på nytt simma rundt omkring mig. För andra gången kom jag undan genom en liknande manöver. Tredje anfallet misslyckades från båda sidor. Han gled åt sidan just som jag skulle stöta till honom, men hans sandpappershud — jag hade en tröja utan ärmar — skrapade av skinnet på mig från armbågen upp till axeln.

Jag var nu alldeles uttröttad och uppgav allt hopp. Skonaren låg fortfarande två hundra fot ifrån mig. Ansiktet hade jag i vattnet för att bevaka hajens rörelser, då jag såg en brun kropp glida emellan oss. Det var Otoo.

»Sträck ut mot skonaren, herre», sade han. Hans röst var glädtig, som om alltsammans varit en lek. »Jag känner till hajarna. De äro så godt som mina bröder.»

Jag lydde, simmade sakta framåt, medan Otoo

sam omkring mig så att han alltid höll sig mellan mig och hajen, gäckande hans anfall och uppmuntrande mig.

»Det blev något krångel med dävertarna och nu hålla de på att rigga ut fallen», förklarade han en minut senare och dök under för att avvärja ett nytt anfall.

Skonaren låg nu på trettio fots avstånd, men jag var alldeles slut... jag förmådde knappast ta ett simtag till. Man kastade till oss ändar från fartyget, men de voro för korta. När hajen märkte att han inte led någon skada, blev han djärvare. Flera gånger var det nära att han fått tag i mig, men alltid kom Otoo emellan, innan det var för sent. Naturligtvis kunde Otoo mycket lätt ha räddat sig. Men han höll sig bredvid mig.

»Farväl, Charley! Nu är det slut med mig», flämtade jag.

Jag visste att det var så och att jag i nästa ögonblick skulle kasta upp händerna och så gå under.

Men Otoo skrattade mig i ansiktet och sade:

»Jag skall visa er ett nytt trick. Den här hajen skall få så han minns det.»

Han sam in bakom mig, just där hajen var i färd med att rusa på mig.

»En liten smula mer åt vänster», ropade han. »Där ligger en ända i vattnet. Till vänster, herre, till vänster!»

Jag ändrade kurs och sträckte ut — jag var nu nästan medvetslös. Då min hand gripit om tågändan, hörde jag ett rop från däcket på skonaren. Jag vände mig om. Otoo syntes inte till. Nästa

ögonblick var han åter uppe på ytan. Bägge händerna vora borta vid handleden och stumparna sprutade blod.

»Otoo!» ropade han sakta. Och jag kunde i hans blick se den kärlek som skälvde i hans röst.

Då, och endast den gången under alla de år vi levat tillsammans kallade han mig med detta namn.

»Farväl, Otoo!» ropade han.

Så drogs han under, jag halades ombord, där jag somnade i kaptenens armar.

Så dog Otoo, som räddade mig och gjorde en man av mig, ja, räddade mig ända in i det sista. Vi möttes i käftarna av en orkan och skildes i käftarna av en haj, och däremellan lågo sjutton år av ett kamratskap, vars like aldrig existerat mellan två män, den ena vit, den andra brun. Om Jehovah från sin himmel ser varje sparv falla till jorden — i hans rike skall den ringaste icke vara Otoo, den ende hedningen på Bora Bora.

II.

MAPUHIS HUS.

Trots sin klumpighet och tyngd redde sig Aorai utmärkt i den lätta brisen och hennes kapten lät henne gå långt in, förrän han lovade upp alldeles utanför bränningarna. Hikuerus atoll låg lågt över vattnet, en cirkel av packad korallsand omkring hundra alnar bredt och vid pass tjugu mil i omkrets, samt mellan tre och fem fot över högsta vattenstånd. På bottnen av den stora, genomskinliga lagunen fanns det mycket pärlemor och på andra sidan revet kunde man från skonaren se dykarna i arbete. Men lagunen hade intet inlopp ens för en vanlig liten handelsskonare. Vid gynnsam vind kunde möjligen en kutter söka sig in genom någon grund kanal, men skonare måste dreja bi på utsidan och skicka in sina småbåtar.

Aorai firade hastigt ut en båt, och i den sprungo genast ett halvt dussin bruna sjömän, klädda endast i ett skarlakansrödt skynke kring höfterna. De grepo årorna, medan i aktern vid rodret stod en ung man i den tropiska vita dräkt, som utmärker européen. Men han var inte alls europé. Polynesiens gyllene ka-

raktärsdrag uppenbarade sig mycket tydligt i hans solförgyllda, mjuka hud och det gyllene skenet i hans glimmande blå ögon. Han var Raoul, Alexandré Raoul, yngste son till Marie Raoul, den rika kvarterondamen, som ägde och skötte ett halvt dussin skonare likadana som Aorai. Genom en motström alldeles utanför inloppet, som förorsakade en kokande sjö, kämpade båten sig fram till lagunens spegelklara lugn. Unge Raoul hoppade ut på den vita sanden och skakade hand med en reslig inföding. Mannens bröst och skuldror voro präktiga, men en stympad högerarm, genom vars köttiga del ett av ålder vitnat ben stack fram flera tum, vittnade om en sammanstötning med en haj, som för alltid gjort slut på hans liv som dykare. Nu gick han omkring och tisslade och tasslade och försökte så godt han kunde skaffa sig en liten slant att leva på.

»Har ni hört, Alec?» voro hans första ord. »Mapuhi har hittat en pärla — och vilken pärla sedan! Aldrig förr har en sådan pärla fiskats upp på Hikueru, inte ens i hela Paumotuarkipelagen, kanske knappast i världen. Köp den av honom. Han har den nu. Och kom ihåg att jag var den förste som talade om det. Han är en dumbom och ni kan få den billigt. Har ni litet tobak?»

Raoul gick upp på stranden till ett hybble under ett pandanusträd. Han var sin mors superkarg och hans göra var att sopa alla Paumotuöarna rena på copra, sköldpadd och pärlor.

Han var ung i tjänsten, detta var hans andra resa och han kände sig ganska orolig över sin brist på erfarenhet att bedöma värdet av pärlor. Men när

Mapuhi visade honom sin pärla, lyckades han i alla fall undertrycka det utrop av häpnad som höll på att bana sig väg över hans läppar. Det var verkligen som om han hade fått ett slag i ansiktet. Pärlan var stor som ett duvägg, fullkomligt rund och av en vithet, som återspeglade opalskimrande ljusskiftningar i alla färger. Den hade liv. Aldrig hade han sett någonting liknande. När Mapuhi lade den över hans hand, blev han förvånad över dess vikt. Det visade att det var en ypperlig pärla. Han undersökte den noga genom ett fickförstoringsglas. Den var utan vank och lyte. Dess renhet tycktes nästan smälta samman med luften. I skuggan var den mildt lysande, glimmande som en blek måne. Den var så genomskinligt vit, att när han släppte ner den i ett glas vatten, hade han svårt att finna den. Så snabbt hade den sjunkit till bottnen, och han förstod hur tung den måste vara.

»Jag vill ha —» började Mapuhi och bakom honom stucko två kvinnor och en flicka fram sina svarta ansikten. De böjde huvudena framåt och nickade sitt instämmande i Mapuhis outtalade önskan, medan deras ögon riktigt lyste av girighet.

»Jag vill ha ett hus», fortfor Mapuhi. »Det måste ha tak av galvaniserad plåt och en åttkantig klocka, som kan slå. Det skall vara sex famnar långt med veranda rundt omkring. I midten måste det vara ett stort rum med ett rundt bord och den åttkantiga klockan på väggen. Så skall det vara fyra sovrum, två på var sida om det stora rummet, och i varje sovrum måste finnas en järnsäng, två stolar och ett tvättställ. På baksidan skall köket ligga, ett

bra kök med krukor, pannor och en spis. Och ni måste bygga huset på min ö, som är Fakarava.»

»Är detta allt?» frågade Raoul något förvånad.

»Det måste finnas en symaskin också», sade Tefara, Mapuhis hustru.

»Och den åttkantiga klockan med slagverk får för all del inte glömmas», tillade Nauri, Mapuhis moder.

»Ja, det är alltsammans», sade Mapuhi.

Unge Raoul skrattade. Han skrattade länge och hjärtligt. Men under tiden adderade han. Han hade i hela sitt liv aldrig byggt ett hus och hans kunskaper i byggnadskonsten voro mycket dimmiga. Medan han skrattade, försökte han räkna ut kostnaderna för resan till Tahiti efter material, materialerna själva och så färden tillbaka till Fakarava, kostnaderna för lossningen och så själva byggandet av huset. Det tycktes bli omkring fyra tusen dollars, vilket var detsamma som tjugutusen francs. Det var omöjligt. Hur skulle han få veta värdet av en sådan där pärla? Tjugu tusen francs var en hel hop pengar och hans mors pengar till på köpet.

»Mapuhi», sade han, »du är ett ärkenöt. Säg priset i pengar.»

Men Mapuhi skakade på huvudet och de tre huvudena bakom honom skakade på samma gång.

»Jag vill ha huset», sade han. »Det måste vara sex famnar långt med veranda rundt omkring . . .»

»Ja ja», avbröt Raoul. »Jag vet alltsammans, men det duger inte. Jag skall ge dig tusen Chilidollars.»

De fyra huvudena skakade nekande.

»Och hundra Chilidollars i varor.»

»Jag vill ha huset», började Mapuhi.

»Vad skall du med det?» frågade Raoul. »Första orkan som kommer sopar bort det... det vet du nog. Kapten Raffy säger att det ser ut som om vi skulle få en orkan när som helst.»

»Inte på Fakarava», sade Mapuhi. »Där är landet mycket högre. På den här ön, ja. Vilken orkan som helst kan sopa ren Hikueru. Jag vill ha huset på Fakarava. Det måste vara sex famnar långt med veranda...»

Och på nytt måste Raoul lyssna till beskrivningen på huset. Han använde flera timmar på att försöka få den där husidén ur Mapuhis huvud, men Mapuhis mor och hustru och Ngakura, Mapuhis dotter, eggade honom att vidhålla sitt beslut. Medan Raoul för tjugonde gången lyssnade till hur Mapuhis hus skulle vara beskaffat, såg han genom den öppna dörren ännu en båt från skonaren närma sig stranden. Aorais förste styrman sprang i land, växlade några ord med den enarmade infödingen och skyndade så bort till Raoul. Det hade plötsligt blivit mörkt, ett stort svart moln skymde bort solen, och på andra sidan lagunen såg Raoul hur stormmoln närmade sig.

»Kapten Raffy säger att vi måste skynda oss av bara fan härifrån», var styrmannens hälsning. »Finns det pärlemor här, få vi fiska upp den en annan gång, bara vi komma i väg, säger han. Barometern har sjunkit till tjugonio och sjuttio.»

En vindil ruskade om i pandanusträdet över deras huvuden och slet i palmerna bakom, så att ett dussin mogna kokosnötter med en tung duns föllo till marken. Så kom regnet på avstånd, företrädt av

en dånande, susande stormby, som kom vattnet att koka och ryka i lagunen. De första tunga dropparna föllo på bladen med ett smattrande, då Raoul sprang upp.

»Tusen Chilidollars extra kontant, Mapuhi», sade han, »och två hundra i varor».

»Jag vill ha ett hus . . .» började den andre.

»Mapuhi!» skrek Raoul för att göra sig hörd. »Du är ett nöt!»

Han rusade ut ur skjulet tillsammans med styrmannen och kämpade sig ned till stranden mot båten. De kunde inte längre se den. Det tropiska regnet störtade ned omkring dem. så att de inte sågo annat än marken under sina fötter och de ilskna små vågorna från lagunen, som revo och sleto i sanden. En figur dök fram genom syndafloden. Det var Huru-Huru, den enarmade mannen.

»Fick ni pärlan?» ropade han in i Raouls öra.

»Mapuhi är ett nöt», blev svaret i ett ännu högre skrik, och nästa ögonblick hade de förlorat varandra ur sikte i det nedforsande vattnet.

En halv timme senare såg Huru-Huru, som höll utkik från yttre sidan av revet, hur Aorai hissade upp sina båtar och stack näsan ut till sjöss. Och bredvid henne fick man sikte på en annan skonare, som kom länsande in från havet, drejade bi och firade en båt i vattnet. Han kände igen fartyget. Det var Orohena, som ägdes av Toriki, en halvblodsköpman, som var sin egen superkarg och som alldeles säkert satt akteröver i båten. Huru-Huru skrattade invärtes. Han visste, att Mapuhi var skyldig Toriki för varor sedan föregående år.

Stormbyn hade drivit förbi. Solen skälvde åter het och lagunen låg på nytt som en spegel. Men luften var klibbig som gummi och dess tyngd tycktes lägga sig över lungorna, så att det blev svårt att andas.

»Har ni hört nyheten, Toriki?» frågade Huru-Huru. »Mapuhi har hittat en pärla och en sådan som aldrig förr fiskats upp på Hikueru, ja inte i hela världen en gång. Mapuhi är ett nöt. Och så är han skyldig er pengar. Kom ihåg, att jag var den förste, som talade om det för er. Har ni litet tobak?»

Toriki gick upp till Mapuhis rishydda. Han var en man som förstod sin sak, men för övrigt ganska dum. Helt vårdslöst betraktade han den underbara pärlan — bara ett enda ögonblick — och stoppade den så i fickan.

»Du har tur», sade han. »Det är en vacker pärla. Du skall få kredit hos mig.»

»Jag vill ha ett hus», började Mapuhi förvirrad. »Det måste vara sex famnar . . .»

»Sex famnar i helvete», var köpmannens svar. »Du betalar dina skulder, det är allt vad du har att göra. Du var skyldig mig tolvhundra Chilidollars; det är du inte längre nu. Vi äro kvitt, och dessutom får du kredit på tvåhundra. Om jag lyckas sälja pärlan bra, när jag kommer till Tahiti, ökar jag på ett hundra till . . . det blir tre hundra. Men kom ihåg, bara om jag får det pris jag vill. Jag kan ju förlora på den också.»

Mapuhi lade armarna i kors och böjde sorgset huvudet. Han hade blivit rånad på sin pärla. I

stället för att få ett hus, hade han betalat sin skuld och inte fått någonting över.

»Du är en dumbom», sade Tefara.

»Du är en dumbom», sade Nauri, hans mor. »Varför lämnade du pärlan ifrån dig!»

»Vad skulle jag göra?» protesterade Mapuhi. »Jag var skyldig honom pengar. Han visste att jag hade pärlan. Ni hörde ju att han bad mig få se den. Jag hade inte talat om det för honom; det måste ha varit någon annan. Och jag var skyldig honom pengar.»

»Mapuhi är en dumbom», härmade Ngakura.

Hon vara bara tolv år och förstod inte bättre. Mapuhi gav luft åt sina känslor genom att ge henne en örfil, så att hon tumlade omkull, medan Tefara och Nauri brusto i gråt och fortforo att gräla på honom på kvinnors vanliga sätt.

Huru-Huru höll fortfarande vakt vid stranden och fick sikte på en tredje skonare, som drejade bi och firade ned en båt. Det var Hira och ägdes av Levy, den tyske juden och den störste pärluppköparen av alla, och Hira var guden för alla fiskare och tjuvar på Tahiti.

»Har ni hört nyheten?» frågade Huru-Huru, när Levy, en tjock karl med grova, osymmetriska drag, steg i land. »Mapuhi har hittat en pärla» — och så samma historia som förut. »Han har sålt den till Toriki för fjorton hundra Chili — jag lyssnade utanför och hörde det. Toriki är också en dumbom. Ni kan köpa den billigt av honom. Kom ihåg, att jag var den förste, som talade om det. Har ni litet tobak?»

»Var är Toriki?»

»Borta hos kapten Lynch och dricker absint. Han har varit där en hel timme.»

Och medan Levy och Toriki drucko absint och pratade om pärlan, stod Huru-Huru på lur och hörde det häpnadsväckande priset av tjugufem tusen francs.

I samma ögonblick lovade både Orohena och Hira upp tätt under revet och började skjuta vildt med signalkanonerna. De tre männen gingo ut lagom för att se de båda skonarna vända och sticka till sjöss, medan allt vad segel hette kom ned i en hast. Nu syntes de inte längre i störtregnet och stormsjöarna.

»De komma tillbaks, när det är över», sade Toriki. »Det är bäst vi komma härifrån så fort som möjligt.»

»Jag antar att barometern har fallit igen», sade kapten Lynch.

Han var en vitskäggig sjöbjörn, för gammal att tjäna vidare, som kommit under fund med att bästa sättet att få bukt med astman var att i lugn och ro leva på Hikueru. Han gick in och såg på barometern.

»Store gud!» hörde de honom utropa, och de rusade in för att själva se efter. Barometern visade på tjugunio och tjugu.

De gingo ut igen och började uppmärksamt betrakta havet och himlen. Stormbyn hade dragit förbi, men himlen var fortfarande mulen. De båda skonarna, följda av en tredje, syntes för alla segel stäva inåt land igen. En kastning av vinden kom dem att släcka på skoten, men fem minuter senare

kom en annan kastby från andra sidan och drev dem ut igen. Dånet av bränningarna blev allt starkare och en kraftig sjö satte in. En flammande blixt fräste från den svarta skyn och bländade ögonen på dem som stodo på stranden, medan tordönet rullade vildt omkring dem.

Toriki och Levy började springa för att nå sina båtar, den senare lufsade framåt som en skräckslagen flodhäst. När deras båtar passerade gattet från lagunen, mötte de Aorais båt på ingående. Akteröver stod Raoul och ropade uppmuntrande till roddarna. Det hade varit honom omöjligt att släppa tanken på pärlan, och han hade kommit tillbaka för att bevilja Mapuhis fordran på det där huset.

Han kom i land midt i en svepande åskby, som gjorde allting omkring så tjockt att han stötte ihop med Huru-Huru, innan han sett honom.

»För sent», skrek Huru-Huru. »Mapuhi sålde den åt Toriki för fjortonhundra Chili och Toriki sålde den åt Levy för tjugufem tusen francs. Och Levy kommer att sälja den i Frankrike för hundra tusen. Har ni litet tobak?»

Raoul kände sig nästan glad. Han behövde inte längre bekymra sig om pärlan. Men han trodde inte Huru-Huru mer än jämt.

Mapuhi kunde möjligen ha sålt sitt fynd för fjorton hundra Chili, men att Levy, som förstod sig på pärlor, skulle ha betalt tjugufem tusen francs för den, det kunde han aldrig tro. Raoul beslöt att fråga kapten Lynch, men när han nådde fram till den gamle sjöbjörnens hus, fann han honom med vidöppna ögon stirrande på barometern.

»Se efter hur den står», bad kapten Lynch ivrigt, i det han torkade sina glasögon och återigen stirrade på instrumentet.

»Tjugunio och tio», sade Raoul. »Jag har aldrig sett den stå så lågt förr.»

»Nej, det tror jag nog», svarade kaptenen kort. »Under de femtio år jag varit till sjöss har jag heller aldrig sett det. Tyst!»

De stodo ett ögonblick och lyssnade, medan stormen dånade och skakade husets väggar. Så gingo de ut. Byn hade passerat och de kunde se Aorai ligga en mil bort, hoppande och rullande vansinnigt i den förfärliga sjön, som kom i jättelika böljor från nordost och kastade sig rasande in över korallrevet. En av gastarna i båten pekade på lagunmynningen och skakade på huvudet. Raouls blickar följde riktningen och såg endast sjudande vitt skum.

»Jag tror jag får stanna här i natt, kapten», sade han, varpå han vände sig till gasten och gav order om att båten skulle halas upp och han och de andra söka skydd så godt de kunde.

»Tjugunio jämt», rapporterade kapten Lynch, som just kom ut med en stol i handen efter att ha kastat ännu en blick på barometern.

Han satte sig ned och stirrade på det skådespel havet erbjöd.

Solen lyste fram och ökade dagens kvävande hetta under dödsstiltjen mellan byarna. Sjön fortfor att växa.

»Det där med sjön gör mig orolig», sade Raoul. »Det blåser ju inte och se dit bort i alla fall.»

På en sträcka av flera mil kom havet rullande in

och skakade korallrevet som i en jordbävning. Kapten Lynch såg häpen på.

»Gud i himmelen!» utropade han och reste sig till hälften i stolen, men föll genast tillbaka.

»Det är ju ingen vind», återtog Raoul. »Jag kunde förstå det, om det blåste.»

»Ni får nog vind snart, så det räcker till, var inte orolig för det», blev det bistra svaret.

De båda männen sutto tysta. Svetten pärlade ut genom deras hud i myriader droppar, som runno tillsammans i våta fläckar, vilka sedan, förenade till riktiga bäckar, runno ned på marken. De kippade efter andan, särskilt den gamle mannens ansträngningar tycktes smärtfulla. En sjö svepte in över stranden, slickade rundt om kokosträdens stammar och nådde fram nästan till deras fötter.

»Ett godt stycke över högvattenmärket», sade kapten Lynch; »och jag har varit här i elva år.» Han såg på klockan. »Hon är tre nu.»

En man och en kvinna släpade sig tröstlöst förbi, följda i hälarna av en skock barnungar. De stannade bakom huset och efter en stunds rådvill obeslutsamhet slogo de sig ned där i sanden. Några minuter senare kom en annan familj från motsatt håll, bärande i sina armar en mängd olikartade föremål, och det dröjde inte länge, förrän flera hundra personer av alla åldrar och kön voro samlade bakom kaptenens hus. Han ropade an en av de sist anlända, en kvinna med ett spädt barn i armarna, och fick till svar den upplysningen att hennes hus nyss sopats ned i lagunen.

Detta var den högsta punkten på flere mils om-

krets och på flera ställen bröt sjön redan över från båda sidor om korallreven. De sträckte sig väl tjugu mil, men voro ingenstädes mer än femtio famnar breda. Pärlfiskesäsongen stod just i sitt flor, så att infödingarna hade samlats hit från alla öar, till och med så långt ifrån som Tahiti.

»Det finns tolvhundra män, kvinnor och barn här», sade kapten Lynch. »Jag undrar hur många det kommer att finnas kvar i morgon.»

»Men varför blåser det inte? Det skulle jag just vilja veta», sade Raoul.

»Oroa er inte för den saken, unge man. Ni kommer snart att få mer än tillräckligt av det.»

Just som kapten Lynch talade vräkte en jättelik vattenmassa över revet. Den fräste och porlade omkring dem tre tum under stolarna. Dämpade klagorop från de många kvinnorna. Barnen gräto ynkligt och stirrade på de ofantliga vågorna. Höns och kattor, som flaxade och hoppade omkring i vattnet, togo sin tillflykt till taket på kapten Lynchs hus. En paumotan med en kull nyfödda valpar i en korg klättrade upp i en kokospalm och gjorde fast korgen tjugu fot högt. Hyndan sprang ängsligt gnällande fram och tillbaka under trädet.

Solen lyste fortfarande klart och dödsstiltjen fortfor. De båda männen sutto och vaktade sjöarna, i vilka Aorai rullade våldsamt. De stirrade sig fullkomligt blinda på dessa vattenmassor. Till sist satte kapten Lynch händerna för ögonen och gick in i huset igen.

»Tjuguåtta och sextio», sade han stilla, när han kom tillbaka.

Han bar på armen en smäcker kabelrulle. Den skar han i stycken om två famnar, gav ett åt Raoul, behöll ett själv och delade ut de övriga åt kvinnorna, så långt det räckte, och befallde dem att klättra upp i träden.

Det började blåsa svagt från nordost och fläkten, som svepte Raoul om kinden, livade upp honom en smula. Han kunde se, hur Aorai stagade sina segel och stack ut till sjöss och han ångrade, att han inte stannat ombord. Hon kunde länsa för orkanen, men revet...! En sjö bröt över och kastade nära nog omkull honom, och så valde han ut ett träd åt sig till skydd. Men så kom han ihåg barometern och sprang tillbaka in i huset. Han fick sällskap med kapten Lynch, som kom från motsatt håll.

»Tjuguåtta och tjugu», sade den gamle sjömannen. »Här kommer att bli ett rent helvete. Vad var det?»

Luften tycktes plötsligt fylld med bruset av någonting. Huset skalv och darrade. Fönstren skallrade. Två rutor gingo i kras, vinden ven in så starkt att den kom dem att vackla. Dörren midt emot smällde igen så häftigt, att det korta handtaget föll till golvet. Väggarna i rummet böljade som en ballong under gasfyllning. Så hördes ett nytt ljud som av en gevärseld, när skummet från vågorna stänkte mot ytterväggarna. Kapten Lynch såg på klockan. Hon var fyra. Han satte på sig en oljerock och stoppade barometern i en av dess rymliga fickor. Åter träffade en sjö huset med en hård duns, den lätta byggnaden stjälpte över,

vred sig på sin grund och föll omkull med golvet i tio graders vinkel.

Raoul var den förste som kom ut. Vinden fattade tag i honom och virvlade bort honom. Han lade märke till att den nu gått över på ostlig. Med en kraftig ansträngning kastade han omkull sig i sanden och försökte på detta sätt hålla sig kvar. Som om han varit ett halmstrå, kom kapten Lynch sprattlande över honom. Två av A o r a i s besättning, som klättrat upp i en kokospalm, försökte komma dem till hjälp genom att i alldeles omöjliga vinklar tum för tum kämpa sig fram mot blåsten.

Den gamle mannen var styv i lederna och kunde inte klättra. Sjömännen bundo ihop några rep och hissade upp honom fot för fot, tills de kunde surra fast honom vid toppen av en stam femtio fot från marken. Raoul slog ett rep kring roten av ett närbeläget träd och stod och såg på. Orkanen var fruktansvärd. Aldrig hade han drömt om att det kunde blåsa så hårdt. Åter bröt en sjö över och han stod i vatten till knäna, innan den sögs tillbaka igen. Solen hade försvunnit och en blygrå skymning rådde. Några regndroppar, som kommo rykande alldeles horisontalt, träffade honom. De kändes som små blyhagel. Saltskum slog honom i ansiktet — det var som om han fått en svidande örfil. Det stack i kinderna och ofrivilligt kommo tårar av smärta honom i ögonen. Flera hundra infödingar hade tagit sin tillflykt till träden, och han kunde ha skrattat åt de klasar av mänsklig frukt som hängde kring topparna. Han var född på Tahiti, och han var inte rådvill. Han böjde

kroppen i midjan, grep om en trädstam med händerna, prässade fotsulorna emot den och började långsamt gå uppför trädet. I toppen fann han två kvinnor, två barn och en man. En liten flicka höll en kattunge i famnen.

Från sitt näste vinkade han över åt kapten Lynch, och den duktige gamlingen vinkade tillbaka. Raoul betraktade häpet himlen. Den hade kommit mycket närmare — den tycktes faktiskt välva sig alldeles över hans huvud, och den hade gått över från grått till svart. Många befunno sig fortfarande på marken och höllo sig fast vid träden. Flera uppsände böner och en mormonmissionär försökte intala dem, som ville höra, mod och hopp. Hans öra träffades av ett underligt ljud, rytmiskt, svagt som ur fjärran. Det varade blott ett ögonblick, dog bort, kom igen, steg och föll. Han såg sig omkring och varseblev vid foten av ett annat träd en klunga människor, som höllo sig fast dels med rep, dels i varandra. Han iakttog att deras läppar rörde sig samtidigt och på samma sätt. Intet egentligt ljud kunde han uppfatta, men han visste att de sjöngo psalmer.

Och stormen fortfor att blåsa allt hårdare och hårdare. Han kunde inte längre mäta den med tanken, ty den hade redan för länge sedan övergått all mänsklig erfarenhet av blåst, men han kände i alla fall att det blåste hårdare. Inte långt borta rycktes ett träd upp med roten och dess mänskliga last slungades till marken. En sjö svepte över sandgrunden och de voro borta. Händelserna utvecklade sig snabbt nu. Han såg en brun skuldra och ett

svart huvud avteckna sig mot lagunens vita skum. Nästa ögonblick voro också de försvunna. Träden föllo allt flera och vräktes över varandra som stickorna ur en tändsticksask. Hans häpnad över blåstens kraft var gränslös. Hans eget träd vajade hemskt fram och tillbaka, en av kvinnorna höll kvidande fast den lilla flickan, som i sin ordning tryckte katten intill sig.

Mannen, som höll det andra barnet, rörde vid Raouls arm och pekade. Han följde riktningen och såg mormonkyrkan stå och vagga en hundra fot därifrån. Den hade slitits bort från sin grund och vind och sjö höllo som bäst på att kasta ut den i lagunen. En fruktansvärd vattenmur grep den, slog omkull den och slungade den mot ett halvt dussin kokospalmer. Människoklungorna föllo som mogna frukter. När vattnet sjönk tillbaka lågo de på marken, somliga orörliga, andra vridande sig i jämmer och kvidan. De minde honom påfallande om myror. Han häpnade inte längre, han kunde inte mer känna förskräckelse. Alldeles som om det skulle så vara iakttog han hur nästa våg sopade bort de mänskliga vrakspillrorna från sanden. En tredje våg, mera skyhög än någon av de förra, slungade ut kyrkan i lagunen, där den flöt bort allt längre och längre, likt en Noaks ark i marvatten.

Han såg efter kapten Lynchs hus. Också det var borta. Det gick verkligen fort. Han iakttog att flera av dem, som tagit sin tillflykt i träden, klättrat ner igen. Och vindens styrka fortfor att ökas. Det märkte han på sitt eget träd. Det böjde sig inte längre fram och tillbaka. Det stod faktiskt

alldeles stilla, böjt i vinkel av vinden och endast skälvande. Men den där skälvningen var vämjelig. Den liknade vibrationen av en stämgaffel eller tungorna på en mungiga. Det var vibrationernas snabbhet som gjorde det så vansinnigt pinsamt. Och även om roten höll fast, skulle trädet inte länge kunna härda ut denna pressning. Någonting måste brista.

Ah, där hade ett gått. Han hade inte sett det gå, men där stod det nu, avbrutet halvvägs upp på stammen. Man visste inte vad som hände, så framt man inte såg det. Knakandet av ett träd eller människornas jämmer kunde ej göra sig hört längre i denna mäktiga ljudmassa. Han råkade ha blicken riktad på kapten Lynch när det hände. Han såg trädstammen splittras och gå i sär utan brak. Trädkronan med tre av Aorais besättning och den gamle kaptenen seglade ut över lagunen. Den föll inte till marken, utan drev genom luften som om den varit en flygmaskin. Han följde dess flykt omkring hundra alnar, tills den nådde vattnet. Han ansträngde ögonen och var säker på att han såg, hur kapten Lynch vinkade farväl.

Raoul väntade inte på någonting mer. Han rörde vid infödingen och gjorde ett tecken åt honom att klättra ner till marken. Mannen var med om det, men hans kvinnor voro alldeles stela av fasa, och han valde att stanna hos dem. Raoul slog sitt rep om trädet och gled ner. En störtsjö av salt vatten slog honom över huvudet. Han höll andan och grep med förtvivlans kraft fast i repet. Vattnet föll undan och i skydd av trädstammen kunde han ånyo andas, tills han träffades av ännu en sjö. En av

kvinnorna kom nu också nedglidande, så att endast infödingen med den andra kvinnan, de båda barnen och katten nu voro kvar uppe i trädet.

Superkargen hade lagt märke till, hur människogrupperna, som höllo sig omkring de andra träden, oupphörligt smälte ihop. Nu såg han alldeles bredvid sig hur det gick till. Det tog all hans kraft att hålla sig fast, och kvinnan, som slutit sig till honom, började bli utmattad. Varje gång han kom upp ur sjöarna, var han överraskad över att ännu finnas där och ytterligare överraskad att också se kvinnan. Men till sist kom han upp ensam. Han såg upp. Trädtoppen hade gått sin väg, knappt halva stammen stod kvar. Han var räddad. Roten skulle nog hålla, sedan den vindfångande kronan slitits bort. Han började klättra upp. Han var så svag, att det endast gick ytterst långsamt och sjöarna togo honom flera gånger, innan han kom ur räckhåll för dem. Så band han fast sig vid stammen och försökte så modigt som möjligt motse natten och han visste inte vad.

Han kände sig helt och hållet övergiven i mörkret. Ibland förekom det honom, som om det vore världens ände och han den siste överlevande. Och fortfarande tilltog vinden — timme efter timme. När klockan var som han trodde omkring elva, hade blåsten blivit fullkomligt otrolig. Den var någonting förfärligt, hemskt, en tjutande furie, en oändlig våg som aldrig upphörde att slå. Han tyckte att han blev lätt och luftig; att det var han som var i rörelse; att han drevs med otrolig hastighet genom en oändlig fast massa. Vinden var inte längre luft i rörelse.

Den hade fått substans alldeles som vatten och kvicksilver. Han kände det som om han skulle kunna tränga in i den och riva ut den i klumpar alldeles som man kan riva ut köttet ur en slaktad oxkropp, gripa tag i den och klamra sig fast vid den som vid ett utsprång i en klippa.

Blåsten ströp honom. Han kunde inte vända ansiktet mot den och andas, ty den rusade genom hans mun och näsborrar och utvidgade hans lungor som blåsor. Det kändes som om hans kropp blivit fullproppad med jord. Endast genom att pressa sina läppar mot trädstammen förmådde han andas. Vindens oupphörliga tryck mattade ut honom. Kropp och hjärna slappnade. Han märkte inte längre någonting, tänkte ingenting, var halvt medvetslös. Han hade egentligen endast en något så när medveten föreställning: Jaså, detta var således en orkan. Den kom och gick, fladdrade som en låga. Från ett tillstånd av bedövning återvände han till det — jaså, detta var således en orkan. Och så föll han på nytt i dvala.

Orkanen hade sin största kraft mellan klockan elva på aftonen till tre på morgonen och det var vid elvatiden som det träd gick, vari Mapuhi och hans kvinnor befunno sig. Mapuhi kom upp till lagunens yta, fortfarande med sin dotter Ngakura i armarna. Ingen annan än en söderhavsbo skulle kunnat leva i detta skummande, kvävande helvete. Pandanusträdet, vilket han höll sig fast vid, gjorde kullerbytta och det var endast genom att ibland hålla fast och vänta, ibland hastigt skifta tag, som han kunde få sitt och Ngakuras huvuden över vat-

tenytan då och då tillräckligt länge för att hålla kvar andan. Men luften bestod mest av vatten i skum och droppar.

Det var tio mil tvärs över lagunen till det yttre sandrevet. Om varandra slungade trädstammar, bjälkar, vrakspillror efter kuttrar och hus dödade nio bland tio av de olyckliga varelser, som råkade komma med livet över lagunen. Utmattade och halvt drunknade slungades de in bland detta bråte och maldes sönder. Men Mapuhi hade tur. Hans chance var en på tio; han fick den genom en ödets nyck. Han kravlade sig upp på sanden, blödande ur ett tjog sår. Ngakuras vänstra arm var avbruten och fingrarna på hennes högra hand krossade, pannan och ena kinden hade fläkts upp ända intill benet. Han grep tag i ett träd, som ännu stod, höll sig fast, kippande efter andan, medan lagunens vatten ibland steg honom ända till midjan.

Vid tretiden på morgonen hade orkanen rasat ut. Klockan fem blåste det endast en styv bris, klockan sex var det fullkomlig stiltje och solen sken. Sjön hade lagt sig. Vid den ännu oroliga brädden av lagunen såg Mapuhi de lemlästade kropparna av dem som ej lyckats komma i land. Alldeles säkert funnos Tefara och Nauri bland dem. Han började gå längs stranden och undersöka liken. Så träffade han på sin hustru till hälften liggande i, till hälften ovan vattnet. Han satte sig ned och grät och hans naiva sorg tog sig uttryck i ett slags djurläten. Då började hon oroligt röra på sig, jämrande sig. Han såg närmare efter. Hon var icke blott vid

liv, hon var alldeles oskadad. Hon endast sov. Hennes chance hade tydligen också varit en på tio.

Av de tolvhundra levande varelserna från föregående natt återstodo nu endast tre hundra. Mormonmissionären och en gendarm verkställde räkningen. Lagunen var fylld av lik, som flöto om varandra. Icke ett hus, icke en hydda stod kvar. På hela revet funnos inte två stenar på varandra. En på femtio av kokospalmerna stod kvar och de voro som spillror — inte en enda nöt fanns längre. Friskt vatten fanns inte. De grunda ihåligheter, som plägade samla upp regnvattnet, voro fyllda av salt. Från lagunen lyckades man bärga in några säckar genomsurt mjöl. De överlevande skuro ut kärnorna ur de nedfallna kokosnötterna och åto dem. Här och där kravlade de in i små hyddor, som de åstadkommo genom att göra en liten utgrävning i sanden och täcka den med några spillror av plåt och dylikt som man kunde finna. Missionären lagade i ordning en primitiv destillationsapparat, men han kunde inte destillera vatten för trehundra personer. När Raoul mot aftonen den andra dagen tog sig ett bad i lagunen, märkte han, att det till en viss grad stillade hans törst. Han ropade ut nyheten och strax stodo trehundra män, kvinnor och barn upp till halsen i lagunen och försökte dricka in vatten genom huden. Rundt omkring dem flöto lik eller de trampade på sådana som gått till botten. På tredje dagen begravde folket sina döda och satte sig ned för att vänta på undsättningsångaren.

Under tiden hade Nauri, som av orkanen ryckts

från sin familj, drivits ut på sina egna äventyr. Hållande sig fast vid en planka, som sårade och skrubbade henne och fyllde hennes kropp med stickor, kastades hon över revet och fördes ut mot havet. Här förlorade hon emellertid i den våldsamma sjön sin planka. Hon var gammal, nära sextio år, men hon var född på Paumotuöarna och hon hade inte en enda dag av sitt liv haft sjön ur sikte. Under det hon simmade i mörkret, kämpande för att få luft, oftast nära att kvävas, fick hon ett häftigt slag på skuldran av en kokosnöt. Ögonblickligen hade hon sin plan klar. Hon tog fatt i nöten och på en timme lyckades hon få tag i sju till. När de bundos tillsammans, bildade de en livboj som bevarade hennes liv, på samma gång den hotade att göra gelé av henne. Hon var fet och hade ett ömtåligt skinn; men hon hade många gånger varit med om orkaner, och medan hon uppsände böner till sin haj-gud att han måtte bevara henne för hajar, låg hon och väntade på att vinden skulle bedarra. Men när klockan blev tre, var hon så medtagen att hon inte längre märkte någonting, inte ens att det klockan sex blev fullkomlig stiltje. Men hon kom till sig, när hon kastades upp på sanden. Hon grävde ner fingrarna i den, så att de blödde, och klamrade sig fast med händer och fötter, för att inte dragas ut i havet igen, och till sist lyckades hon komma utom räckhåll för sjöarna.

Hon visste var hon befann sig. Detta land kunde inte vara något annat än den lilla ön Takokota. Den hade ingen lagun. Inte en levande varelse

fanns på den. Hikueru låg femton mil bort. Hon kunde inte se Hikueru, men hon visste att den låg åt söder. Dagarna gingo, och hon levde på de kokosnötter som hållit henne flytande. De gåvo henne både mat och dryck. Men hon varken åt eller drack så mycket hon orkade. Det fanns inte stora utsikter att bli räddad från den lilla ön. Hon såg röken av undsättningsångaren vid horisonten, men vilken ångare kunde väl tänka på att gå till den ensliga lilla ön Takokota?

Från första stunden plågades hon av liken. Sjön fortfor att slunga upp dem på hennes lilla sandfläck och hon fortfor att kasta dem tillbaka i vattnet, så länge hon orkade, tills hajarna togo och åto upp dem. Men när krafterna inte längre räckte till, kransade de döda kropparna hennes strand med hemsk fasa och hon drog sig från dem så långt som möjligt, och det var inte så värst långt.

Den tionde dagen gick hennes sista kokosnöt och hon skrumpnade ihop av törst. Hon släpade sig längs stranden för att om möjligt upptäcka ännu en nöt. Det var märkvärdigt, att så många lik flöto upp, men inga nötter, och ändå fanns det säkert flera kokosnötter än döda människor. Till sist uppgav hon försöket och kastade sig ned utmattad. Slutet hade kommit. Det återstod ingenting annat än att vänta på döden.

Då hon en gång vaknade upp ur sin bedövning, fick hon småningom en förnimmelse av att hon låg och stirrade på en tofs rödgult hår på huvudet av ett lik. Sjön slungade kroppen emot henne och drog den så tillbaka igen. Den rullade rundt och

hon såg att den inte hade något ansikte. Men ändå tyckte hon att hon kände igen det där rödgula håret. En timme förgick. Hon förmådde inte att tänka längre — vad brydde hon sig egentligen om vad det där rysliga, söndertrasade liket varit för en människa!

Men så satte hon sig till sist upp och stirrade på liket. En ovanligt stor våg hade slungat det så långt upp att det inte kunde nås av de mindre sjöarna. Ja, hon hade rätt. Den där röda hårtofsen kunde inte tillhöra mer än en enda man på Paumotuöarna. Det var Levy, den tyske juden, mannen som köpt pärlan och fört den ombord på Hira. En sak var således säker: Hira hade gått förlorad. Och där låg han, pärluppköparen.

Hon kravlade sig ner till den döde mannen. Hans skjorta var bortsliten och hon kunde se penningbältet av läder kring hans midja. Hon höll andan och slet i spännet. Det gav med sig lättare än hon väntat, och hon släpade sig så fort hon kunde över sanden med bältet efter sig. Ficka efter ficka knäppte hon upp och fann dem tomma. Var kunde han ha stoppat den? I den sista fickan fann hon den, den första och enda pärla han köpt på resan. Hon kravlade sig några steg vidare för att komma undan stanken från bältet, och undersökte pärlan. Det var den Mapuhi funnit och som Toriki tagit ifrån honom. Hon vägde den i handen och rullade den smekande fram och tillbaka. Men inte såg hon dess skönhet. Vad hon såg var det hus Mapuhi, Tefara och hon hade byggt upp så kärleksfullt i sin fantasi. Varje gång hon

såg på pärlan såg hon också huset i detalj, till och med den åttkantiga klockan på väggen. Det var någonting att leva för.

Hon rev en remsa från sin a h u och knöt pärlan säkert om sin hals. Så gick hon längs stranden, flämtande och jämrande, men beslutsamt letande efter kokosnötter. Hastigt nog fann hon en, och strax därpå en till. Hon knäckte en, drack dess vatten, som var honungssött, och åt upp köttet till sista biten. En stund senare fann hon en illa medfaren kanot. Paddelklykan var borta. Men innan kvällen hittade hon också den. Varje fynd var ett omen. Pärlan var en talisman. Sent på aftonen såg hon en trälåda flyta på vattnet. När hon fick upp den på stranden, rasslade dess innehåll. Det bestod av tio burkar lax, och hur hon slog och bearbetade dem lyckades hon så småningom få ut deras innehåll.

Ännu i åtta dagar väntade hon på undsättning. Under tiden gjorde hon kanoten i ordning så godt hon kunde med kokosfibrer och resten av sin a h u. Kanoten var emellertid omöjlig att få vattentät. Hon gjorde ett öskar av en kokosnöt. Men hur kulle hon få en åra? Med ett stycke tenn från en laxburk skar hon av sitt hår tätt invid huvudet. Av håret gjorde hon en snodd och med den band hon en tre fot lång kvastkäpp fast vid en bred ribba från laxlådan.

Vid midnatt det adertonde dygnet satte hon kanoten i sjön och började färden tillbaka till Hikueru. Hon var gammal, hennes lidanden hade tagit fettet av henne, så att nu var det så godt som endast

skinn och ben kvar. Kanoten var stor och skulle egentligen ha paddlats av tre starka män. Men hon gjorde det ensam, fastän kanoten läckte, så att hon fick använda tredjedelen av tiden att ösa. Under dagen höll hon förgäves utkik efter Hikueru. Akteröver hade Takokota sjunkit under vattenytan. Solen brände ned på hennes nakenhet och pressade ut den lilla fuktighet som ännu fanns kvar i kroppen. Två laxburkar hade hon kvar. Hon slog hål på dem och sög ut deras flytande innehåll — hon hade inte tid att försöka få ut själva köttet. En ström förde henne västerut, vare sig hon rodde eller inte.

Tidigt på eftermiddagen, då hon stod upprätt i kanoten, fick hon syn på Hikueru. Dess lummiga rikedom av kokospalmer var gången, endast här och där syntes splittrade träd på långt avstånd från varandra. Men vad hon såg livade upp henne i alla fall. Hon var närmare än hon hade tänkt. Strömmen förde henne fortfarande åt väster. Hon kavade upp mot den med paddelåran. Men bladet lossnade gång på gång från skaftet och hon förlorade mycken tid genom att oupphörligt surra ihop dem igen. Och så var det ösandet. Det tog en timme på tre. Och hela tiden drev hon västerut.

I solnedgången låg Hikueru i sydost tre mil borta. Så blev det fullt månsken. Klockan åtta hade hon ön i öster på två mils avstånd. Hon kämpade sig framåt i ännu en timme, men landet syntes alltjämt lika avlägset. Hon hade råkat komma in midt i strömfåran; kanoten var för stor, paddelåran för obehändig — och så måste hon beständigt ösa. Dessutom kände hon krafterna sjunka allt mer och

mer. Trots alla hennes ansträngningar drev kanoten västerut.

Hon bad en bön till sin haj-gud, gled över båtrelingen och började simma. Beröringen med vattnet livade upp henne och snart hade hon kanoten akteröver. Efter en timme kunde hon märka att hon kommit närmare land. Då inträffade det hon fruktat. Alldeles framför sig, inte på tjugu fots avstånd, såg hon en stor fena skära upp genom vattnet. Hon simmade alltjämt emot den och sakta gled den bort, gjorde en svängning till höger och kretsade rundt omkring henne. Hon höll ögonen på fenan och simmade på. När den försvann, lade hon sig raklång i vattnet och höll utkik. När den syntes igen, började hon simma på nytt. Odjuret var mätt och trögt, det kunde hon se. Hajen hade haft godt om föda efter orkanen. Om han varit hungrig, visste hon att han skulle ha rusat på henne. Han var femton fot lång och ett enda bett skulle ha skurit henne midt itu.

Men hon hade ingen tid att spilla på honom. Vare sig hon simmade eller inte, gick strömmen ut från land. En halvtimme förflöt, och hajen började bli djärvare. Han kom allt närmare, i allt trängre cirklar, och glodde på henne med sina giriga ögon, då hon gled förbi honom. Förr eller senare skulle modet växa hos honom, så att han rusade på henne. Hon beslöt att göra första anfallet. Det var djärvt, men ... Hon var en gammal kvinna, ensam i havet, svag av umbäranden. Och ändå måste hon förekomma anfallet från denna havets tiger. Hon simmade på, väntande att det rätta

ögonblicket skulle komma. Till sist sköt han förbi henne på ej mer än åtta fots avstånd. Plötsligt rusade hon emot honom som om hon ville anfalla honom. Han gav henne ett slag med sin stjärt, när han gled sin väg, och hans sandpappershud slet skinnet av henne från armbågen till skuldran. Han gjorde ytterligare ett par slag, och så försvann han.

I en grop i sanden, täckt av gamla takplåtstycken lågo Mapuhi och Tefara och grälade.

»Om du hade gjort som jag sade», upprepade Tefara för tusende gången, »och gömt pärlan och inte visat den för någon, skulle du nu ha haft den kvar.»

»Men Huru-Huru var tillsammans med mig, när jag öppnade skalet, det har jag ju sagt dig om och omigen.»

»Men nu få vi aldrig något hus. Raoul sade mig i dag, att om du inte hade sålt pärlan till Toriki...»

»Jag sålde den inte. Toriki tog den ifrån mig.»

»— att om du inte hade sålt pärlan, skulle han ha givit dig fem tusen franska dollars för den och det är detsamma som tio tusen Chili.»

»Han har talat vid sin mor», förklarade Mapuhi. »Hon förstår sig på pärlor.»

»Och nu är pärlan borta», klagade Tefara.

»Men jag betalade min skuld till Toriki med den. Jag fick tolvhundra i alla fall.»

»Toriki är död!» svarade hon. »Ingen har hört någonting om hans skonare. Den gick under på samma gång som A o r a i och H i r a. Tror du att du nu får kredit för tre tusen hos Toriki, som han lovade dig? Nej, inte när Toriki är död. Om du

inte hittat pärlan, hade du då varit skyldig Toriki tolvhundra? Nej, Toriki är död, och man kan inte betala en död man.»

»Men Levy betalade inte Toriki», sade Mapuhi. »Han gav honom ett stycke papper, som betydde pengar i Papeete. Och nu är Levy död och kan inte betala; och Toriki är död och papperet är borta med honom och pärlan med Levy. Du har rätt, Tefara. Jag har förlorat pärlan och inte fått någonting för den. Nu ska vi sova.»

Han höll plötsligt upp handen och lyssnade. Utifrån kom ett svagt ljud. Det lät som om någon andats tungt och smärtsamt. En hand fumlade med mattan, som tjänade till dörr.

»Vem är där?» ropade Mapuhi.

»Nauri», kom svaret. »Kan ni säga mig, var min son Mapuhi finns?»

Tefara skrek till och grep tag om sin mans arm.

»Ett spöke!» viskade Mapuhi med skallrande tänder. »Ett spöke!»

Mapuhis ansikte var spöklikt gult. Han smög sig rädd intill sin hustru.

»Min goda kvinna», sade han darrande och sökte förställa sin röst. »Jag känner er son mycket väl. Han bor på östra sidan av lagunen.»

Utifrån kom ljudet av en suck. Mapuhi började känna sig modig igen. Han hade narrat spöket.

»Men varifrån kommer ni», frågade han.

»Från havet», blev det nedslagna svaret.

»Jag visste det, jag visste det!» skrek Tefara och vaggade fram och tillbaka.

»Hur länge har Tefara redt sin bädd i ett främmande hus?» kom rösten genom mattan.

Mapuhi såg förskrämd och förebrående på sin hustru. Det var hennes röst som röjt dem.

»Och när började Mapuhi, min son, att förneka sin egen mor?» fortfor rösten.

»Nej, nej, det har jag inte gjort! Mapuhi har inte förnekat dig», ropade han. »Jag är inte Mapuhi. Han bor på östra sidan av lagunen, har jag sagt.»

Ngakura satte sig upp i bädden och brast i gråt. Mattan började skaka.

»Vad gör du?» frågade Mapuhi.

»Jag kommer in», svarade Nauris röst.

Till sist lyftes mattan. Tefara försökte gömma sig under filtarna, men Mapuhi höll fast henne. Han måste hålla sig i någonting. Kämpande med varandra, med skälvande kroppar och skallrande tänder, stirrade de med vidöppna ögon på mattan som lyftes. De sågo Nauri krypa in, drypande av havsvatten och utan sin a h u. De tumlade baklänges och famlade efter Ngakuras filt för att dölja sina huvuden.

»Du får ge din gamla mor en dryck vatten», sade anden klagande.

»Ge henne en dryck vatten», befallde Tefara med darrande röst.

Tillsammans sparkade de ut Ngakura från filten. I smyg tittande ut under den, såg Mapuhi spöket dricka. När det sträckte ut en skälvande hand och lade den på hans, kände han att den var tung och blev övertygad att det inte var något spöke. Då

kom han fram helt och hållet och drog Tefara med sig, och i nästa minut sutto de alla lyssnande till Nauris berättelse. Och när hon talade om Levy och lade pärlan i Tefaras hand, var hon också övertygad om att det verkligen var hennes svärmor.

»I morgon», sade Tefara, »säljer du pärlan till Raoul för femtusen franska.»

»Men huset?» inföll Nauri.

»Han bygger huset», svarade Tefara. »Han säger att det kommer att kosta fyra tusen franska. Då få vi kredit för tusen franska och det är jämt tvåtusen Chili.»

»Och det blir sex famnar långt?» frågade Nauri.

»Ja», svarade Mapuhi. »Sex famnar.»

»Och i stora rummet blir det en åttkantig klocka, som kan slå?»

»Ja, och ett stort rundt bord och så...»

»Ge mig då någonting att äta, för jag är hungrig», sade Nauri nöjd. »Och så vill jag sova, för jag är trött. Och i morgon skola vi tala mera om huset, innan vi sälja pärlan. Det blir nog bäst att vi ta de tusen franska kontant. Pengar äro i alla fall bättre att ha än att köpa varor på kredit.»

III.

VALTANDEN.

Det var för länge sedan, på Fidji, när John Starhurst reste sig i missionshuset i Rewa och förklarade sin avsikt att utbreda evangelium över hela Viti Levu. Viti Levu betyder »Storlandet» och är den största ön i en grupp, som består av flera stora öar, för att icke tala om de hundratals små. Här och där på kusterna levde under ganska bekymmersamma villkor några missionärer, köpmän, pärlfiskare och förrymda sjömän. Röken från ugnarna steg upp under deras fönster och kropparna av de ihjälslagna släpades förbi deras dörrar till festmåltiden.

Lotu, eller omvändelsen, gick långsamt och ofta till och med kräftgången. Hövdingar, som sade sig vara kristna och intogo hedersplatser inom församlingen, hade den obehagliga vanan att då och då göra avfall för att få vara med om att äta upp köttet av någon favoritfiende. Äta eller ätas hade varit lagen i landet, och det artade sig icke till någon ändring därvidlag. Där funnos hövdingar, t. ex. Tanoa, Tuiveikoso och Tuikilakila, som bokstavligen hade ätit upp hundratals av sina landsmän. Men bland dessa frossare var dock Ra Undreundre

den förnämste. Ra Undreundre bodde vid Takiraki. Han »förde bok» över sina gastronomiska utsvävningar. En rad av stenar utanför hans hus angav hur många människor han ätit upp. Raden var tvåhundratrettio steg lång och stenarnas antal utgjorde åttahundrasjuttiotvå. Varje sten representerade en människa. Stenraden skulle nog ha blivit längre, om inte Ra Undreundre olyckligtvis hade råkat få ett spjut i korsryggen under en skärmytsling på Somo Somo, varefter han serverades på Naungavulis bord, denne tarvlige hövding vars stenrad inte räknade mer än fyrtioåtta.

De utarbetade, febersmittade missionärerna fortsatte med beundransvärd ihärdighet sitt otacksamma arbete, ibland förtvivlade, väntande på någon särskild uppenbarelse, ett regn av pingsteld, som skulle bringa en rik skörd av själar. Men det kannibaliska Fidji var hårdnackat. De krushåriga människoätarna voro ohågade att lämna sina köttgrytor, så länge det fanns godt om människokött att lägga i dem. Ibland när tillgången var för riklig skrämde de missionärerna att släppa ut rykten att det en viss dag skulle bli storslakt och storkalas. Genast voro missionärerna framme och köpte offrens liv med tobaksflätor, famntals med kalikå och massor av brokiga pärlor. På så sätt kunde hövdingarna göra goda affärer med sitt överskott av människokött. De kunde ju alltid, om de ville öka på förrådet.

Det var vid ett sådant tillfälle John Starhurst lät förkunna, att han skulle utbreda evangeliet från kust till kust av Storlandet och att han ämnade be-

gynna med att tränga igenom hedendomens själva huvudfäste i bergstrakterna kring Rewafloden. Hans beslut mottogs med ytterlig häpnad.

De infödda lärarna gräto i tysthet. Hans båda missionskamrater försökte få honom att avstå från sitt beslut. Konungen av Rewa varnade honom: bergsbefolkningen skulle alldeles säkert kaikaia honom — och »kaikai» betydde »äta upp». Och han, konungen, som blivit Lotu eller omvänd, skulle vara tvungen att draga ut i krig mot dem. Att han inte skulle kunna övervinna dem var han säker på, och han var alldeles på det klara med att bergsborna skulle komma ner och storma Rewabyn. Men vad kunde han göra? Om John Starhurst nödvändigt ville gå ut och bli uppäten, skulle där bli ett krig som kunde kosta hundratals liv.

En hel deputation av Rewahövdingar uppvaktade John Starhurst. Han hörde tåligt på dem, diskuterade saken med dem, men avstod icke från sitt beslut. För sina medbröder förklarade han, att han visst inte ämnade göra sig till något slags martyr, men han hade fått kallelsen: han måste predika evangelium över hela Viti Levu, och härvidlag fullgjorde han endast sin Herres befallning.

Till handelsmännen, som också ivrigt kommo med sina inkast, sade han:

»Edra invändningar äro fullkomligt värdelösa. De grunda sig bara på det avbräck ni skulle kunna kunna lida i era affärer. Ni tänker bara på att förtjäna pengar, men min åstundan är att frälsa själar. Hedningarna i detta mörka land måste frälsas.»

John Starhurst var ingen fanatiker. Han skulle ha varit den förste att opponera sig mot en sådan beskyllning. Han var i stället både sundt tänkande och i ovanligt grad praktisk. Han var säker om att han med sitt arbete kunde uträtta någonting godt, och i sitt innersta drömde han om att kunna upptända pingstelden i bergsbornas själar och åvägabringa en pånyttfödelse, som skulle gå ut över hela Storlandet, från norr till söder, från öster till väster, till alla de öar som i havet voro. I hans grå ögon lyste icke fanatismens eld, endast fast beslutsamhet och orubblig tro på den högre makt, som ledde varje hans steg.

Han fann endast en man som gillade hans beslut, och det var Ra Vatu, som i hemlighet uppmuntrade och erbjöd sig att skaffa honom ledsagare till de första bergskedjorna. Och John Starhurst kände sig ytterst tacksam mot Ra Vatu. Från att ha varit en oförbätterlig hedning, med ett hjärta lika svart som hans leverne, började Ra Vatu bli mottaglig för ljuset. Han talade till och med om att bli Lotu. Det var visserligen sant, att han tre år förut hade uttryckt samma önskan och skulle ha gått in i församlingen, om inte John Starhurst hade vägrat att låta honom ta sina fyra hustrur med sig. Ra Vatu hade haft både ekonomiska och etiska invändningar att göra mot engifte. Missionärens hårklyverier hade retat honom, och för att visa att han var en fri man och en man av ära, hade han svingat sin stora stridsklubba över huvudet på John Starhurst. Starhurst hade endast kommit undan genom att rusa på honom och hålla hans armar, tills hjälp hann an-

lända. Men allt detta var nu glömt och förlåtet. Ra Vatu bevistade gudstjänsterna icke blott som omvänd hedning, utan också som omvänd polygamist. Han ville bara vänta, försäkrade han Starhurst, tills hans äldsta hustru, som var mycket sjuklig, hann dö.

John Starhurst for uppför den nästan stillastående Rewa i en av Ra Vatus kanoter. Han fick begagna den i två dygn, sedan skulle den fara tillbaka, när han nått sitt första mål i bergstrakterna. På långt avstånd kunde man se som i en dimma dessa berg, som utgjorde Storlandets ryggrad. Och dagen igenom höll John Starhurst sina ögon fästade på dessa berg, som utgjorde målet för hans längtan.

Ibland bad han stilla för sig själv. Ibland förenade sig i hans böner Narau, en infödd missionär, som blivit Lotu för sju år sedan, då doktor Jamers Ellery Brown räddat honom från att bli stekt och för hans frälsning betalat hundra tobaksflätor, två bomullsfiltar och en stor flaska »smärtstillande vatten». Efter tjugufyra timmars enslighet och bön hade Naraus öron uppfattat kallelsen att slå följe med John Starhurst på hans missionsresa till bergstrakterna.

»Herre, jag vill sannerligen gå med er», förklarade han.

Och John Starhurst hade mottagit hans erbjudande med glädje. Sannerligen, Herren var med honom, när denne omvände hedning ville lämna allt för att följa den ringaste av hans tjänare på färden till de ogudaktige.

»Jag är den ringaste av alla Herrens tjänare»,

förklarade Narau första dagen de voro tillsammans i kanoten.

»Du måste vara stadig i tron», sade John Starhurst.

Det fanns också en annan kanot som färdades uppför floden den dagen. Men den var en hel timme efter och den lagade så att den inte blev sedd. Denna kanot tillhörde också Ra Vatu. I den befann sig Erirola, Ra Vatus kusin och förtrogne stallbroder. Och i den lilla korg, som han aldrig lämnade ur sikte, fanns en valtand. Det var en präktig tand, drygt sex tum lång, välbildad, med skiftningar i gult och rödt av ålder. Denna tand tillhörde också Ra Vatu. Och när på Fidji en dylik tand var ute på färdväg, plägar alltid någonting inträffa. Ty det är det märkvärdiga med en valtand, att den som mottager den icke kan vägra att uppfylla den begäran som åtföljer den. Denna begäran kan vara vad som helst, från ett människoliv till ett förbund mellan två stammar, och det finns icke en Fidjibo så döv för hederns fordringar, att han skulle vägra fullgöra valtandens önskningar, om han en gång mottagit den. Ibland kan det uppskjutas, men resultatet blir ändå alltid till sist det önskade.

När John Starhurst nått en ganska avlägsen ort uppe vid Rewafloden, stannade han vid slutet av andra dagsresan i en by, vars hövding hette Mongondro. Följande morgon ärnade han i Naraus sällskap till fots bege sig upp till bergstrakterna. Mongondro var en godmodig liten hövding, närsynt och behäftad med elefantiasis, så att han inte längre kände sig synnerligen stridslysten. Han mottog missionären med varm gästfrihet och gav honom föda

från sitt eget bord. Han till och med inlät sig i samtal med honom. Mongondro var mycket vetgirig och John Starhurst kände sig glad, när hövdingen bad honom berätta om livet och alltings begynnelse. När missionären hade slutat sin redogörelse för skapelsen i enlighet med Genesis, såg han att Mongondro var djupt gripen. Den lille hövdingen satt tyst och rökte en lång stund. Så tog han pipan ur munnen och skakade sorgset på huvudet.

»Nej», sade han, »det kan inte vara på det viset. I min ungdom var jag, Mongondro, ganska skicklig med min yxa. Och ändå tog det mig tre månader att göra en kanot — en mycket liten kanot. Och nu säger ni att allt detta land och allt detta vatten gjorts av en enda man...»

»Nej, av en enda Gud, den ende och sanne Guden», avbröt missionären.

»Det är alldeles detsamma», fortsatte Mongondro, »att allt land och allt vatten, träden, fiskarna, skogen och bergen, solen, månen och stjärnorna gjordes på sex dagar. Nej, nej! Jag kan tala om för er att när jag var ung, var jag lika skicklig som någon, men ändå tog det mig tre månader att göra en liten kanot. Det där är en historia som ni kan skrämma barn med, men ingen vuxen människa kan tro den.»

»Jag är en man», sade missionären.

»Ja, det är sant. Ni är en man. Men det går över mitt förstånd att räkna ut vad ni tror.»

»Då vill jag säga er att jag tror, att allting skapades på sex dagar.»

»Ja, jag hör ni säger det», mumlade den gamle kannibalen fogligt.

Först sedan John Starhurst och Narau hade gått till sängs, smög sig Erirola in i hövdingens hus och efter några mycket diplomatiskt lagda ord överräckte han valtanden till Mongondro.

Den gamle hövdingen höll länge tanden i sin hand. Det var en vacker tand och han tyckte mycket om den. Men han gissade också till den önskan som åtföljde den. Nej, nej, valtänder voro mycket vackra, och det vattnades honom i munnen, när han såg på den, men han lämnade den tillbaka till Erirola under många ursäkter.

*

Redan när morgonen grydde var John Starhurst uppe och strövade i sina storstövlar genom småskogen, följd hack i häl av den trogne Narau, som efter sig hade en vägvisare, vilken Mongondro lånat dem för att visa vägen till nästa by, dit de kommo vid middagstiden. Här tog en ny vägvisare vid. En mil efter dem arbetade sig Erirola fram med valtanden i korgen, som han slängt över axeln. I två dygn följde han på detta sätt missionären och erbjöd valtanden till hövdingarna i byarna. Men alla vägrade att ta emot den. Den kom så tätt efter missionären, att de anade vad den betydde, och det ville de inte ha med att skaffa.

De hade redan kommit djupt in bland bergen, då Erirola till sist begagnade sig av en hemlig stig, så att han före John Starhurst anlände till den befästade by, där Bulin av Gatoka residerade. Bulin hade naturligtvis ingen aning om missionärens förestående ankomst. Valtanden var vacker, någonting

alldeles enastående i sitt slag. Den erbjöds hövdingen offentligt. Och sittande på sin bästa matta, omgiven av sina förnämsta män, med tre flugfäktare bakom sig, behagade han ur sin härolds hand mottaga den valtand som erbjöds honom av Ra Vatu genom hans kusin Erirola. Mottagandet hälsades med handklappningar av de församlade hövdingarna, härolderna och flugfäktarna, som högljudt ropade:

»A! woi! woi! woi! A! woi! woi! woi! A tabua levu! woi! woi! A mudua, mudua, mudua!»

»Snart kommer det en man, en vit man», började Erirola efter en lämplig paus. »Det är en missionärman och han kommer i dag. Ra Vatu behagar åstunda hans stövlar. Han önskar att med dem begåva sin gode vän Mongondro och han är sinnad att överlämna dem till honom med fötterna i, ty Mongondro är en gammal man och hans tänder äro icke goda. Se till, o Buli, att fötterna följa med stövlarna. Vad återstoden av honom beträffar, må den bli kvar här.»

Den glädje, som valtanden tändt i Bulins ögon, slocknade och han såg sig tveksamt omkring. Han hade emellertid redan mottagit tanden.

»En sådan småsak som en missionär betyder ingenting», sade Erirola.

»Nej, en småsak som en missionär betyder ingenting», svarade Bulin. »Mongondro skall få stövlarna. Gå, unga män, tre eller fyra stycken och möt missionären på hans väg. Se till att ni föra med er stövlarna också.»

»Det är för sent», sade Erirola. »Tyst! Där kommer han nu.»

John Starhurst med Narau tätt i hälarna kom just ut ur småskogen. De märkvärdiga stövlarna, som blivit vattenfyllda då han vadat över strömmen, sprutade ut vattenstrålar vid varje steg. Starhurst såg sig omkring med glänsande ögon. I sin orubbliga trosvisshet fröjdade han sig innerligen, när han såg alla dessa församlade. Han visste att det var första gången en vit man beträdde Gatokas by.

Hyddorna klamrade sig fast vid bergväggarna eller hängde utöver den forsande Rewa. På bägge sidor reste sig höga berg. I bästa fall var det tre timmars solljus i detta trånga pass. Här funnos inga kokospalmer eller bananträd, ehuru den täta tropiska vegetationen var alldeles överväldigande, där den klängde upp på bergväggar och svällde ut över bråddjup. Längst bort i hålvägen rusade Rewa ned i ett åtta hundra fots fall och där stod som en tjock rök, som dånade likt en bullrande åska.

John Starhurst såg Bulin och hans följeslagare komma ut ur den förres hydda.

»Jag bringar er ett ljuvligt och gladt budskap», var missionärens hälsning.

»Vem har sändt dig?» frågade Bulin lugnt.

»Gud.»

»Det var ett nytt namn på Viti Levu», grinade Bulin. »Vilka öar, byar eller pass är han hövding över?»

»Han är hövding över alla öar, alla byar, alla pass», svarade John Starhurst högtidligt. »Han är

herre över himmel och jord, och jag har kommit för att föra fram hans ord till er.»

»Har han sändt valtänder?» blev det morska svaret.

»Nej. Men dyrbarare än alla valtänder är...»

»Det är seden hövdingar emellan att sända valtänder», avbröt Bulin. »Din hövding är antingen en gnidare eller också är du ett dumhuvud som kommer tomhändt upp bland bergen. Se, en frikostigare man än du har kommit före dig.»

I det han sade detta, visade han valtanden som han fått av Erirola.

Narau stönade.

»Det är Ra Vatus valtand», viskade han till Starhurst. »Jag känner mycket väl igen den. Nu är det ute med oss.»

»Det var en tacknämlig handling», sade missionären, i det han lät handen fara genom sitt skägg och satte sina glasögon till rätta. »Ra Vatu har velat att vi skulle vara välkomna.»

Men Narau stönade på nytt och drog sig tillbaka från de hälar han hittills så troget följt.

»Ra Vatu skall snart bli Lotu», förklarade Starhurst, »och jag har kommit för att göra er delaktiga av Lotu.»

»Jag vill inte ha att göra med er Lotu», sade Bulin stolt. »Och jag har beslutat att du skall slås ihjäl i denna dag.»

Bulin nickade åt en av sina resliga män, som steg fram och svängde sin klubba. Narau flydde in i närmaste hus och försökte gömma sig bland kvinnor och mattor. Men John Starhurst sprang

in under klubban och slog armarna om sin bödels hals. I denna något gynnsammare ställning började han tala. Han visste att det gällde hans liv, men han var varken upprörd eller rädd.

»Det skulle vara illa gjort av er att döda mig», sade han till mannen. »Jag har varken gjort er eller Bulin någon orätt.»

Så fast höll han om mannens hals, att de andra icke vågade slå till med sina klubbor. Och han fortfor att tala till alla dessa, som ropade att han måste dö.

»Jag är John Starhurst», sade han lugnt. »Jag har arbetat på Fidji i tre år och jag har icke gjort det för vinnings skull. Jag har kommit till er i goda avsikter. Varför skulle ni döda mig? Att döda mig kommer icke att gagna någon.»

Bulin stal sig till en blick på valtanden. Han hade fått bra betalt för sitt dåd.

Missionären var omgiven av en skara nakna vildar, som alla försökte komma åt honom. De stämde upp dödshymner, som hans ord överröstade. Men han smög sin kropp så smidigt efter sin bödels, att dödsslaget icke kunde utdelas. Erirola log och Bulin blev ond.

»Ge er på honom!» ropade han. »Det skulle just vara en skön historia för landet ända till kusten att en enda man utan vapen, svag som en kvinna, besegrat er alla.»

»Vänta, o Buli!» ropade John Starhurst ut ur tumultet, »och jag skall besegra också dig. Ty mina vapen äro Rätt och Sanning och ingen man kan motstå dem.»

»Kom då hit till mig», svarar Bulin, »ty mitt vapen är endast en stackars klubba och efter vad du säger kan den inte motstå dig.»

Gruppen omkring honom skingrades, och John Starhurst stod ensam, ansikte mot ansikte med Bulin, som lutade sig mot en väldig, knotig stridsklubba.

»Kom hit, missionär, och försök att besegra mig», ropade Bulin utmanande.

»Ja, som jag här står vill jag gå emot er och besegra er», svarade John Starhurst, i det han omsorgsfullt torkade sina glasögon, innan han gick fram mot Bulin.

Denne lyfte klubban och väntade.

»För det första har ni ingen nytta av min död», börjar Starhurst.

»Jag lämnar svaret åt min klubba», genmälde Bulin.

Och på varje argument gav han samma svar, medan han samtidigt bevakade missionären så att han inte skulle springa på honom under den lyftade klubban. Och då förstod John Starhurst äntligen, att döden väntade honom. Han gjorde intet försök att slingra sig undan. Barhuvad stod han i solen och bad högt, den mystiska skepnaden av den oundviklige vite mannen, som med bibel, kulor eller rombuteljer ständigt trängt in till den häpnande vilden i hans eget hem. Så stod John Starhurst i Bulins av Gatoka bergfästning.

»Fader, förlåt dem det, ty de veta icke vad de göra», bad han. »O, Herre, hav förbarmande med Fidji. Se i nåd till Fidji. O, Jehovah, hör oss för Hans skull, Din ende Sons, Honom som du offrade

för att genom Honom alla människor också skulle bliva dina barn. Från Dig äro vi komna och till Dig skola vi vända åter. Landet ligger i mörker, o Herre. Endast du har makt att frälsa det. Sträck ut din hand, o Herre, och frälsa Fidji, det arma kannibaliska Fidji!»

Bulin började bli otålig.

»Nu skall jag svara dig», mumlade han och svängde sin klubba med båda händerna.

Där Narau låg dold bland kvinnorna och mattorna hörde han smällen och skälvde i hela kroppen. Så stämdes dödssången upp och han visste att hans älskade missionärs kropp släpades till ugnen, då han hörde orden:

»Ryck inte så hårdt!»

»Ty jag är en stridsman för mitt land.»

»Ära vare Gud! Ära vare Gud! Ära vare Gud!»

Så höjde sig en röst över sången:

»Var är den tappre mannen?»

Och hundra röster skränade till svar:

»Släpad till ugnen för att kokas.»

»Var är den fege uslingen?» frågade den ensamma stämman.

»Han har gått för att tala om det!» skränade de hundra rösterna till svar. »Gått för att tala om det! Gått för att tala om det!»

Narau stönade i sin själs ångest. Den gamla sångens ord voro sanning. Han var den fege uslingen och det återstod honom ingenting annat än att bege sig bort och tala om det.

IV.

MAUKI.

Han vägde nära femtio kilo. Hans hår var krusigt som på en neger, och han var svart, till och med alldeles särskilt svart. Han var varken blåsvart eller brunsvart, utan plommonsvart. Han hette Mauki och han var son till en hövding. Han hade tre t a m b o s. T a m b o är på melanesiska detsamma som t a b o o och kusin till detta polynesiska ord. Maukis tre t a m b o s voro följande: för det första fick han aldrig skaka hand med en kvinna eller låta en kvinnas hand vidröra honom eller hans tillhörigheter; för det andra fick han aldrig äta musslor eller annan mat från en eld, vari musslor kokats; för det tredje fick han aldrig komma i beröring med en krokodil eller fara i en kanot som förde med sig någon del av en krokodil, även om den inte var större än en tand.

Av en helt annan svärta voro hans tänder, vilka voro kolsvarta eller kanske rättare sotsvarta. De hade gjorts så på en enda natt av hans mor, som mellan och över dem lagt ett mineraliskt pulver, vilket hon grävt upp i sluttningen bakom Port Adams. Port Adams är en by på Malaita och Malaita är den vildaste ön i Salomongruppen — så vild

att aldrig några köpmän eller kolonister ännu kunnat få fotfäste där. Varken magasinsgevär eller andra moderna vapen ha kunnat få bukt med tomahawkerna. Ännu i dag, i början av det tjugonde århundradet, utgör således Malaita endast en rekryteringsort för arbetare till plantagen på de kringliggande, mera civiliserade öarna, där vildarna arbeta för trettio dollars om året. Invånarna på dessa öar ha själva blivit så civiliserade att de inte längre vilja arbeta.

Maukis öron voro genomborrade, inte på ett eller två ställen utan på ett par dussin. I ett av de mindre hålen bar han en lerpipa. De större voro alldeles för stora för ändamålet — piphuvudet skulle ha fallit igenom. I de största bar han vanligen runda träpluggar, som voro ända till fyra tum i diameter. Omkretsen av dessa hål torde ha varit omkring tolv och en halv tum. Maukis smak var mycket varierande. Men i de olika hålen bar han oftast tomma patronhylsor, hästskosöm, skruvar, lövkvistar, tågstumpar eller vid högtidliga tillfällen skarlakansröda blommor. Vadan man förstår att Mauki just inte hade något behov av fickor för sitt välbefinnande. Fickor voro för övrigt en omöjlighet, eftersom hans enda plagg bestod av ett stycke kalikå. En fällkniv hade han gömt i håret. Hans dyrbaraste egendom var örat av en porslinskopp, som hängde ned från en ring av sköldpadd, vilken i sin ordning satt fast i näsan.

Men trots alla dessa försköningsmedel hade Mauki ett vackert ansikte, åtminstone efter melanesiska begrepp om skönhet. Det saknade dock kraft, var

vekt, nästan som på en flicka. Dragen voro fina och regelbundna. Haka och mun voro veka, käkar, panna och näsa saknade energi. Men i hans ögon kunde man skönja en glimt av de fördolda egenskaper som bildade hans karaktär. Dessa egenskaper voro tilltagsenhet, uthållighet, oförskräckthet, fantasi och slughet.

Maukis far var hövding över byn vid Port Adams. Från födseln sålunda en saltvattensman var han mer än till hälften amfibie. Han kände till allt om fiskar och ostron, och revet var för honom som en öppen bok. Kanoter förstod han sig också på. Han hade lärt sig simma, när han var ett år gammal. Vid sju års ålder kunde han hålla andan en minut och simma rakt till botten i trettio fots vatten. Och vid sju års ålder blev han bortstulen av buskmän, som inte kunde simma och till och med äro rädda för salt vatten. Sedan såg Mauki havet och endast på avstånd, genom gläntor i skogen och från öppna platser på bergsluttningarna. Han blev slav hos gamle Fanfoa, överhövding över ett tjog buskmansbyar, som lågo spridda på platåerna i det inre av Malaita och från vilka under lugna dagar röken stiger upp mot skyn och för vita sjöfarande utgör den enda antydningen att det inre av ön är talrikt befolkat. Ty de vita tränga aldrig långt in på Malaita. De försökte det en gång under guldfeberns dagar, men de fingo alltid lämna sina huvuden efter sig, som sedan grinade från de rökiga taksparrarna i buskmännens hyddor.

När Mauki var en ung man på sjutton år, tog det slut på Fanfoas tobak. Han blev fruktansvärd

när han inte hade tobak. Det var hårda tider i alla hans byar. Han hade gjort sig skyldig till ett misstag. Suo var en hamn så liten att en någorlunda stor skonare inte kunde kasta ankar där. Den var omgiven av mangrovesnår, som hängde ut över vattnet. Det var en fälla och in i denna fälla seglade två vita män i en liten tvåmastad slup. De voro ute på spaning efter arbetare och de hade med sig mycket tobak och en mängd andra bytesvaror för att inte tala om gevär och fullt upp med ammunition. Nu fanns det inte några saltvattensmän vid Suo, det enda ställe där buskmännen kunde komma ner till sjön. Slupen gjorde utmärkta affärer. Första dagen tecknades kontrakt med tjugu arbetare. Också gamle Fanfoa tecknade under. Samma dag skuro ett tjog av de nya arbetarna huvudena av de båda vita männen, dödade båtens besättning och brände slupen. Under tre månader fanns det godt om tobak och varor i byarna. Så kom ett örlogsfartyg, som slungade projektiler på fyra mils avstånd in bland höjderna och drev folket i skrämsel från sina gamla boplatser djupare in i småskogen. Därpå sände örlogsmannen folk i land. Alla byar stuckos i brand med sin tobak och sina varor. Kokospalmer och bananträd höggos ned, taroplanteringarna skövlades, svin och höns dödades.

Det blev en läxa för Fanfoa, men under tiden var han utan tobak. Hans unga män hade också blivit så skrämda att de inte längre vågade ingå några kontrakt med anlöpande värvningsfartyg. Det var orsaken varför Fanfoa befallde sin slav Mauki att bege sig ned till viken och låta värva sig för

en låda tobak, några knivar, yxor, pärlor och kalikåstycken, vilka han skulle betala med sitt arbete på plantagen. Mauki var förfärligt rädd, när man förde honom ombord på skonaren. Han var ett lamm som leddes till slakt. Vita män voro några fasansfulla varelser. Det måste de vara, annars skulle de aldrig vågat att fara längs Malaita, endast två på varje båt med en besättning av femton till tjugu svarta och ofta så många som sextio eller sjuttio svarta nyvärvade arbetare. Härtill kom faran av anfall från strandbefolkningen. Sannerligen måste inte vita män vara fruktansvärda. Dessutom ägde de några underliga djävulsverktyg, bössor som sköto ideligen utan att laddas, och tingestar av järn och mässing, som satte skonaren i gång, fast det inte var någon vind, och lådor som talade och skrattade alldeles som människor. Ja, han hade till och med hört talas om en vit man som kunde ta tänderna ur munnen och sätta dem tillbaka när han ville.

De förde ner Mauki i kajutan. På däck gick den ene vite mannen och höll vakt med två revolvrar i bältet. I kajutan satt den andre vite mannen med en bok framför sig, vari han ritade underliga tecken och linjer. Han såg på Mauki som om han varit en gris eller en fågel, allt under det han fortfor att skriva. Så höll han ut den där stickan han skrev med och endast därigenom att Mauki vidrörde den med sin hand hade han förbundit sig att under tre år arbeta på de plantage som tillhörde Moongleam Soap Company.

Ombord funnos också andra svartingar från ställen som han aldrig hört talas om, och när den

vite mannen talade till dem, sleto de den långa fjädern ur Maukis hår, klippte det kort och bundo kring hans höfter en lava-lava av ljusgul kalikå.

Efter många dagars vistelse på skonaren och sedan han sett flera öar än han någonsin drömt om, blev han landsatt på New Georgia och fick arbeta på ett fält, som skulle röjas fritt från småskog och bambugräs. För första gången fick han göra bekantskap med vad arbete ville säga. Inte ens som slav hos Fanfoa hade han arbetat på detta sätt. Och han tyckte inte om att arbeta. Det var upp tidigt och in först när det blev mörkt och två mål om dagen. Och maten var enformig. I flera veckor var det bara batater och så under många veckor bara ris. Dag efter dag fick han hålla på med att skära kärnorna ur kokosnötter eller också var det att underhålla elden som rökte kopran, tills hans ögon blevo alldeles såriga. Då sattes han att fälla träd. Han var händig med yxan och därför stacks han sedan in i ett lag som byggde broar. En gång fick han till straff arbeta vid väganläggningarna. Ibland fick han tjänstgöra bland besättningen på båtarna när de förde kopra från de avlägsna öarna eller när de vita männen foro ut och fiskade med dynamit.

Bland annat lärde han sig också bêche-demer-engelska, så att han kunde tala med alla vita och de svarta, som annars skulle ha användt tusentals olika dialekter. Han lärde sig också åtskilligt om de vita männen, framför allt att de höllo sitt ord. Om de sade till en man att han skulle få en fläta tobak, så fick han den. Om de sade till en annan

att de skulle prygla honom gul och blå, om han gjorde en viss sak, och han gjorde den, så pryglade de honom också gul och blå. Han såg också att ingen fick stryk eller blev straffad, så framt han inte gjorde orätt. Även om de vita männen voro druckna, och det hände ofta, rörde de inte någon, så vida icke en befallning blivit överträdd.

Mauki tyckte inte om plantaget. Han hatade arbete och han var son till en hövding. Dessutom var det tio år sedan han blivit stulen av Fanfoa från Port Adams och han längtade hem, ja han längtade till och med efter slaveriet hos Fanfoa. Och så rymde han. Han begav sig in i skogarna i avsikt att bege sig söderut, där kusten måste finnas, stjäla en kanot och i den fara över till Port Adams. Men han fick feber, fångades in och fördes tillbaka mera död än levande.

Han rymde för andra gången i sällskap med två Malaitapojkar. De lyckades komma ner till kusten, tjugu mil bort, och fingo gömma sig i hyddan hos en landsman som bodde där i byn. Men under natten kommo två vita män, som inte voro rädda för befolkningen i hur många byar som helst, och de slogo »armar och ben» av de tre rymlingarna, bundo dem som grisar och föste ned dem i storbåten. Men mannen som gömt dem fick så oerhört mycket stryk att han aldrig i sitt liv mera vågade hysa några främlingar från plantagen.

Under ett helt år arbetade Mauki. Då blev han husdräng med lätt arbete och god mat. Han hade att hålla huset rent och att servera de vita männen deras whisky och öl hela dagen och mest hela

natten. Det tyckte han om, men ännu mer tyckte han om Port Adams. Ännu måste han tjäna i två år, men två år voro för mycket för hans hemlängtan. Han hade blivit förståndigare nu och hade dessutom i sin egenskap av tjänare större frihet och större möjligheter. Bland hans åligganden var också att göra ren bössorna och han visste var nyckeln till förrådshuset hängde. Han planlade länge sin flykt, och en natt smög han sig med tio Malaitapojkar och en man från San Cristoval ut från barackerna och släpade ner en av båtarna till stranden. Det var Mauki som skaffade nyckeln till låset i båten, det var Mauki som utrustade den med ett dussin Winchestergevär, en mängd ammunition och tio lådor tobak.

Nordvästmonsunen blåste och de flydde söderut under natten. Om dagen höllo de sig dolda på obebodda småöar och drogo upp båten i småskogen. På så sätt nådde de Guadalcanar, färdades halvvägs förbi den och seglade över till Floridaön. Här var det de dödade San Cristovalpojken och åto upp honom utom huvudet som de gömde. Malaitas kust var nu inte mer än tjugu mil borta, men den sista natten hindrade ström och vind dem att komma över. Daggryningen fann dem fortfarande åtskilliga mil från deras slutliga mål. Men samma daggryning förde också med sig en kutter, vari det fanns två vita män, som inte voro rädda för elva Malaitapojkar, beväpnade med tolv gevär. Mauki och hans följeslagare fördes tillbaka till Tulagi, där alla de vita männens store härskare bodde. Och den store vite härskaren höll rannsakning, efter

vilken rymlingarna bundos, den ene efter den andre, och fingo tjugu piskslag samt dömdes till femton dollars böter var. Sedan skickades de åter till New Georgia, där de vita männen pryglade dem väldigt och föste dem till arbetet. Men nu fick Mauki inte längre vara husdräng. Han fick arbeta vid väganläggningarna. Böterna hade den vite man betalt, som han rymt ifrån, och han förklarade att han måste arbeta av dem, vilket betydde sex månaders ytterligare arbete. Dessutom fick han ett extra år för den stulna tobaken.

Port Adams var nu tre och ett halvt år avlägset. Därför stal han en natt en kanot, gömde sig på de små öarna i Manningsund, paddlade över sundet och började arbeta sig fram längs ostkusten av Ysabel, endast för att på nytt bli fångad, när han hunnit två tredjedelar av vägen. Efter en vecka rymde han på nytt och begav sig inåt skogarna. På Ysabel fanns det inga buskmän, endast saltvattensfolk och de voro alla kristna. De vita männen satte ut en belöning på femhundra tobaksflätor för hans gripande och varje gång Mauki smög sig ner till stranden för att stjäla en kanot, anställde saltvattensmännen jakt på honom. Så fortgick det i fyra månader, då belöningen höjdes till tusen tobaksflätor och han fångades in och skickades tillbaka till New Georgia och vägbygget. Värdet av tusen flätor tobak var femtio dollars, och dessa måste nu Mauki betala med sitt arbete, och det betydde ett år och åtta månader för honom. Så att nu var Port Adams fem år avlägset.

Hans hemlängtan var nu större än någonsin och

det tilltalade honom inte alls att slå sig i ro, bli ödmjuk, arbeta sina år ut och sedan fara hem. Nästa gång blev han infångad just som han höll på att rymma sin väg. Han ställdes inför mr Haveby, chefen för Moongleam Soap Company, vilken dömde honom som oförbätterlig. Bolaget hade plantage på Santa Cruzöarna, många hundra mil över havet, och dit brukade sådana oförbätterliga skickas. Det gick så med Mauki, fastän han aldrig kom fram. Skonaren gjorde en avstickare till Santa Anna och under natten simmade Mauki i land, där han stal två bössor och en låda tobak från en handelsman och gav sig i väg till San Cristoval i en kanot. Malaita låg nu norr över på femtio eller sextio mils avstånd. Men hans försök att komma över dit resulterade i att han blev utsatt för en storm som drev honom tillbaka till Santa Anna, där handelsmannen slog honom i järn i avvaktan på att skonaren skulle komma tillbaka från Santa Cruz. De båda bössorna fick handelsmannen tillbaka, men tobakslådan sattes upp på Maukis konto och så blev det ännu ett år. Alltså var han nu skyldig bolaget sex år.

På vägen tillbaka till New Georgia kastade skonaren ankar i Marau sund, som ligger vid sydvästligaste spetsen av Guadalcanar. Mauki sam i land med handklovar på och lyckades komma in i småskogen. Skonaren seglade sin väg, men ombudet för Moongleam Soap Company utfäste en belöning av tusen tobaksflätor och Mauki fördes tillbaka till honom av buskmännen med ytterligare ett år och åtta månader på nacken. Men innan skonaren kom

tillbaka lyckades han rymma igen, denna gång i en storbåt och i sällskap med en ny låda tobak. En nordvästlig storm kom honom att lida skeppsbrott vid Ugi, där de kristna infödingarna stulo hans tobak och överlämnade honom till ombudet på ön för Moongleam Company. Den av infödingarna stulna tobaken kostade honom ytterligare ett år, så att nu var det åtta och ett halvt av den sorten.

»Vi ta och skicka honom till Lord Howe», sade mr Haveby. »Bunster är där och de få klara upp saken sinsemellan. Antingen blir det Mauki som gör kål på Bunster eller Bunster på Mauki, och det kan vara ungefär hugget som stucket.»

Om man från Meringe Lagoon på Ysabel styr kursen nordväst, kan man efter hundrafemtio mils färd få sikte på Lord Howe och dess rev. Lord Howe är en rund atoll, ungefär hundrafemtio mil i omkrets, åtskilliga hundra alnar på bredaste stället och på sina ställen höjande sig ända till tio fot över havsytan. På insidan av denna sandkrans ligger en stor lagun, beströdd med korallskär. Lord Howe tillhör inte Salomonsöarna vare sig geografiskt eller etnografiskt. Det är endast rev, medan Salomonsöarna äro verkligt land. Dess befolkning och språk tillhöra den polynesiska gruppen, medan invånarna på Salomonsöarna äro melanesier.

Sällan kommer någon till Lord Howe eller Ontong-Java, som det ibland kallas. Thomas Cook & Son sälja inte biljetter dit och inga turister ha en aning om dess tillvaro. Inte ens en vit missionär har någonsin landstigit där. Dess fem tusen invånare

äro lika fredliga som outvecklade. Fredliga äro de dock inte alltid. »Underrättelser för sjöfarande» tala om dem som fientliga och lömska. Men de som skriva ihop »Underrättelser för sjöfarande» ha aldrig hört talas om den förändring som ägt rum med invånarna, vilka för ej så många år sedan borrade en stor bark i sank och dödade hela besättningen med undantag av andre styrmannen. Denne bragte budskapet till sina bröder. Befälhavarne på tre skonare följde med honom tillbaka till Lord Howe. De seglade rakt in i lagunen och började predika den vite mannens evangelium att endast vita män skola döda vita män och att de lägre raserna måste hålla sig i styr. Skonarna seglade härjande och plundrande fram och tillbaka över lagunen. Det fanns ingen möjlighet att fly undan. Männen skötos ned som de gingo och stodo, byarna brändes, kanoterna slogos sönder, höns och grisar dödades och de dyrbara kokospalmerna höggos ned. Detta varade en hel månad och så seglade skonarna sin väg. Men fruktan för den vite mannen hade så inplantats i öbornas hjärtan att de aldrig vidare vågade göra någon för när.

Max Bunster var den ende vite mannen på Lord Howe och han var i tjänst hos det allestädes närvarande Moongleam Soap Company. Och bolaget hade skickat honom till Lord Howe därför att det var den mest avlägsna platsen och där kunde de möjligen tänka sig att bli av med honom. Han var en stor, grovväxt tysk och det var någonting på tok med hans hjärna. Att kalla honom halvgalen var ett lindrigt uttryck. Han var översittare och feg

och tre gånger så vild som någon vilde på ön. När han först kom i bolagets tjänst, stationerades han på Savo. Då en annan tjänsteman skickades för att intaga hans plats, slog han halvt ihjäl honom med knytnävarna och skickade honom tillbaka samma väg han kommit.

Nästa gång valde mr Haveby ut en ung Yorkshirehjälte för att avlösa honom. Yorkshiremannen hade namn om sig att hellre slåss än äta. Men Bunster ville inte slåss. Han var som ett litet lamm i tio dagar, varefter Yorkshiremannen fick ett svårt anfall av dysenteri och feber. Då var det Bunsters tur. Han piskade upp honom och till yttermera visso hoppade han och trampade på honom ett tjog gånger. Rädd för vad som kunde komma att ske, om hans offer tillfrisknade, flydde Bunster i en kutter till Guvutu, där han annonserade sin ankomst genom att nära nog slå ihjäl en ung engelsman, som redan var krympling på grund av ett par boerkulor genom båda höfterna.

Det var då mr Haveby skickade Bunster till Lord Howe. Han firade sin landstigning genom att supa ur en halv låda gin och klå upp den gamle andre styrmannen på skonaren, med vilken han seglat dit. När skonaren avgått, sammankallade han kanakerna, utmanade dem på boxning och utfäste ett pris av en låda tobak åt den som blev segrare. Tre av kanakerna besegrade han, men den fjärde visade sig vara hans överman. I stället för tobaken fick den stackars saten en kula genom lungorna.

På det sättet började Bunster sitt regemente på Lord Howe. Tre tusen invånare levde i den för-

nämsta byn; men den var övergiven till och med på ljusa dagen, när han gick igenom den. Män, kvinnor och barn flydde för honom, till och med hundar och svin gingo ur vägen, medan kungen inte ansåg det under sin värdighet att gömma sig under sin matta. De båda premiärministrarne levde i ständig ångest för Bunster, som aldrig inlät sig i några som helst rådplägningar med dem utan i stället genast tog till knytnäven.

Till Lord Howe kom nu Mauki för att arbeta under Bunster i åtta långa år. Det fanns ingen möjlighet att kunna fly från lord Howe. I ljuvt och ledt voro han och Bunster länkade samman. Bunster vägde nittio kilo, Mauki vägde knappt femtio. Bunster var en degenererad, rå varelse, Mauki en outvecklad vilde, medan båda hade sin egen vilja och sina egna tycken.

Mauki hade ingen aning om vad slags herre han skulle arbeta under. Ingen hade sagt honom ett ord om Bunster, och därför trodde han att denne var lik alla andra vita män, en whiskydrinkare, men en härskare som alltid höll ord och aldrig slog någon, som inte förtjänat stryk. Bunster hade fördelen helt och hållet på sin sida. Han visste allting om Mauki och fråssade vid tanken på att riktigt få hand om honom. Den siste kocken höll just på att plåstra om en bruten arm och en ur led vriden skuldra, varför Mauki fick tjänst som kock och dräng i allmänhet hos Bunster.

Mauki lärde sig tämligen snart att det är skillnad på vita män och vita män. Samma dag skonaren

avseglade blev han befalld att köpa en höna av Samisee, den infödde Tongaumissionären. Men Samisee hade seglat över lagunen och skulle bli borta i tre dagar. Mauki återvände med det beskedet. Han gick uppför trappan — huset stod på pålar fem fot över sanden — och steg in i vardagsrummet för att tala om utgången av sitt ärende. Bunster ville se hönan. Mauki öppnade munnen för att säga att missionären var bortrest. Men Bunster brydde sig inte om förklaringen. Det blev i stället knytnäven. Slaget träffade Mauki på munnen och slungade upp honom i luften. Rakt ut genom dörren flög han, över den smala verandans räckverk ner på marken. Där låg han med läpparna full av blod och inslagna tänder.

»Det där skall lära dig att det inte duger att svara mig», skrek Bunster, röd av raseri, där han stod och såg ned på Mauki över det sönderbrutna räckverket.

Mauki hade aldrig träffat en vit man sådan som denne och han beslöt att alltid vara på sin vakt. Han såg hur besättningskarlarna i båten fingo stryk och hur en av dem blev slagen i järn därför att en årtull råkat gå sönder när han rodde. Han hörde också hur det pratades i byn om att Bunster tagit sig en tredje hustru — och naturligtvis med våld. Den första och den andra hustrun lågo på kyrkogården under den vita korallsanden med hällar av korallsten vid huvudet och fötterna. Man sade att han piskat ihjäl dem. Den tredje hustrun kunde Mauki tydligt se hur hon blev misshandlad.

Det fanns ingen möjlighet att undvika att för-

arga den vite mannen, som tycktes förarga sig åt själva livet. Om Mauki höll sig tyst, fick han stryk därför att han var surmulen och trilsk. Talade han, haglade slagen därför att han vågade svara. Gick han allvarsam, anklagade Bunster honom för att smida ränker och han fick stryk i förväg. Försökte han vara glad och le, då gycklade han med sin herre och fick käppslängar för det. Bunster var en djävul. Byn skulle ha gjort processen kort med honom, om man inte kommit ihåg de tre skonarna. Kanske man ändå skulle vågat det, om det funnits något ställe man kunnat fly till. Som det nu var, skulle mordet på den vite mannen, på en vit man vilken som helst, snart nog föra med sig en örlogsman, som skulle döda de skyldige och hugga ned de dyrbara kokospalmerna. Men båtbesättningen hade redan gjort upp att vid första lägliga tillfälle skulle de dränka honom genom att låta kuttern kapsejsa. Bunster var dem emellertid för slug — båten kapsejsade inte.

Mauki var en man av annat slag. Då han insåg att han inte kunde komma undan Bunster, beslöt han att göra av med den vite mannen. Det förargliga var att något tillfälle inte tycktes yppa sig. Bunster var ständigt på sin vakt. Dag och natt hade han alltid revolvrarna till hands. Han tillät ingen att gå bakom sin rygg — det fick Mauki erfara, sedan han blivit slagen nästan medvetslös, när han försökte det. Bunster tycktes känna att han hade mer att frukta av den godmodige Malaitaynglingen än av Lord Howes hela befolkning, och följden blev att Mauki fick det värre än någon

annan. Men han sade ingenting, han tog tyst emot alla slags straff — och väntade.

Alla andra vita män hade respekterat hans tambos, men Bunster gjorde det inte. Mauki fick två tobaksflätor i veckan. Bunster gav dem till sin hustru och befallde Mauki att mottaga dem ur hennes hand. Men det var omöjligt och Mauki blev utan tobak. På samma sätt tvangs han att försaka sina måltider och fick gå hungrig många dagar. Han fick befallning att koka soppa på de stora musslorna som växte i lagunen. Men det kunde han inte göra, ty musslor voro tambo. Sex gånger å rad vägrade han att röra vid musslorna och sex gånger piskades han sanslös. Bunster visste att ynglingen förr skulle dö, men envisades att kalla hans vägran myteri — han skulle också ha dödat honom, om det varit möjligt att få en annan kock i Maukis ställe.

Ett av Bunsters favoritnöjen var att gripa tag i Maukis krullhår och dunka hans huvud i väggen. En annan sport var att Mauki ovetande pressa en brinnande cigarr mot hans hud. Bunster kallade detta att vaccinera och Mauki vaccinerades flera gånger i veckan. En gång slet Bunster i vredesmod porslinskoppsörat ur Maukis näsa, så att brosk och kött följde med.

»En så'n fysionomi!» sade han med en blick på den skada han anställt.

Huden på en haj är som sandpapper, men huden på en rocka som en rasp. På Söderhavsöarna begagna också infödingarna den som sådan vid tillverkningen av sina kanoter och paddelåror. Bun-

ster hade en vante förfärdigad av en rockas skinn. Första gången han försökte den på Mauki tog det skinnet av honom från halsen till armhålan. Bunster var alldeles förtjust. Han lät sin hustru smaka vanten och använde den sedan grundligt på båtbesättningen. Till och med premiärministern fick en gång en släng. Han vågade inte annat än grina och låtsas ta det som ett skämt.

Men Mauki var den som blev värst utsatt. Icke en dag förgick utan en smekning av den där vanten. Mauki kunde ligga och våndas i olidliga smärtor natt efter natt, men han fortfor att tåligt vänta, viss om att förr eller senare skulle det bli hans tur. Och han visste vad det då skulle bli av. Det hade han tusen gånger tänkt igenom i minsta detalj.

En morgon steg Bunster upp i ett lynne som om han velat klå upp hela mänskligheten. Han började med Mauki och fortsatte sedan med hustrun och båtbesättningen. Vid frukosten kallade han kaffet för lank och slungade det heta innehållet i koppen i Maukis ansikte. Vid tiotiden fick Bunster frosskakningar och en halv timme senare låg han i brinnande feber. Det var inte något vanligt anfall. Hastigt nog övergick sjukdomen till konvulsioner. Dagarna gingo, han blev svagare och svagare av krampen och kunde inte lämna sängen. Mauki väntade och var på sin vakt och under tiden läktes hans eget skinn. Han befallde båtbesättningen att hala upp kuttern, skrubba den i botten och ge den en grundlig överhalning. De trodde att befallningen kom från Bunster och lydde. Men Bunster

låg vid det laget medvetslös och kunde inte ge några befallningar alls. Nu var det Maukis tur, men han väntade ännu litet.

När det värsta var över och Bunster återfått sansen, men låg hjälplös som ett barn, packade Mauki ihop sina få tillhörigheter i en låda, porslinskoppsörat inte att förglömma. Så gick han över till byn och hade ett samtal med konungen och hans premiärminister.

»Han Bunster, ni ticka micke om?» frågade han.

De förklarade enstämmigt att de inte alls tyckte om honom. Ministern talade om alla lidanden och orättvisor, som tillfogats dem, och konungen satt och grät vid tanken på vad han måste uthärda. Mauki avbröt:

»Ni känna mig — mig stor hövding i mitt land. Ni inte ticka om vit hövding. Mig icke heller ticka om honom. Ni föra hundra kokosnötter, två hundra, tre hundra kokosnötter till kutter. Sedan ni lägga sova. Alla kanaker lägga sova. Snart stort buller i hus, ni inte höra buller. Ni allesammans sova tungt.»

På samma sätt talade han med båtbesättningen. Sedan befallde han Bunsters hustru att återvända till sin familj. Om hon vägrat, hade han kommit i ett svårt bryderi, ty hans t a m b o skulle inte ha tillåtit honom att lägga hand på henne.

När huset väl var folktomt, steg han in i sovrummet där Bunster låg i halvdvala. Mauki tog först bort revolvrarna och så satte han rockavanten på sig. Första varningen fick Bunster genom ett

slag av vanten, som skrapade skinnet av näsan på honom.

»Göra godt, vad?» grinade Mauki mellan två slag som sleto skinnet från Bunsters panna och ena kind. »Skratta vit herre, skratta, för fan!»

Mauki gjorde sin sak ordentligt. Kanakerna, som gömde sig i sina hyddor, hörde i en hel timmes tid »stort buller», det vill säga Bunsters skrik.

När Mauki var färdig, förde han kompassen, alla bössor och all ammunition ner i kuttern, som sedan barlastades med tobakslådor. Medan han höll på härmed, kom ett förfärligt, skinnlöst spöke ut ur huset och sprang skrikande ner till stranden, tills det föll omkull i sanden i den brännande solen. Mauki såg ditåt och tvekade. Så gick han till den stönande varelsen och högg av honom huvudet, som han vecklade in i en matta och stuvade ned i akterluckan på kuttern.

Kanakerna sovo så djupt och tungt hela den långa, heta dagen, att de inte sågo hur kuttern gav sig i väg och styrde kurs söder ut med sydostpassaden. Icke heller fick någon sikte på den under hela den långa färden till Malaita. Mauki landade vid Port Adams med en hel förmögenhet av tobak och bössor, större än någon inföding ägt i mannaminne. Men han stannade inte där. Han hade tagit en vit mans huvud och endast buskskogen kunde ge honom skydd. Han vände därför åter till skogsbyarna, sköt ned gamla Fanfoa och ett halvt dussin av hans hövdingar och gjorde sig själv till härskare över hela hans område. När

hans far dog, blev Maukis bror hövding i Port Adams och på detta sätt kommo saltvattensmän och skogsmän i förbund med varandra och bildade samfällt den starkaste av de tio stridande stammarna på Malaita.

Men om Mauki också fruktade den brittiska regeringen, var hans rädsla för det allsmäktiga Moongleam Soap Company ännu större, och en dag kom en budbärare upp till honom i hans skogar och påminde honom om att han var skyldig bolaget åtta och ett halvt års arbete. Han skickade tillbaka ett fredligt svar och så uppenbarade sig den oundviklige vite mannen, kaptenen på skonaren, den ende vite man som under Maukis regering vågade sig in i skogarna och kom ut levande. Och icke blott det, utan han förde med sig sjuhundrafemtio dollars i guldmynt — priset för åtta och ett halvt års arbete plus ersättning för vissa bössor och tobakslådor.

Mauki väger inte längre femtio kilo. Hans mage är nu tre gånger större än förr och han har fyra hustrur. Han har också många andra saker — bössor och revolvrar, porslinskoppsörat och en utomordentlig samling av människoskallar. Men dyrbarare än allt annat är ett huvud, väl torkat och omsorgsfullt preparerat, med rödgult hår och skägg, inlindat i den finaste lava-lava. När Mauki beger sig ut på krigsstigen mot byar långt utom hans egna gränser, tar han alltid fram detta huvud och sitter ensam i sin kungliga rishydda och betraktar det länge och högtidligt. Vid sådana till-

fällen breder sig dödens tystnad över byn och inte ens en negerunge vågar ge ett ljud ifrån sig. Detta huvud anses vara den allra mäktigaste fetisch på hela Malaita och Maukis storhet och makt tillskrives helt och hållet den omständigheten att han äger den.

V.

»YAH! YAH! YAH!»

Han var en whiskypimplande skotte och han tog sin whisky torr med början precis klockan sex på morgonen och sedan på bestämda mellantider ända till sängdags, vilket vanligen var midnatt. Han sov endast fem av dygnets tjugufyra timmar, de återstående nitton var han helt lugnt och anständigt drucken. Under de åtta veckor jag var tillsammans med honom på Oolongrevet såg jag honom aldrig dra ett nyktert andetag. Han sov i själva verket så kort stund att han aldrig hann nyktra till. Det var den präktigaste evighetsfylla jag någonsin sett.

Hans namn var Mc Allister. Han var en gammal man och betänkligt knäsvag. Hans hand darrade som av ålderdomssvaghet och det märktes särskilt, när han skulle slå i whisky, fastän jag aldrig kan minnas att han spillde en enda droppe. Han hade vistats tjuguåtta år i Melanesien, än i det tyska Nya Guinea, än på tyska Salomonsöarna, och han hade blivit till den grad ett med dem och deras befolkning, att han vanligen begagnade det så kallade »bêche-de-mer»-språket. När han sålunda talade med

mig, betydde s o l h a n k o m m a u p p soluppgången; k a i-k a i f ä r d i g betydde att middagen var serverad; och m i g s m a g e g å r u n d t betydde att han hade ondt i magen. Han var liten och skrumpen, uppbränd invärtes och utvärtes av sprit och sol. Han var som ett stycke slagg, ännu inte riktigt kallnat, som rörde sig automatiskt med små stela hopp. En duktig vindpust skulle ha blåst bort honom. Han vägde fyrtio kilo.

Men det fanns någonting stort hos honom ändå, och det var den makt och myndighet varmed han regerade. Oolongatollen var etthundrafyrtio mil i omkrets. Man måste styra efter kompass på dess lagun. Befolkningen utgjorde fem tusen polynesier, alla storväxta och kraftiga, både män och kvinnor. Det var icke ovanligt att se sex fots karlar som vägde inemot hundra kilo. Oolong låg tvåhundrafemtio mil från närmaste land. Två gånger om året kom en liten skonare dit och lastade kopra. Den ende vite mannen på Oolong var Mc Allister och han styrde Oolong och dess fem tusen vildar med järnhand. Han sade kom och de kommo, han sade gå och de gingo. De gjorde aldrig den minsta invändning mot hans vilja eller befallningar. Han var elak och gnatig som endast en gammal skotte kan vara, och han lade sig oupphörligt i deras enskilda angelägenheter. När Nugu, konungens dotter, ville gifta sig med Haunau från den andra ändan av ön, sade hennes far ja; men Mc Allister sade nej och då blev det inte något giftermål av. När kungen ville köpa en liten holme i lagunen av översteprästen, sade Mc Allister nej.

Kungen stod i skuld hos bolaget till ett belopp av 180,000 kokosnötter, och innan den skulden var betald, fick han inte ge ut en enda kokosnöt för någonting annat.

Kungen och hans folk älskade alls inte Mc Allister. De tvärtom hatade honom, och jag vet att hela befolkningen med översteprästen i spetsen en gång under tre månader försökte bedja livet ur honom. De besvärjelser de skickade efter honom voro hemska, men som Mc Allister inte alls trodde på besvärjelser, hade de ingen makt över honom. På fulla skottar biter ingenting. De samlade upp matrester, som kommit i beröring med hans läppar, en tom whiskybutelj, en kokosnöt, varur han druckit, och utförde alla slags underliga ceremonier över dem. Men Mc Allister levde ändå. Hans hälsa var ypperlig. Han fick aldrig feber, förkylde sig aldrig, fick knappast ondt i magen, och de böld- och hudsjukdomar, som i detta klimat drabba såväl svarta som vita, gingo honom förbi. Antagligen var han så genomsyrad av alkohol, att sjukdomsfröna inte fingo något fäste i hans kropp. Jag föreställer mig att mikroberna förintades till mikroskopiskt stoft så fort de kommo in i den whiskydränkta luften omkring honom. Ingen älskade honom, inte ens bacillerna, och han älskade endast whisky, men ändå levde han.

Det var mig en gåta att dessa mångtusen infödingar kunde tåla denne skrumpne tyrann. Det var ett underverk att han inte för länge sedan dött bråddöd. I motsats till de fega melanesierna var folket här käckt och krigiskt, och på den stora

kyrkogården funnos på gravarna sönderbrutna vapen, rostiga harpuner och andra minnen efter strider, vilka en gång utkämpats mot de vita, som velat sätta sig i besittning av ön. Många voro de som aldrig kommit tillbaka från Oolong. För mindre än trettio år sedan hade valfångaren Blennerdale, som löpt in i lagunen, helt och hållet utplundrats, sedan varenda man av besättningen mördats. På samma sätt hade det gått med Gasket, som kommit för att hämta sandelträ. Den stora franska barken Toulon hade infödingarna äntrat utanför atollen och tagit efter en skarp strid, ur vilken endast kaptenen och en handfull av besättningen lyckades rädda sig i storbåten. Öns historia var rik på liknande tilldragelser från äldsta tider. Och ändå läto dessa femtusen vildar denne degenererade skotte leva.

En varm eftermiddag satt jag och Mc Allister på verandan och sågo ut över lagunen, som glittrade i de underbaraste färger. Bakom oss, på andra sidan den palmbevuxna sanden, dånade de yttre bränningarna mot revet. Det var förfärligt hett. Solen stod rakt över våra huvuden. Inte en vindfläkt svalkade. Sydostpassaden höll just på att dö ut och nordvästmonsunen hade ännu inte börjat blåsa.

»De kan inte dansa ett djäkla dugg», sade Mc Allister.

Jag hade råkat säga att de polynesiska danserna voro överlägsna papuanegrernas, och detta hade Mc Allister förnekat, bara därför att det låg i hans natur att säga emot allting. Men det var alldeles för varmt

för att börja disputera, och för övrigt hade jag aldrig sett folket på Oolong dansa.

»Jag skall bevisa er det», sade han och vinkade till en svart New Hannoverpojke, som tjänstgjorde som kock och husdräng. »Hör du, pojke, du säga till han kung komma hit till mig.»

Gossen gick, och tillbaka kom premiärministern ängslig och generad och började pladdra en mängd ursäkter, vilkas korta mening var att kungen låg och sov och inte fick störas.

»Kung micke stark sovare», voro hans slutord.

Mc Allister föll i ett sådant raseri, att premiärministern ögonblickligen tog till flykten för att strax återvända med konungen i egen hög person. De voro ett präktigt par. Kungen framför allt var en ståtlig man, minst sex fot och tre tum lång. Hans ansikte hade samma örntyp som den nordamerikanske indianens. Han var en boren härskare. Han lyssnade till Mc Allister med flammande ögon, men fullkomligt ödmjukt mottog han ändå Mc Allisters befallning att skaffa fram till byn ett par hundra av de bästa dansare och danserskor. Och dansa gjorde de i två hela timmar under denna stekheta sol. Att deras kärlek till honom inte blev större genom detta brydde han sig alls inte om. Till sist bad han dem snäsigt dra för hin i våld.

Den fullkomligt slaviska undergivenheten hos dessa präktiga vildar var häpnadsväckande. Hur kunde den komma sig? Vad var hemligheten i hans makt? Jag grubblade ständigt över detta, ty jag såg alltjämt bevis på hans tåligt burna tyranni. Men det var mig omöjligt att lösa gåtan.

En dag kom jag att tala om för honom att jag till min ledsnad misslyckats i att förvärva ett par utsökt vackra kaurisnäckor. I Sydney skulle de vara värda fem pund så visst som en penny. Jag hade erbjudit ägaren tvåhundra tobaksflätor, men han ville ha trehundra. När jag av en händelse kom att nämna detta, skickade Mc Allister genast efter mannen, tog snäckorna ifrån honom och gav dem till mig. Femtio flätor var allt jag fick ge honom. Mannen tog emot tobaken och syntes överlycklig att ha sluppit undan för så godt pris. Men jag beslöt att hädanefter ha tand för tunga, och fortfarande grubblade jag över hemligheten av Mc Allisters makt. Jag frågade honom slutligen direkt, men allt vad han gjorde var att knipa ihop ena ögat, se slug ut och ta sig ännu ett glas.

En kväll var jag ute på lagunen och fiskade med Oti, mannen som måst ge mig sina snäckor. Privat hade han fått av mig de återstående etthundrafemtio tobaksflätorna och därför betraktade han mig med en aktning som nästan närmade sig dyrkan, vilket föreföll mig besynnerligt, då han var minst dubbelt så gammal som jag.

»Varför ni alla kanaker som barnungar?» började jag. »Han skotten vara bara en man. Ni kanaker vara många gånger många män. Ni kanaker likna en hund — sloka svansen för den ena man. Han inte äta er. Han inte ha tänder. Varför ni kanaker så micke rädda?»

»Om nu vi många kanaker döda honom?» frågade han.

»Så han dö», svarade jag. »Ni kanaker dödat

många vita män för länge sedan. Varför ni frukta denna enda vita man?»

»Ja, vi dödat många vita män», var hans svar. »En hel mängd. För länge sedan. En gång, mig ung, micke ung, ett stort skepp stanna utanför. Ingen vind blåsa. En massa kanaker taga kanot, micke kanoter, vi gå taga det stora skepp. Å, vi kanaker stor strid. Två, tre vita män skjuta som helvete. Vi icke rädd. Vi komma långsides, vi gå upp, många kanaker, kanske femti-tio (femhundra). En vit Mary (kvinna) höra till skepp. Aldrig förr mig se vit kvinna. Så småningom många vita män sluta. Skepparen inte dö. Fem män, sex vita män inte dö. De vita män fira ned stor båt och gå; han skeppare vit man kasta ned vit Mary. De ro sin väg de vita män. Migs fader den tiden stark man. Han kasta spjut på vit man. Det gå in ena sidan vit Mary. Det inte stanna. Det gå ut andra sidan vit Mary. Hon slut. Jag inte rädd. Kanaker aldrig rädd.»

Jag hade tydligen väckt gamle Otis känsla av självmedvetenhet, ty han knöt ned sin lava-lava och visade mig de omisskännliga spåren efter en kula. Innan jag hann säga något, löpte hans rev plötsligt ut. Han hejdade den och försökte att hala in, men upptäckte att fisken kilat rundt ett korallgrund. Efter en förebrående blick på mig, som avledt hans uppmärksamhet, släppte han sig överbord med fötterna först och dök efter reven till botten. Vattnet var minst tio famnar här. Jag lutade mig över båtkanten och såg hans fotsulor försvinna. Tio famnar — sextio fot — var ingen-

ting för honom, en gammal man, i jämförelse med värdet av en krok och en metrev. Efter vad som tycktes mig vara fem minuter, ehuru det inte kunde vara mer än en, såg jag honom skjuta fart uppåt igen. Han bröt igenom vattenytan och slängde upp en tio skålpunds bergtorsk i båten — fisken hade ännu kroken i munnen och reven var oskadad.

»Det må så vara», sade jag obevekligt. »Ni icke rädd för länge sedan, nu ni micke rädd för Mc Allister.»

»Ja, micke rädd», erkände han med en min av att vilja lämna ämnet. En halvtimme fortforo vi att fiska under tystnad. Då började småhajar nappa, och sedan vi förlorat var sin krok, halade vi in i avvaktan på att hajarna skulle ge sig i väg.

»Mig tala sanning till er», började nu Oti själv, »och ni veta varför vi kanaker vara rädda nu.»

Jag tände min pipa och väntade. Den historia Oti nu berättade mig på sin brutna rotvälska återger jag här på vanligt språk. Annars är den till innehåll och anda helt och hållet som den kom från Otis läppar.

»Den gången för många år sedan voro vi ännu stolta och tappra. Vi hade många gånger kämpat med de främmande vite, som leva på havet, och alltid ha vi besegrat dem. Några få av oss blevo dödade, men vad betydde det i jämförelse med de rikedomar av alla slag vi funno i deras skepp! Så en dag, det kan nu vara tjugu eller tjugufem år sedan, kom en skonare genom den smala rännan in i lagunen. Det var en stor skonare med tre master. Den förde fem vita män och fyrtio mans besättning

från Nya Guinea och Nya Britannien, och den hade kommit för att fiska musslor. Den kastade ankar på andra sidan lagunen, vid Pauloo, och så skickade den ut båtar överallt och besättningarna slogo läger på stränderna. Det försvagade dem, ty mellan dem som fiskade och dem som bodde på skonaren vid Pauloo var det femtio mil — det fanns några ännu längre bort.

»Vår kung och våra hövdingar höllo rådplägning, och jag var en av männen i den kanot som hela eftermiddagen och natten paddlade över lagunen med budskapet till männen vid Pauloo att om morgonen skulle vi anfalla fisklägren på en gång och att det blev deras sak att taga skonaren. Vi som bragte budskapet voro trötta efter rodden, men vi deltogo dock i anfallet. Ombord på skonaren voro två vita män, skepparen och andre styrmannen, med ett halvt dussin svarta. Skepparen och tre av besättningen förde vi i land och dödade dem, men först hade skepparen skjutit åtta av oss med sina två revolvrar. Vi kämpade bröst mot bröst, skall ni veta.

»Larmet av vår strid underrättade styrmannen om vad som stod på. Han stuvade in proviant, vatten och segel i en liten båt som inte var mer än tolv fot lång. Vi kommo över skonaren minst tusen man starka, så att vi täckte lagunen med våra kanoter. Vi blåste i musselskal, sjöngo stridssånger och slogo med årorna mot kanoternas sidor. Vilka utsikter hade en vit och tre svarta mot oss? Inga alls, och det visste styrmannen.

»Vita män äro djävlar. Jag har ofta iakttagit

dem, jag är en gammal man nu och jag börjar till sist förstå, hur de vita männen kunnat slå under sig alla öar i havet. Det är därför att de äro djävlar. Ni är knappast mer än en pojke. Ni är inte vis, ty var dag lär jag er saker som ni inte vet. När jag var liten pys, visste jag mycket mer om fiskar och fiske än ni gör nu. Jag är en gammal man, men jag dyker ner till bottnen av lagunen, och ni kan inte följa mig. Vad duger ni till? Jag vet inte, om inte till att slåss. Jag har aldrig sett er slåss, men jag vet att ni är lik edra bröder och att ni kan slåss som helvetet. Ni är också lika dum som edra bröder. Ni veta inte, när ni äro slagna. Ni slåss tills ni dö och då är det för sent att veta att ni äro slagna.

»Nu skall ni få veta vad den där styrmannen gjorde. När vi satte efter honom, blåsande i våra musslor och sjungande våra stridssånger, lade han ut från skonaren i den lilla båten med de tre svarta ombord och rodde bort mot inloppet till lagunen. Men det visade att han var en dåre, ty ingen förståndig man går till havs i en så liten båt. Dess sidor lågo inte fyra tum över vattnet. Tjugu kanoter jagade honom, med tvåhundra unga män inom relingarna. Vi paddlade fem famnar, medan hans gossar rodde en. Det fanns ingen möjlighet för honom att komma undan, men han var en dåre. Han stod upprätt i båten och sköt många gånger med en bössa. Han var ingen god skytt, men när vi kommo närmare, blevo flere av oss sårade eller dödade. Men han hade ändå ingen utsikt.

»Jag kommer ihåg, att hela tiden rökte han på

en cigarr. När vi inte voro mer än fyrtio fot ifrån honom, släppte han bössan, tände en dynamitpatron och kastade den på oss. Han tände ännu flera och kastade dem allesammans mot oss. Ibland gingo patronerna av i luften, men de flesta exploderade i kanoterna, och för varje gång det hände var det förbi med den kanoten. Av de tjugu kanoterna var snart hälften i spillror. Den kanot jag var i splittrades också, och de två männen, som sutto där med mig dödades. Dynamiten föll emellan dem. De andra kanoterna vände och flydde sin väg. Då ropade styrmannen: 'Yah! Yah! Yah!' efter oss. Så tog han till bössan igen, så att ännu flera dödades under flykten. Och under hela tiden rodde de svarta gossarna. Hade jag inte rätt, när jag sade er, att den där styrmannen var en djävul?

»Men det var inte allt. Innan han lämnade skonaren, satte han eld på den och lade krut och dynamit så att den skulle gå i luften på en gång. Vi voro tre hundra ombord och försökte släcka elden genom att hiva upp vatten ur lagunen, men skonaren flög i luften, så att allt vad vi kämpat för gick förlorat och en massa av oss dödades. Till och med nu på gamla dagar har jag ibland onda drömmar och då hör jag den där styrmannen skrika 'Yah! Yah! Yah!' Det låter som tordön: 'Yah! Yah! Yah!' Men alla, som befunno sig vid fisklägren, blevo dödade.

»Styrmannen gick ut ur lagunen med sin lilla båt och vi voro säkra på att det var slut med honom, ty hur skulle en så liten farkost med fyra man ombord kunna klara sig ute på oceanen? En må-

nad gick och så kom en morgon, då mellan två regnskurar en skonare seglade in i lagunen och kastade ankar framför byn. Kungen och hövdingarna hade åter en lång rådplägning, och det blev överenskommet att vi skulle ta skonaren efter ett par, tre dagar. Det var vår vana att till en början uppträda mycket fredligt och därför gingo vi ut i våra kanoter med kokosnötter, höns och svin för att göra bytesaffärer. Men när vi kommit långsides med en hel mängd båtar, började besättningen på skonaren att skjuta på oss med bössor, och när vi paddlade vår väg, såg jag styrmannen, som gått till sjöss i en liten båt, springa upp på relingen, dansa och skrika 'Yah! Yah! Yah!'

»Samma afton gingo de i land från skonaren i tre små båtar, fyllda med vita män. De marscherade rakt igenom byn och sköto ned varenda en de fingo sikte på. De skonade inte ens höns och svin. Vi, som lyckades undgå att bli dödade, rusade till våra kanoter och paddlade ut i lagunen. När vi sågo oss tillbaka, stod hela byn i lågor. Sent på eftermiddagen kom en mängd kanoter från Nihi, som är byn närmast Nihisundet i nordost. De voro de enda överlevande, ty också deras by hade blivit härjad och bränd av en annan skonare, som kommit igenom Nihipasset.

»Vi styrde kurs i mörkret ut åt väster till Pauloo, men midt i natten hörde vi kvinnor jämra sig och kommo rakt in i en stor flotta av kanoter. De utgjorde återstoden av Pauloo, som också låg i aska, ty en tredje skonare hade kommit genom Pauloopassagen. Så att ni kan förstå, att den

där styrmannen och hans svarta gossar hade inte drunknat. Han hade tagit sig fram till Salomonsöarna, och där hade han berättat för sina bröder vad vi gjort på Oolong. Och alla hans bröder hade sagt, att de ville dra åstad att straffa oss och här voro de i sina tre skonare och våra tre byar sopades bort från jorden.

»Vad kunna vi göra? Följande morgon seglade de båda andra skonarne ned på oss midt i lagunen. Passaden blåste friskt och tjogtals av våra kanoter seglades i sank. Bössorna upphörde aldrig att tala. Vi spredos som flygfiskar för en skock tumlare, men vi voro så många ändå att vi lyckades fly undan i flere tusental till de små öarna, som kransade atollen.

»Så började skonarna sin jakt upp och ned i lagunen. Under natten smögo vi oss förbi dem. Men följande dag eller efter ett par tre dagar kommo de igen och jagade oss till andra ändan av lagunen. Så fortgick det alltjämt. Vi kunde inte längre räkna eller hålla i minnet våra döda. Det är visserligen sant att vi voro många och de få. Men vad kunde vi göra? Jag var en av männen i de tjugu kanoterna, som inte voro rädda att dö. Vi anföllo den minsta skonaren. De sköto ned oss i massor. De slungade ner dynamit i båtarna, och hjälpte inte det, hällde de kokhett vatten över oss. Och gevären knallade utan uppehåll. De, som lyckades rädda sig från de söndersplittrade kanoterna, skötos medan de simmade sin väg. Och styrmannen dansade fram och tillbaka på kajuttaket och skrek 'Yah! Yah! Yah!'.

»Vartenda hus på varenda ö brändes ned. Inte en höna eller ett svin fick behålla livet. Vi voro tjugufemtusen på Oolong, innan de tre skonarna kommo. Nu äro vi fem tusen. När skonarna lämnade oss, voro vi bara tre tusen.

»Till sist tröttnade de vita att jaga oss fram och tillbaka och seglade till Nihi nordost över. Så drevo de oss oupphörligt väster ut. Deras nio båtar voro ständigt i sjön. De sökte upp varenda ö, dag efter dag. Och varenda natt drogo de tre skonarna och de nio båtarna en vaktkedja kring oss, som sträckte sig från lagunens ena strand till den andra, så att vi hade ingen möjlighet att fly undan åt något håll.

»De kunde i alla fall inte hålla på att jaga oss i evighet. Till sist hade de drivit oss tillbaka till den sista sandbanken i väster. Där bakom låg öppna havet. Vi voro ännu tio tusen och hela sandbanken myllrade av oss. Ingen av oss hade plats att lägga sig ned ordentligt. Vi stodo packade skuldra mot skuldra, höft mot höft. I två dagar höllo de oss där och under tiden brukade styrmannen klättra upp i riggen och hånande skrika till oss sitt 'Yah! Yah! Yah!', tills vi bittert ångrade att vi anfallit hans skonare för en månad sedan. Vi hade ingen föda och i två dygn stodo vi på våra fötter. De små barnen dogo, likaså de gamla och svaga. Det värsta av allt var att vi inte hade något vatten att släcka törsten med. Solen sken het och det fanns inte skugga på en enda fläck. Många män och kvinnor vadade i oceanen och drunknade, och bränningarna kastade tillbaka deras kroppar. Så kom-

mo pestflugorna. Några simmade ut till skonarna, men de blevo genast nedskjutna till sista man. Hur ångrade vi inte att vi tagit den där skonaren med de tre masterna, som kommit i lagunen för att fiska musslor!

»Om morgonen den tredje dagen kommo skepparna på de tre skonarna och den där styrmannen i en liten båt. De hade gevär och revolvrar allesammans och så började de tala till oss. De hade upphört att döda oss därför att de nu voro trötta på det, sade de. Och vi svarade dem att vi voro mycket ledsna och att vi aldrig mera skulle göra en vit man för när och till tecken av vår undergivenhet strödde vi sand på våra huvuden. Kvinnor och barn bådo högt jämrande om vatten, så att en lång stund var det omöjligt för någon att göra sig hörd. Så fingo vi höra vår dom. Vi måste fylla de tre skonarna med kopra och snäckor. Vi gingo in på det, ty vi voro uppgivna av törst. Våra hjärtan voro brustna och vi visste att vi voro som barn när det gällde att strida med vita män, vilka slåss som djävlar. Och när allt tal var slut, steg styrmannen upp och skrattade hånande. 'Yah! Yah! Yah!' Så paddlade vi bort i våra kanoter och sökte upp vatten.

»I flera veckor arbetade vi med att fylla skonarna med full last. Dag och natt steg röken i tjocka moln från stränderna av Oolong under det vi arbetade av våra böter för allt det orätta vi gjort. Ty i dessa dagar av elände och död brändes det in djupt i våra hjärnor att det var orätt att göra någonting mot en vit man.

»Så småningom voro de tre skonarna fyllda med kopra och snäckor, och då kallade de tre skepparna och styrmannen oss tillsammans. De sade att det gladde dem att vi fått vår läxa, och vi sade för tiotusende gången att vi voro ledsna över vad vi gjort och att vi aldrig skulle göra om det. Ännu en gång strödde vi sand på våra huvuden. Då sade skepparna att allting skulle vara glömt, men för att vi inte skulle glömma, skulle de skicka oss något trolltyg som skulle lära oss att aldrig bära hand på en vit man. Återigen skrattade styrmannen 'Yah! Yah! Yah!'. Så landsattes sex av de våra, som vi trott döda för länge sedan, skonarna hissade segel och styrde kurs på Salomonsöarna.

»De sex, som sattes i land, voro de första, som föllo offer för den trolldom skepparna hotat med.»

»En svår sjukdom kom ibland er», avbröt jag, ty jag kände till den där trolldomen. Skonaren hade haft mässling ombord och de sex fångarna hade med flit utsatts för den.

»Ja, en svår sjukdom», fortfor Oti. »En mäktig ond ande. Inte ens de äldsta av oss hade hört talas om någonting dylikt. De av våra präster, som ännu levde, dödade vi därför att de inte kunde fördriva den onde anden. Sjukdomen spred sig med hast. Jag sade att vi voro tiotusen som stodo sammanpackade på sandbanken. När sjukdomen lämnade oss, återstodo endast tre tusen. Och efter som vi gjort kopra av alla våra kokosnötter, kom också hungersnöden.

»Han skotten», sade Oti till sist, »vara en sjuk hund med många loppor, och vi inte rädd honom.

Men vi rädd vita män. Vi veta det inte vara godt döda vit man. Den hunden hava fullt upp med bröder. De slåss som djävlar. Vi inte rädd fördömd skotte. Ibland han göra kanaker micke arg och kanaker vilja döda honom, men kanaker tro han vara ond ande och kanaker höra honom skrika 'Yah! Yah! Yah!' och kanaker inte döda honom.»

Oti betade på kroken med ett stycke av en bläckfisk, som han bet sönder levande, och så firade han ut reven.

»Haj börjar gå bort», sade han. »Mig säker på vi få micke fisk.»

Det ryckte våldsamt i hans rev. Han drog hastigt upp den och slängde över relingen en stor, flämtande bergtorsk.

»När sol komma upp, mig göra den fördömda skotte en gåva av denna stor fisk», sade Oti.

VI.

DE HEMSKA SALOMONSÖARNA.

Det är inte tu tal om att Salomonsöarna äro en hårdknäckt klase av öar. Men naturligtvis finns det ännu värre ställen i världen. För en nykomling, som inte varit med om litet av varje i livet, äro emellertid Salomonsöarna hemska nog.

Det är sant att feber och magsjukdomar alltid grassera, att vämjeliga hudsjukdomar höra till vanligheten, att själva luften är genompyrd med gift som tränger in sig i varje por, hugg eller skråma och alstrar elakartade bölder och att många friska och kraftiga män, som undgå döden, återvända till sitt eget land förstörda för livet. Det är också sant, att invånarna på Salomonsöarna äro en vild hord med frisk aptit på människokött och ovanligt förtjusta i att samla människoskallar. Det anses på dessa öar för en alldeles ovanligt förstklassig sport att smyga sig över en man bakifrån och med ett skickligt hugg av tomahawken skilja ryggmärgen från hjärnan. Det är vidare sant att på flera öar, som till exempel Malaita, handelsbalansen räknas i vinst eller förlust av människoliv. Huvuden äro ett vanligt bytesmedel och särskilt vita huvuden äro synnerligen värdefulla. Ofta händer det att ett

dussin byar göra en »jack-pot,» som de öka på månad efter månad, tills slutligen någon tapper krigare kommer med ett färskt och blodigt vitt huvud och fordrar att få hela potten.

Allt detta är sant och ändå finns det vita män, som ha levat tjogtals år på Salomonsöarna och som känna längtan dit, när de till sist lämna dem. Man behöver bara vara försiktig och ha litet tur för att kunna vistas länge nog på Salomonsöarna; men man måste också vara av rätta sorten. Man måste ha hallstämpeln av »den oundviklige vite mannen» inbränd i sin själ. Man måste vara oundviklig. Man måste besitta en viss våghalsighet, en kolossal självmedvetenhet, en rasegoism, som inte tvivlar om att en vit man är bättre än tusen negrer om vardagarna och att han på söndagen är i stånd att reda sig mot tvåtusen negrer. Ty det är just detta som gjort den vite mannen oundviklig. Ja, så måste också den vite man, som vill vara oundviklig, inte endast förakta alla lägre stående raser och tänka ofantligt högt om sig själv — han får inte alltför väl förstå instinkter, vanor och tänkesätt hos de svarta, gula och bruna. Ty om han gjort det, skulle inte den vita rasen ha trampat sin kungsväg kring världen.

Bertie Arkwright var inte av det oundvikliga slaget. Han var för känslig, för nervös och hade alldeles för mycket fantasi. Världen var för intressant för honom. Han var alltför beroende av sin omgivning. Därför borde den sista platsen för honom ha varit Salomonsöarna. Han kom inte heller dit för att stanna där. Fem veckors uppehåll mellan ångar-

na ansåg han vara alldeles tillräckligt för att tillfredsställa sin fantasirika vetgirighet. Åtminstone sade han så till turistdamerna ombord på Makembo, och de sågo upp till honom som en hjälte, ty de voro turister och skulle inte för något pris ha velat lämna det trygga däcket, medan ångaren slingrade sig fram genom Salomonsöarnas grupp.

Ombord fanns också en annan man, men den lade damerna inte märke till. Det var en liten skrumpen passagerare med mahognybrun hy. Vad han hette på passagerarlistan betyder föga, men hans andra namn, kapten Malu, var ett namn som negrerna svuro vid och som skrämde vartenda barn från Nya Hannover till Nya Hebriderna. Han hade levat ett helt liv bland vildar, och under febrar och vedermödor av alla slag, gevärskulor och hugg och slag av uppsyningsmän hade han samlat ihop åt sig fem millioner i penningar på pärlor, sandelträ, sköldpadd, elfenbensnötter, kopra, byteshandel och plantage. Kapten Malus lillfinger hade mera av det där oundvikliga än Bertie Arkwrights hela kropp. Men damerna dömde endast efter det yttre, och då hade Bertie odisputabelt företrädet.

Bertie satt och språkade med kapten Malu i rökrummet och anförtrodde honom sin avsikt att studera livet på Salomonsöarna. Kapten Malu medgav att avsikten var mycket hedrande för personen ifråga. Men det dröjde flera dagar innan han fick något intresse för Bertie, och det inträffade när den unge äventyraren bad att få visa honom en automatisk pistol av kaliber 44. Bertie förklarade mekanismen.

»Den är ytterst enkel», sade han. »Det är bara att röra vid trycket åtta gånger så fort jag kan böja fingret. Och se bara på säkerhetsanordningen. Den tycker jag bäst om. Den är fullkomligt ofarlig för den som hanterar den.» Han visade magasinet. »Titta, hur praktisk och säker den är.»

Som han höll den i handen, kom mynningen rakt mot kapten Malus mage. Kaptenen betraktade den stadigt med sina blå ögon.

»Kanske ni skulle vilja rikta den åt något annat håll», sade han.

»Den är fullkomligt ofarlig», försäkrade Bertie honom. »Jag tog bort magasinet. Den är inte laddad nu, förstår ni.»

»En revolver är alltid laddad.»

»Nej, inte den här.»

»Vänd bort den i alla fall.»

Kapten Malus röst var dämpad, med en klang av metall, och hans ögon lämnade inte revolvermynningen förrän den riktades åt annat håll än mot hans mage.

»Jag slår vad om en femma, att den inte är laddad», sade Bertie litet hett.

Den andre skakade på huvudet.

»Då skall jag visa er.»

Bertie satte mynningen mot sin egen tinning, tydligen i avsikt att trycka av.

»Ett ögonblick», sade kapten Malu lugnt och sträckte ut handen. »Får jag se på den.»

Han siktade utåt sjön och tryckte av. En häftig knall följde och så föll en rykande hylsa ur magasinet ned på däck. Bertie stod och gapade av häpnad.

»Jag vred tillbaka cylindern en gång, gjorde jag inte det?» frågade han. »Det var verkligen dumt av mig alltsammans.»

Han började flabbskratta och satte sig i en däcksstol. Blodet hade vikit från hans ansikte, så att han fick mörka ringar under ögonen. Hans händer darrade, så att han inte kunde sticka in cigarretten mellan läpparna. Han tyckte sig se, hur han låg utsträckt på däcket med rinnande hjärna.

»Nej, verkligen», sade han... »verkligen».

»Det är ett vackert vapen», sade kapten Malu och räckte honom revolvern igen.

Kommissarien var ombord på Makembo på återresa från Sydney, och med hans tillåtelse gjorde man ett uppehåll vid Ugi för att sätta i land en missionär. Vid Ugi låg också slupen Arla, kapten Hansen. Arla var ett av de många fartyg som ägdes av kapten Malu, och det var på hans förslag och inbjudan som Bertie gick ombord på Arla som gäst för fyra dagar under en färd längs kusten av Malaita för att skaffa plantagearbetare. Sedan skulle Arla släppa av honom vid Remingeplantaget, som också ägdes av kapten Malu, där Bertie skulle stanna en vecka och sedan fara över till Tulagi, sätet för styrelsen, där han skulle bli kommissariens gäst. Kapten Malu var också upphovsman till två andra förslag, efter vilka han försvinner ur denna historia. Det ena gavs till kapten Hansen, det andra till mr Harriwell, föreståndaren för Remingeplantaget. Båda gingo de ut på detsamma, nämligen att ge mr Bertram Arkwright så många inblickar som möjligt i livet sådant det verkligen var på Sa-

lomonsöarna. Kapten Malu lär också ha talat om en låda whisky som honorar för någon särskilt intressant »inblick».

*

»Jo, ser ni, Swartz var alltid en tjurskalle. Han tog med sig fyra stycken av sin båtbesättning över till Tulagi för att bli hudflängda — så där riktigt officiellt, förstår ni — och så for han tillbaka med dem i storbåten. Det var ganska bra sjö och båten kapsejsade utanför. Swartz var den ende som drunknade. Naturligtvis var det en olyckshändelse.»

»Var det verkligen så?» frågade Bertie utan vidare intresse, ty han hade sin mesta uppmärksamhet fäst på den svarte mannen vid ratten.

Ugi låg redan långt akteröver och Arla gled över ett sommarhav bort mot Malaitas skogbeklädda stränder. Rorgängaren, som så tilldragit sig Berties intresse, hade en lång nål stucken på tvären genom näsan. Kring halsen bar han ett pärlband av byxknappar. Instuckna genom hål i hans öron voro en konservöppnare, det sönderbrutna skaftet av en tandborste, en lerpipa, ett mässingshjul ur en väckarklocka och åtskilliga tomma Winchesterpatroner. På bröstet hängde en halv porslinstallrik. Omkring fyrtio likadant utstyrda svartingar lågo spridda på däcket — av dessa tillhörde femton besättningen; resten voro nyvärvade plantagearbetare.

»Naturligtvis var det en olyckshändelse», sade Arlas styrman, Jacobs, en smärt, mörkögd man, som mera liknade en professor än en sjöman. »Det var inte långt ifrån att det gått på samma sätt som med Johnny Bedip. Han for också tillbaka med några

som blivit pryglade, då de kapsejsade honom. Men han kunde simma lika bra som de, och två av svartingarna drunknade. Så tog han till båtshaken och en revolver. Naturligtvis var det en olyckshändelse.»

»Ja, de där olyckshändelserna äro ganska vanliga», sade skepparen. »Ser ni mannen vid ratten där, mr Arkwright? Det är en människoätare. För sex månader sedan dränkte han den övriga besättningen och Arlas förre kapten. De gjorde det på däck där akter över vid mesanledvagnen.»

»Däcket såg förfärligt ut», sade styrmannen.

»Menar ni...?» började Bertie.

»Alldeles det ja», sade kapten Hansen. »Det var en drunkning genom olyckshändelse.»

»Men på däcket...?»

»Ja visst. Jag behöver väl inte tala om att de begagnade en yxa.»

»Samma besättning som nu?»

Kapten Hansen nickade.

»Den förre skepparen var alltid så vårdslös», förklarade styrmannen. »Han råkade vända ryggen till, och så var det färdigt.»

»Vi ha inga utsikter för vår del här nere», beklagade sig skepparen. »Regeringen tar alltid parti för en neger mot en vit man. Ni får inte skjuta först. Negern måste ha första skottet, annars kallar regeringen det mord och ni får ge er av till Fidji. Det är orsaken till att det inträffar så många olyckshändelser här.»

Det sades till att middagen var färdig och Bertie och skepparen gingo ned under däck och lämnade kvar styrmannen som vakt.

»Håll ögat på den där svarte djävulen, Auiki», lydde kaptenens varning när han avlägsnade sig. »Jag har inte tyckt om hans miner de sista dagarna.»

Middagen nalkades sitt slut och skepparen var midt inne i en historia om hur The Scottish Chief blivit rövad.

»Ja», sade han, »det var den finaste skutan vid hela kusten. Men hon vägrade i vändningen, och innan hon törnat emot revet, voro kanoterna på väg ut mot fartyget. Ombord voro fem vita med en besättning av män från Santa Cruz och Samoa. Det var bara superkargen som lyckades komma undan. Nå, det fanns ett sextiotal plantagearbetare där också. De blevo alla kai-kaiade. Kai-kai? Förlåt... jag menar att de blevo uppätna. Så var det James Edwards, en smäcker, välriggad...»

I detta ögonblick hördes en saftig ed från styrmannen på däck och så en hel kör av vilda skrik. En revolver gick av tre gånger, och skotten efterföljdes av ett plaskande. Kapten Hansen hade sprungit uppför kajuttrappan i samma ögonblick det första skottet knallade, och Bertie såg, hur han blixtsnabbt drog sin revolver under det han sprang. Bertie gick också upp, ehuru mera försiktigt, tvekade innan han stack ut huvudet ur kajuttrappan. Men ingenting inträffade. Styrmannen stod där med revolvern i handen, darrande av upphetsning. Plötsligt gjorde han ett hopp och snurrade rundt, som om någon fara hotat honom bakifrån.

»En av infödingarna föll över bord», sade han i egendomlig ton. »Och han kunde inte simma.»

»Vem var det?» frågade skepparen.

»Auiki.»

»Men jag hörde ju skott», sade Bertie ivrigt, ty han vädrade äventyr och ett äventyr som lyckligtvis var över.

Styrmannen vände sig häftigt emot honom och sade snäsigt:

»Det är en förbannad lögn. Här har inte skjutits ett enda skott. Negern föll överbord.»

Kapten Hansen betraktade Bertie med stela, glanslösa ögon.

»Jaså... jag... jag tyckte», började Bertie på nytt.

»Skott?» sade kapten Hansen i frånvarande ton. »Skott? Hörde ni några skott, Jacobs?»

»Inte ett enda», svarade Jacobs.

Skepparen såg triumferande på sin gäst och sade:

»Det är alldeles klart, att det var en olyckshändelse. Kom, så gå vi ner och avsluta middagen, mr Arkwright.»

Bertie sov den natten i kaptenens hytt, som var dekorerad med en hel rad gevär. Under bädden fanns en stor låda, som han nyfiket drog ut. Den var fylld med ammunition, dynamit och flera askar med explosiva ämnen. Han föredrog att slå sig ned på andra sidan. Midt på det lilla bordet låg Arlas loggbok framme. Bertie visste inte att det var på kapten Malus särskilda befallning man lagt dit den. Han läste där, hur den 21 september två besättningskarlar fallit överbord och drunknat. Bertie kunde nu läsa mellan raderna och förstod. Han läste, hur Arlas storbåt blivit borrad vid Su'u

och förlorat tre man; hur skepparen upptäckte att kocken höll på att steka människokött — kött som köpts av besättningen, då man drejat bi vid Fui; hur några dynamitpatroner exploderat vid signalering och tagit med sig en annan av besättningen; om nattliga anfall av buskmän i mangroveträsken och saltvattensmän i de bredare sunden. Någonting som förekommit mycket ofta var dödsfall på grund av rödsot. Han lade med oro märke till att två vita män, liksom han gäster ombord på Arla, dött på det sättet.

»Hör nu», sade Bertie följande dag till kapten Hansen, »jag har ögnat igenom loggboken.»

Skepparen låtsade sig bli mycket ängslig över att loggboken legat framme.

»Allt det där om rödsot är naturligtvis lögn, liksom alla drunkningar», fortfor Bertie. »Vad betyder egentligen rödsot?»

Skepparen beundrade Berties skarpsinne, låtsades först opponera sig med ovilja, men gav slutligen tappt.

»Jo, ser ni, mr Arkwright, det förhåller sig på det sättet. De här öarna äro kända illa nog som det är. Det blir svårare för var dag att få hit vita. Antag att en man blir dödad. Bolaget måste betala så att det svider för att få en annan i hans ställe. Men om karlen dött av sjukdom, är saken inte på långt när så kinkig. De nya bry sig vanligen inte så mycket om sjukdom. Men mördade vilja de inte bli. Jag trodde att den förre skepparen på Arla dött i rödsot, när jag tog hans plats.

Då var det för sent. Jag har redan tecknat under kontraktet.»

»Förresten», sade styrmannen, »är det alldeles för många drunkningar genom olyckshändelse. Det ser inte bra ut. Men det är regeringens fel. En vit man får ju inte försvara sig mot en neger.»

»Nej, tänk bara på Princess och den där yankeestyrmannen», inföll skepparen. »Han hade ombord fem vita och en regeringsagent. Kaptenen, agenten och superkargen voro i land i de båda livbåtarna. De blevo dödade till sista man. Styrmannen och högbåtsmannen voro kvar ombord med besättningen, femton Samoaner och Tonganer. En hop negrer summo ut från land. Styrmannen visste inte ordet av, förrän både högbåtsmannen och besättningen lågo döda. Styrmannen fick fatt i tre patronbälten och två Winchestrar och äntrade upp i rårna. Han var den enda överlevande, och ni får inte undra på att han var ursinnig. Han sköt med det ena geväret, tills det var så hett att han inte kunde hålla i det, och så tog han fatt på det andra. Däcket var svart av negrer. Han gjorde rent hus. Han sköt ned dem när de hoppade över relingen, när de skulle ta fatt på sina paddelåror, eller när de försökte simma sin väg. Vad tror ni han fick för det?»

»Sju år på Fidji», inföll styrmannen.

»Regeringen sade att han inte haft rättighet att skjuta, sedan de uslingarna kommit i vattnet», förklarade skepparen.

»Det är därför de numera dö i rödsot», tillade styrmannen.

»Nej, men tänk», sade Bertie och kände en plötslig längtan att resan snart skulle vara slut.

Senare på dagen gav han sig i samtal med en svarting, vilken utpekats för honom som kannibal. Han hette Sumasai och hade tillbragt tre år i plantagen på Queensland. Han hade varit på Samoa, Fidji och i Sydney. Som besättningskarl hade han farit på kustskonare genom Nya Britannien, Nya Irland, Nya Guinea och Amiralitetsögruppen. Han var för resten en riktig upptågsmakare. Ja bevars, visst hade han ätit människor. Hur många? Det kunde han inte minnas. Ja, också vita män. De voro mycket goda, bara de inte voro sjuka. En gång hade han ätit en sjuk.

»Hu!» utropade han vid minnet därav. »Mig micke sjuk med honom. Migs mage gå rundt, rundt.»

Bertie ryste och frågade, hur det var med huvudena. Jo då, Sumasai hade flera stycken gömda i land, i väl bibehållet skick, soltorkade och sedan inrökta. Ett var efter kaptenen på en skonare. Det hade långa polisonger. Han skulle sälja det för två pund. Svarta huvuden sålde han gärna för ett pund. Han hade också flera barnhuvuden, men de voro i dåligt skick, så att det kunde han slumpa bort för tio shillings.

Fem minuter senare satt Bertie på däck bredvid en svarting med en ohygglig hudsjukdom. Han rusade upp och på förfrågan fick han veta att det var spetälska. Han fick brådtom ned i kajutan för att tvätta sig med antiseptisk tvål, och han tvättade sig många gånger om dagen, ty varenda inföding

ombord var behäftad med ettriga bölder av alla möjliga slag.

När Arla gick in och kastade ankar midt i ett stort mangroveträsk, spändes dubbla varv av taggig stängseltråd längs relingarna. Det såg ut, som om det skulle bli någonting av, och när Bertie betraktade kanoterna, som kommo beväpnade med spjutbågar och gevär, önskade han mera innerligt än någonsin att hela resan måtte vara över.

Om aftonen ville infödingarna inte gärna lämna fartyget vid solnedgången. Några av dem försökte hindra styrmannen, när han ville ha dem i land.

»Nå, så skall väl jag få fötter under dem», sade kapten Hansen och dök ned i kajutan.

När han kom upp igen, visade han Bertie en dynamitpatron fastsatt med en fiskkrok. Nu är det så, att en flaska klorodin omvirad med papper och med ett stycke ofarlig stubintråd uti kan skrämma vem som helst. Det skrämde Bertie och även infödingarna. När kapten Hansen tände stubintråden och högg fast kroken i höftklädet på en svarting, greps denne svarting av ett så vildt begär att nå stranden, att han alldeles glömde att ta skynket av sig. Han rusade förut med stubintråden fräsande och sprakande efter sig, och alla de övriga infödingarna som befunno sig i hans väg, kastade sig hals över huvud över taggtrådarna. Bertie var utom sig av förskräckelse och kapten Hansen inte mindre. Han hade glömt sina tjugufem nyförvärvade arbetare, för vilka han betalt trettio shillings stycket. De gingo över bord allesammans med strandbefolkningen och klorodinbuteljen.

Bertie såg inte flaskan explodera. Men när styrmannen händelsevis brände av en stor dynamitpatron akter över, där den inte kunde skada någon, skulle han ha kunnat gå ed på inför vilken domstol som helst, att en neger sprängdes i småbitar.

De tjugufem nya arbetarnas flykt hade kostat Arla fyrtio pund, och som de begivit sig in i småskogen, fanns det ingen utsikt att få dem tillbaka. Skepparen och styrmannen började släcka sin sorg med kallt té. Det kalla téet fanns i whiskybuteljer, så att Bertie visste inte att det var té de sörplade i sig. Han visste bara att de båda männen blevo försvarligt druckna och började vältaligt diskutera, huruvida en exploderad neger skulle bokföras som ett fall av rödsot eller drunkning genom olyckshändelse.

Arla låg kvar ytterligare i tre dagar vid kusten och i ytterligare tre nätter drucko skepparen och styrmannen ur flera flaskor kallt té och lämnade åt Bertie att hålla vakt. De visste att de kunde lita på honom, och han visste att om han kom undan detta äventyr med livet, skulle han rapportera deras dryckeskalas för kapten Malu. Slutligen kastade Arla ankar vid Remingeplantaget på Guadalcanar och Bertie drog en suck av lättnad, när han på stranden fick skaka hand med föreståndaren. Mr Harriwell var genast färdig.

»Ni får inte bli orolig, om några av vårt folk se litet märkvärdiga ut», sade mr Harriwell, i det han drog Bertie avsides. »Det har talats om ett uppror, och jag medger att det varit vissa tecken

åt det hållet, men personligen tror jag det är bara prat.»

»Hur många svarta har ni här på plantaget?» frågade Bertie med sjunkande mod.

»För tillfället är det fyrahundra», svarade mr Harriwell. »Men vi tre kunna mycket väl med hjälp av skepparen och styrmannen hålla dem stången.»

Bertie träffade förrådsförvaltaren Mc Tavish, som dock knappast fäste sig vid den ceremoniella presentationen, så ivrig var han att lämna in sin avskedsansökan.

»Det är så att jag är en gift man, mr Harriwell, och jag står inte till svars med att stanna längre. Vem som helst kan se att det drar ihop till oroligheter. Negrerna komma att göra uppror och det blir alldeles säkert en ny Hohonokatastrof här.»

»Vad menar han med en Hohonokatastrof?» frågade Bertie, sedan förrådsförvaltaren gått sin väg, efter att ha låtit övertala sig att stanna åtminstone till månadens slut.

»Å, han menar vad som hände vid Hohonoplantaget på Ysabel», sade mr Harriwell. »Negrerna dödade de fem vita i land, togo skonaren, dödade kaptenen och styrmannen och flydde sedan allesammans till Malaita. Men jag har alltid sagt, att de äro för sorglösa vid Hohono. Oss komma de inte åt. Kom med, mr Arkwright, och se på utsikten från verandan.»

Bertie var alldeles för upptagen av tanken på hur han fortast möjligt skulle kunna komma i väg till Tulagi och kommissarien, för att se mycket av utsikten. Han stod fortfarande i sina tankar,

då ett gevär gick av alldeles bakom hans rygg, och hans arm gick nästan ur led, då mr Harriwell i detsamma drog honom in i huset.

»Det där var minsann nära ögat», sade mr Harriwell och synade Bertie från topp till tå, om han blivit träffad. »Jag är verkligen mycket ledsen. Men det var midt på ljusa dagen och jag kunde aldrig ana...»

Bertie bleknade.

»Det var på det sättet de expedierade mr Harriwells företrädare», sade Mc Tavish. »Och det var en tusan så präktig karl. De träffade honom midt i huvudet där uppe på verandan. Ni kan själv se fläckarna mellan trappan och dörren.»

Bertie var mogen för den cocktail mr Harriwell gjorde i ordning åt honom. Men innan han satt läpparna till glaset, kom en man in klädd i ridbyxor.

»Vad står nu på?» frågade mr Harriwell efter en blick på den inträdandes ansikte. »Har floden dämt upp igen?»

»Vem tänker på floden — det är negrerna. De kommo fram ur bambugräset, inte tolv fot ifrån mig och skulle på mig. De hade Sniders. Jag skulle vilja veta, var de ha fått dem ifrån. Å, är det ni, mr Arkwright! Roligt att se er.»

»Mr Brown är min närmaste man», förklarade mr Harriwell. »Men nu ska vi ha en drink.»

»Men var hade de fått Sniders ifrån?» upprepade mr Brown. »Jag har alltid varit emot att vi skulle ha gevär i huset.»

»De finnas nog kvar», svarade mr Harriwell en smula häftigt.

Mr Brown log tvivlande.

»Kom med, så ska vi se efter», sade mr Harriwell.

Bertie gjorde sällskap till kontoret, där mr Harriwell triumferande pekade på en stor packlår i ett hörn.

»Ja, men var ha de fått dem ifrån?» envisades mr Brown.

I samma ögonblick lyfte Mc Tavish på kistlocket. Kistan var tom. De sågo på varandra. Mr Harriwell skakade på huvudet.

Mc Veigh svor.

»Det är vad jag har sagt hela tiden. Man kan inte lita på uppassarna här i huset.»

»Det ser allvarsamt ut», medgav mr Harriwell, »men jag skall nog klara det i alla fall. De här blodtörstiga negrerna behöva en uppryckning. Om herrarna ville vara vänliga och ta sina bössor med sig till middagen, och ni, mr Brown, är snäll och gör i ordning fyrtio eller femtio dynamitpatroner. Gör stubintrådarna ganska korta. Vi ska ge dem en läxa. Och nu, mina herrar, middagen är serverad.»

Det var en sak Bertie avskydde, och det var ris med curry, och därav kom det sig att han ensam gav sig på en inbjudande omelett. Mr Harriwell följde efter en stund hans exempel, men han hade inte väl fått första tuggan i munnen, förrän han genast med en kraftig ed spottade ut den.

»Det är andra gången», sade Mc Tavish olycksbådande.

Harriwell fortfor att harkla och spotta.

»Andra gången?» frågade Bertie ängsligt.

»Gift», blev svaret.

»Det var på det viset bokhållaren vid Cape Marsh slutade», sade Brown. »Han dog under förfärliga plågor. De sade ombord på Jessie att de hört hans skrik hela tre mil.»

»Jag skall slå kocken i järn», fräste Harriwell. »Lyckligtvis upptäckte vi det i tid.»

Bertie satt som lamslagen. Hans ansikte hade förlorat varje spår av färg. Han försökte tala, men fick endast fram oartikulerade ljud. Alla betraktade honom ängsligt.

»Säg det inte, säg det inte!» utropade Mc Tavish med skärande röst.

»Jo, jag åt av den, en hel tallrik», skrek Bertie som i en explosion, likt en dykare som plötsligt får igen andan.

Den hemska tystnade varade en halv minut, och Bertie läste sitt öde i deras ansikten.

»Kanske det ändå inte var gift», sade Harriwell mörkt.

»Ropa in kocken», föreslog Brown.

Och in kom kocken, en grinande svarting med spikar i näsan och pluggar i öronen.

»Hör hit, Wi-Wi, vad kallas detta?» skrek Harriwell och pekade anklagande på omeletten.

Wi-Wi spelade mycket naturligt förvånad.

»Det vara god kai-kai», mumlade han.

»Låt honom smaka den», föreslog Mc Tavish. »Det blir det bästa.»

Harriwell tog en sked full och gick bort till kocken, som genast sprang sin väg i förskräckelse.

»Det behövs inte mera vittnesbörd», sade Brown högtidligt. »Han ville inte äta av den.»

»Mr Brown, var god och se till att han blir slagen i järn.» Harriwell vände sig uppmuntrande till Bertie. »Var lugn, min vän, kommissarien tar hand om honom, och skulle ni dö, så kan ni lita på att han blir hängd.»

»Det tror jag inte», menade Mc Tavish.

»Men, mina herrar», skrek Bertie, »tänk också en smula på mig.»

Harriwell ryckte beklagande på axlarna.

»Tråkigt, men det är inhemskt gift, som det inte finns något känt motgift för. Försök att ta det lugnt, och om . . .»

Två skarpa gevärsskott utanför avbröt samtalet. Brown kom in, laddade sin bössa på nytt och satte sig vid bordet.

»Kocken är död», sade han. »Feber. Ett mycket häftigt anfall.»

»Jag har just talat om för mr Arkwright, att det inte finns något motgift för våra inhemska gifter . . .»

»Utom gin», sade Brown.

Harriwell påstod att han var en tanklös idiot och rusade efter ginflaskan.

»Tag den torr», uppmanade han Bertie, som kol-

kade i sig två stora glas av spriten, så att han hostade och storknade tills tårarna runno utför hans kinder.

Harriwell tog hans puls och temperatur och sade, att när allt kom omkring var kanske omeletten ändå inte förgiftad. Brown och Mc Tavish betvivlade det också, men Bertie märkte allt för väl att de endast försökte trösta honom. Han satt och kände sig på pulsen under bordet. Det fanns intet tvivel om att den ökades och han tänkte inte alls på att det kunde vara av allt gin han druckit. Med geväret i handen gick Mc Tavish ut på verandan för att rekognoscera.

»De hålla på att samla sig uppe vid köket», lydde hans rapport. »Och de tyckas ha fullt upp med Sniders. Min tanke är att vi böra smyga oss omkring från andra sidan och slå till först. Kommer ni med, Brown?»

Harriwell höll ännu på att äta, medan Bertie upptäckte att pulsen gått upp fem slag. Han kunde i alla fall inte låta bli att rusa upp, när gevären började knalla. Över smattret av Sniderbössorna kunde han höra de dovare ljuden av Browns och Mc Tavishs Winchestergevär — alltsammans mot en bakgrund av djävulska skrik och vrålanden.

»De ha slagit dem på flykten», anmärkte Harriwell, när röster och gevärsskott dogo bort på avstånd.

Knappt hade Brown och Mc Tavish kommit tillbaka till bordet, förrän den senare lyssnade och sade:

»De ha dynamit.»

»Då ska de också få smaka på vår dynamit», föreslog Harriwell.

De stoppade ett halvt dussin patroner var i fickorna, tände cigarrer och gingo mot dörren. Och just då inträffade det. Efteråt skyllde de Mc Tavish för det och han medgav att laddningen varit en liten smula för stor. Hur som helst blev det en explosion under huset, som lyfte upp hörn efter hörn och därpå åter satte sig ner på grunden. Hälften av porslinet krossades, och klockan på väggen stannade. Ropande på hämnd rusade de tre männen ut i kvällen och bombardemanget började.

När de kommo tillbaka, fanns där ingen Bertie kvar. Han hade släpat sig till kontoret, där han barrikaderat sig och sjunkit ned på golvet i gindränkta drömmar, under vilka han dog tusen dödar, medan den heta striden pågick omkring honom. Nästa morgon kravlade han, sjuk och med värkande huvud, ut från sitt gömställe och fann solen fortfarande i skyn och Gud antagligen i himlen, ty hans värdar voro icke blott vid liv, utan till och med alldeles oskadda.

Harriwell försökte övertala honom att stanna ännu en tid, men Bertie var fast besluten att genast resa sin väg med Arla till Tulagi, där han stannade hos kommissarien till nästa ångbåtslägenhet. Ombord på den utgående ångaren fanns det en mängd kvinnliga turister, och Bertie blev på nytt hjälten, medan kapten Malu som vanligt fick gå där alldeles obemärkt. Men kapten Malu skickade från

Sydney två lådor av den bästa whisky som fanns i marknaden, ty han kunde inte komma riktigt på det klara med om det var kapten Hansen eller mr Harriwell som givit Bertie Arkwright den bästa inblicken i livet på Salomonsöarna.

VII.

DEN OEMOTSTÅNDLIGE VITE MANNEN.

»En svart kommer aldrig att förstå en vit och inte heller en vit en svart, så länge som svart är svart och vitt är vitt.»

Så sade kapten Woodward. Vi sutto inne på Charley Roberts' bar i Apia och drucko långa Abu Hameds, som lagades till åt oss av sagde Charley Roberts, vilken påstod sig ha fått receptet direkt av Stevens, som blivit ryktbar just på grund av att han uppfunnit Abu Hamed.

Kapten Woodward, en kort och tjock äldre man, brynt av fyrtio års tropisk sol och med de vackraste bruna ögon jag någonsin sett på en man, talade av lång erfarenhet. Några ärr på hans kala hjässa skvallrade om intim beröring med en tomahawk, och strupe och nacke hade tydliga spår av att en pil gått rakt igenom halsen. För tillfället var han befälhavare på Savaii, den stora ångare som fraktade infödda arbetare västerifrån till de tyska plantagen på Samoa.

»Hälften av allt detta krångel kommer sig av de vitas dumhet», sade Roberts, tog sig en klunk ur sitt glas och passade på att svära ett slag över den samoanske kyparpojken. »Om den vite man-

nen bara ville försöka förstå hur den svarte mannens hjärna arbetar, skulle största delen av all oreda undvikas.»

»Jag har träffat en och annan som påstått att han begripit sig på negrer», svarade kapten Woodward, »men jag lade också märke till att de vanligen voro de första att bli kai-kaiade. Se på missionärerna på Nya Guinea och Nya Hebriderna — martyrön Erromanga och alla de andra. Kom ihåg den österrikiska expeditionen, som formligen skars i stycken på Salomonsöarna, i buskskogen vid Guadalcanar, för att nu inte glömma alla dessa handelsmän med tjugu års erfarenhet, som skryta av att ingen neger skulle våga sig på dem — är det inte deras skallar som nu pryda taksparrarna i kanothusen? Hur gick det med gamle Johnny Simons, som levat trettiosex år på de värsta öarna i Melanesien? Han svor på, att han kunde negrerna utantill som en bok och att honom skulle de aldrig komma någon vart med. Och ändå fick han huvudet avsågat av en svart Mary (kvinna) och en gammal enbent neger, som lämnat andra benet kvar i käftarna på en haj, när han höll på att dyka efter dynamitsprängd fisk. Billy Watts hade ju ett fruktansvärdt rykte som negerdödare, en man som skulle kunnat skrämma själva satan. Jag kommer ihåg en gång, när jag låg vid Cape Little på Nya Irland, att negrerna stulo en halv låda tobak, som kostade honom kanske tre och en halv dollars. För att straffa tjuvarna sköt han ned sex negrer, slog sönder deras stridskanoter och brände två byar. Fyra år senare råkade han i krakel med ett femtiotal

Buku-pojkar, som han hade med sig på pärlfiske. Efter fem minuter voro alla döda, utom tre som lyckades fly i en kanot. Nej, låt bli att tala med mig om att ni förstå negern. Den vite mannens mission är att sköta om hela världen, och det tycker jag är alldeles tillräckligt göra för honom. Hur skulle han ha tid att lära sig förstå negrer?»

»Alldeles det ja», sade Roberts. »Och för resten tycks det inte vara nödvändigt att begripa negrerna. Ju dummare den vite mannen är, desto bättre sköter han om världen till sin fördel...»

»Och injagar fruktan för Gud i negerns hjärta», avbröt kapten Woodward. »Kanske ni har rätt, Roberts. Kanske hemligheten av hans framgång ligger i hans dumhet, och alldeles säkert är, att en sida av denna dumhet är hans oförmåga att förstå negrerna. En sak är i alla fall säker, den vite mannen har att dragas med negrerna vare sig han förstår dem eller inte. Det är oundvikligt. Det är hans öde.»

»Och naturligtvis är den vite mannen oundviklig — det är negerns öde», inföll Roberts. »Tala om för den vite mannen att det finns pärlemor i en lagun, förpestad av tiotusen tjutande kannibaler, och han skall bege sig dit alldeles ensam med ett halvt dussin kanakdykare och en liten väckarklocka i stället för en kronometer, alltihop packat som sardiner ombord på en liten femtonskits. Bara en viskning om att det finns en guldådra vid nordpolen och samma oundvikliga vitskinnade varelse ger sig genast av försedd med en hacka och en spade, en fläsksida och en patenterad gungstol —

och vad mer är, han kommer fram också. Ge honom en vink om att det finns diamanter i rödglödgade helvetet, och herr Vit Man stormar helvetets portar och tvingar själva Satan att ta till hacka och spade. Det är följden av att vara dum och omotståndlig.»

»Men jag undrar vad den svarte mannen tänker om den där omotståndligheten», sade jag.

Kapten Woodward började skratta.

»Jag undrar för min del, vad negrerna på Malu tänkte och ännu måste tänka om den ende omotståndlige vite man vi hade ombord, när vi kommo till dem med Duchess», sade han.

Roberts blandade till tre nya Abu Hameds.

»Det är tjugu år sedan nu. Saxtorph var hans namn, och han var den dummaste människa jag träffat på, men omotståndlig som döden. Det fanns bara en sak den mannen kunde göra, och det var skjuta. Jag kommer ihåg första gången jag råkade honom — det var för resten just i Apia... ja, det var före er tid, Roberts. Jag har tagit in på holländske Henrys hotell därnere, där det är torg nu. Har ni hört talas om honom? Han gjorde sig en nätt slant på att smuggla vapen åt rebellerna, sålde sitt hotell och blev dödad sex veckor därefter under ett kroggräl i Sydney.

»Men det var Saxtorph. En kväll, när jag skulle gå till sängs, började ett par kattor hålla konsert utanför. Jag upp ur sängen och öppnade fönstret med en kanna vatten i handen. I samma ögonblick hörde jag fönstret till rummet bredvid öppnas. Två skott smällde och så stängdes fönstret. Ni kan inte

föreställa er hur fort det gick. På sin höjd tio sekunder. Upp gick fönstret, pang, pang knallade revolvern, och så ned med fönstret igen. Vem det nu var som sköt, stannade han inte för att se verkan av sina skott. Han visste den. Förstår ni — han visste. Det var slut med kattkonserten och nästa morgon såg jag de båda orosstiftarna ligga stendöda. Det var som ett underverk för mig, och det är det ännu. För det första var det stjärnklart och Saxtorph sköt utan att sikta, för det andra sköt han så fort, att de båda skotten nästan hördes som ett, och slutligen visste han att han hade träffat utan att se efter.

»Två dagar senare kom han ombord för att träffa mig. Jag var styrman på Duchess då, en stor, vacker hundrafemtiotonsskonare, som värvade negrer. Och jag kan tala om att det hade sina sidor den tiden. Det var ett otäckt arbete och vi fraktade negrer från varenda ö, där vi inte blevo tillbakaslagna. Nå, Saxtorph kom ombord, John Saxtorph sade han att han hette. Det var en liten rödlätt man med rödaktigt hår, röd i hyn och nästan rödögd också, tror jag. Det var alls ingenting märkvärdigt med honom. Han sade, att han var utan arbete och ville gå ombord som kajutpojke, kock, superkarg eller lättmatros. Han kände inte till det minsta om vare sig det ena eller andra arbetet, men förklarade att han gärna ville lära. Jag ville egentligen inte ha honom, men hans skjutning hade gjort ett sådant intryck på mig, att jag gav honom hyra som lättmatros med tre pund i månaden.

»Ja, det måste jag säga, att nog var han villig,

men det var honom stört omöjligt att lära sig någonting. Han kunde lika litet lära sig kompassen som jag kan blanda Roberts drinkar här. Och att försöka honom till rors gjorde mig gråhårig. Jag vågade aldrig låta honom ta i ratten, när det gick sjö, och 'håll fullt' och 'dikt bidevind' var och förblev ett olösligt mysterium för honom. Han kunde inte en gång skilja på ett skot och ett fall. Klyvare och jagare var ett och detsamma efter hans uppfattning. Om man bad honom släcka på storskotet, kunde han i stället fira piken. Han föll överbord tre gånger, och han kunde inte simma. Men han var alltid vid godt humör, aldrig sjösjuk och den mest villiga karl jag någonsin träffat på. Han var föga meddelsam och talade aldrig om sig själv. Hans historia började, åtminstone för oss, när han kom ombord. Var han lärt sig skjuta, det vete fåglarna. Att han var yankee, det hörde vi på hans dialekt. Och det var allt vad vi någonsin fingo veta.

»Och nu börja vi komma till själva kärnan av min historia. Det hade gått dåligt för oss på Nya Hebriderna, bara fjorton niggrer på fem veckor och vi seglade med sydosten upp mot Salomonsöarna. Malaita var då som nu ett bra rekryteringsställe och vi gingo in till Malu på öns nordvästliga spets. Där finns ett rev nära stranden och ett längre ut, och det är svårt att ligga för ankar där. Men det gick bra, och vi fyrade av vår dynamit som signal för negrerna att komma ner och låta värva sig. På tre dagar fingo vi inte en enda. Negrerna kommo i hundratal ut till oss i sina kanoter, men de

bara skrattade när vi visade dem pärlor och kalikå och yxor och talade om hur utmärkt det var att arbeta vid plantagen på Samoa.

»På fjärde dagen inträffade dock en förändring. Några och femtio svartingar gjorde kontrakt och fördes ner i storrummet med frihet att vistas på däck naturligtvis. Efteråt förefaller förstås denna rusning mycket misstänkt, men vi trodde då att någon mäktig hövding hade sin hand med i spelet. På morgonen den femte dagen gingo våra två båtar i land som vanligt, den ena som betäckning åt den andra, om någonting skulle inträffa. Och som vanligt voro våra femtio negrer uppe på däck, pratande, rökande eller sovande. Saxtorph, jag själv och fyra gastar voro de enda vita bland svartingarna. De båda båtarne voro bemannade med folk från Gilbertsöarna. I den ena befunno sig kaptenen, superkargen och värvaren. I den andra, som låg omkring hundra meter från stranden, hade andre styrmannen befälet. Bägge båtarna voro väl försedda med vapen, fastän ingenting särskilt var att befara.

»Tre av gastarna jämte Saxtorph höllo på att skrapa relingen på halvdäck. Den femte stod på vakt vid vattentanken för om stormasten med geväret i hand. Jag själv hade något att göra med seglen alldeles för ut. Just som jag sträckte mig efter min pipa, som jag lagt ifrån mig, hörde jag ett skott från stranden. Jag reste mig för att se efter. Då träffades jag i bakhuvudet av någonting, som halvt bedövade mig, så att jag stöp. Min första tanke var att någonting hade fallit ned upp-

ifrån; men just som jag segnade ned och innan jag slog i däcket, hörde jag ett djävulskt smattrande av bössor från båtarna, och när jag vred mig åt andra sidan, såg jag en skymt av gasten som stod på vakt. Två resliga negrer höllo honom fast i armarna, medan en tredje gick löst på hans huvud med en tomahawk.

»Jag kan se det ännu i dag: vattentanken, stormasten, negrerna omkring den, yxan som föll gång på gång mot den stackarns nacke, och alltsammans i brännande solsken. Jag var som fascinerad av denna allt mer växande vision av döden. Tomahawken tycktes mig falla förfärligt långsamt. Men slutligen träffade den, benen veko sig under mannen och han segnade ned. Negrerna höllo honom uppe ett slag, medan han fick ytterligare ett par hugg. Så fick jag ett par slag till i huvudet och ansåg mig för död. Det gjorde också vilden, som utdelat slagen. Jag var för hjälplös att kunna röra mig och jag låg där och såg hur de skuro huvudet av vakten. Det gjorde de fint och raskt, tydligen voro de gamla och vana.

Skjutandet från båtarna hade upphört och jag var säker på att det var slut med dem och att det nu var ute med oss allesammans. Vilket ögonblick som helst kunde de komma efter mitt huvud. Tydligen höllo de på att halshugga sjömännen akteröver. Huvuden äro dyrbara på Malaita, framförallt vita huvuden. De intaga alltid hedersplatsen i saltvatteninfödingarnas kanothus. Vilken dekorativ effekt de ha bland buskmännen, vet jag inte, men de äro lika ivriga efter dem som saltvattensmännen.

»Jag hade en mycket dimmig föreställning om att jag skulle försöka komma undan, och jag kröp på händer och knän fram till vinschen, där jag lyckades komma på fötter igen. Därifrån hade jag fri utsikt akter över och jag såg tre blodiga huvuden på kajuttaket — huvudena av tre sjömän, som varit under mitt kommando i flere månader. Negrerna fingo syn på mig och rusade emot mig. Jag tog efter min revolver och fann att de varit försiktiga nog att ta den ifrån mig. Jag kan inte säga att jag blev så särdeles rädd, när jag märkte att jag var alldeles försvarslös. Flere gånger har jag måst se döden i vitögat, men aldrig kan jag minnas att jag kännt mig lugnare än vid detta tillfälle. Jag var mer än till hälften bedövad och alltsammans tycktes mig vara likgiltigt.

»Negrernas anförare hade beväpnat sig med en köttyxa från köket. Nu svängde han den kring huvudet och gjorde grimaser som en apa medan han beredde sig till att stycka mig. Men styckandet blev aldrig av. Han föll omkull på däck utan en rörelse vidare och jag såg, hur blodet frustade ur munnen på honom. I mitt omtöcknade tillstånd hörde jag otydligt ljudet av ett skott, som följdes av flere med en sekunds mellanrum. Neger efter neger stupade. Jag började komma till mina sinnen igen, och jag märkte att det aldrig var någon bom. Var enda gång den där bössan smällde stupade en neger. Jag satte mig på däck bredvid vinschen och tittade uppåt. Uppflugen på en råstång satt Saxtorph. Hur han burit sig åt att komma dit, begriper jag ännu i dag inte, ty han hade tagit med sig upp två

Winchestergevär och jag vet inte hur många patronbälten, och nu höll han på med det enda i världen han dugde till.

»Nog har jag sett slaktningar mer än en gång, men maken till vad Saxtorph åstadkom har jag aldrig varit med om förr eller senare. Jag satt vid vinschen och betraktade det blodiga skådespelet. Jag var svag av blodförlusten och dimmig i huvudet, så att alltsammans föreföll mig som en dröm. Pang... pang... pang... pang... hördes geväret, och duns... duns... duns... föllo negrerna ihop på däcket. Det var fullkomligt häpnadsväckande med vilken snabbhet det gick. Efter det första anfallet mot mig, som kostade minst ett dussin negrer livet, tycktes de bli som förstenade. Men han däruppe i riggen unnade icke sin bössa ett ögonblicks rast. Nu kommo kanoter och de bägge båtarna ut från land, beväpnade med Snider- och Winchestergevär, som negrerna fått fatt i ombord på båtarna. Den eld de öppnade mot Saxtorph var fruktansvärd. Lyckligtvis för honom kunna negrer skjuta bra endast på kort håll, ty de äro icke vana vid att lägga bössan till axeln. De vänta, tills de äro tätt inpå en man, och skjuta honom då från höften. När Saxtorphs bössa blev för varm, tog han till den andra. Det hade varit hans plan, när han äntrade upp.

»Det märkvärdigaste var hans snabbhet att lossa skott. Inte heller sköt han en enda bom. Om någonting i världen var oundvikligt, så var det denne man, som satt dinglande på råstången. Det var hastigheten som gjorde detta slaktande så förfär-

ligt. Negrerna fingo aldrig tid att tänka. När de till sist ändå försökte det, blev följden att de massvis rusade över relingarna i kanoterna, som naturligtvis kapsejsade. Men Saxtorph hörde inte upp. Vattnet var betäckt av negerkroppar och plums... plums... plums... borrade han sina kulor i dem. Inte en enda bom, och jag kunde tydligt höra rekylen från varje kula, när den borrade in sig i människoköttet.

»Negrerna spredo sig och började simma mot stranden. Gungande huvuden syntes överallt, och jag reste mig som i en dröm och stod och iakttog alltsammans — de gungande huvudena och de som upphörde att gunga. Många av skotten på långt håll voro rent av storartade. Endast en man nådde stranden, men när han reste sig för att vada i land, knäppte Saxtorph också honom. Och när ett par negrer rusade ner för att draga upp honom, hade de också var sitt skott i kroppen.

»Jag trodde allting var över nu, då jag hörde bössan knalla igen. En neger hade kommit upp ur kajuttrappan på språng mot relingen och träffades, när han stod uppe på den. Kajutan måste ha varit full av negrer. Jag räknade till tjugu. De kommo upp en och en och sprungo mot relingen, men ingen av dem kom någonsin dit. En svart kropp dök upp ur kajuttrappan... pang! Saxtorphs bössa knallade och den svarta kroppen tumlade om. De som voro under däck hade naturligtvis ingen aning om vad som försiggick ovanpå, så att de fortfarande kommo upp, tills det var slut med dem allesammans.

»Saxtorph väntade en stund för att vara säker på att ingen fanns kvar, och så kom han ner på däck. Han och jag voro de enda överlevande av besättningen på Duchess. Med mig var det ganska illa ställt, och han var alldeles hjälplös nu, när det inte gällde att skjuta. Efter mina anvisningar tvättade han såren i mitt huvud och sydde ihop dem. En stor whisky kryade upp mig. Jag måste ju försöka — det fanns ingen annan råd. Alla de andra voro ju döda. Vi försökte hissa seglen, Saxtorph fick naturligtvis göra det värsta. Men herre gud, en sådan stympare. Han dugde inte ens till att hålla fast ett fall, och när jag svimmade av ansträngningarna, tycktes det vara ute med oss.

»När jag kom till sans igen, satt Saxtorph hjälplös på relingen och väntade på att få fråga mig vad han skulle göra. Jag befallde honom att leta bland de fallna och se efter, om det fanns någon som kunde åtminstone krypa. Han plockade ihop sex stycken. En, kommer jag ihåg, hade benet brutet, men Saxtorph sade att det inte var någon fara med hans armar. Jag låg i skuggan, fläktade flugorna ifrån mig och gav mina befallningar, medan Saxtorph spelade förman för sina invalider. Jag vill inte vara en fattig, syndig människa, om han inte fick dessa stackars negersatar att hiva in vartenda rep, innan han kunde hinna få tag i fallen. En av dem släppte taget och föll ned död, men Saxtorph tvingade de andra att fortsätta. När ett av förseglen och storseglet voro uppe, befallde jag honom att schackla ur ankaret och låta det gå. Jag släpade mig själv akterut till ratten för att sätta

kurs på skutan. Jag vet inte hur han bar sig åt, men i stället för att schackla ur, lät han det andra ankaret gå och där sutto vi nu fast säkrare än någonsin.

»Till sist lyckades jag själv göra oss kvitt båda ankarna och få upp mera segel, och Duchess styrde mot mynningen av lagunen. På däcket såg det ohyggligt ut — döda och döende negrer överallt. De lågo på de mest omöjliga platser, hela kajutan var full av dem, ty de som kunnat hade krupit dit ner. Jag satte Saxtorph och hans negrer till att hiva liken över bord, och han gjorde rent hus: både levande och döda fingo följas åt utan åtskillnad. Hajarna hade kalas den dagen. Naturligtvis gingo våra fyra mördade sjömän samma väg. Men deras huvuden lade vi i säckar med vikter, så att de icke av någon tillfällighet skulle driva i land och falla i händerna på negrerna.

»Våra fem fångar beslöt jag att använda som besättning, men de hade beslutat på annat vis. Vid första tillfälle som yppade sig hoppade de över bord. Saxtorph träffade två i luften med sin revolver och skulle ha skjutit de andra tre i vattnet, om jag inte hindrat honom. Jag var alldeles sjuk av detta slaktande och för resten hade de hjälpt oss att få skonaren ut ur lagunen. Men det var bortkastat medlidande, ty hajarna togo dem allihop.

»Jag fick hjärnfeber eller någonting ditåt, när vi väl gått klara land. Duchess låg och drev i tre veckor. Så kryade jag till mig och i sinom tid lyckades vi föra skonaren till Sydney. Men de där negrerna på Malu hade fått en läxa som de aldrig

glömde, nämligen att det inte är bra att driva falskt spel med en vit man. För dem var Saxtorph sannerligen omotståndlig.»

Charley Roberts gav ifrån sig en lång vissling och sade:

»Ja, det må jag säga. Men vad blev det av den där Saxtorph?»

»Han slog sig på sälfiske och där blev han en riktig överdängare. I sex års tid gick han inte av för hackor vare sig i Victoria eller San Francisco. På sjunde året blev hans skonare tagen i Beringssund av en rysk kryssare och det påstods att hela besättningen fördes bort till de sibiriska saltgruvorna. Åtminstone har jag aldrig hört någonting av honom sedan.»

»Sköta om världen», mumlade Roberts. »Ja, någon måste göra det också.»

Kapten Woodward strök med handen över ärren på sitt kala huvud.

»Jag har gjort vad jag kunnat», sade han. »I fyrtio år nu. Det här blir min sista resa. Sedan far jag hem och stannar där.»

»Och jag slår vad om att ni inte gör det», sade Roberts. »Ni kommer att dö i selen och inte hemma.»

Kapten Woodvard gick genast in på vadet. Men min tanke är den att Charley Roberts blev den som vann.

VIII.

MC COYS ÄTTLING.

Med järnsidorna pressade djupt ned i vattnet av sin vetelast rullade Pyrenees långsamt i sjön, vilket gjorde det lätt för mannen, som äntrade ombord från en liten utriggad kanot. Då hans ögon kommo i jämnhöjd med relingen, så att han kunde se ut över däcket, tyckte han att han såg en svag, nästan omärklig dimma. Det var mera som en synvilla, en dunkel hinna som plötsligt lagt sig över ögonen. Han tyckte att han skulle vilja stryka bort den, och så tänkte han att han bestämt började bli gammal och att det var på tiden att skicka till San Francisco efter ett par glasögon.

När han kom över relingen, kastade han en blick till väders uppåt de höga masterna och därefter på pumparna. De arbetade inte. Det tycktes inte fattas det stora fartyget det minsta och han undrade varför man hissat nödsignal. Han tänkte på sina lyckliga öbor och hoppades, att det inte var någon smittosam sjukdom. Kanske var det slut med fartygets vatten- och proviantförråd. Han skakade hand med kaptenen, vars avtärda ansikte och bekymrade ögon antydde att någonting måste vara på tok, vad det nu kunde vara. På samma gång kände den

nykomne en svag, obeskrivbar lukt. Den påminde om vidbränt bröd, men var ändå något annat.

Han såg sig nyfiket omkring. Tjugu fot längre bort höll en tydligen uttröttad sjöman på att dikta däcket. Hans ögon dröjde kvar vid mannen, då han plötsligt såg, att under hans händer steg upp en nästan omärklig spiral av rök, som virvlade till och var försvunnen. Han hade nu kommit ner på däcket, och han kände en ljum värme genomströmma sina bara fötters tjocka valkar. Nu var han på det klara med vad som drabbat skeppet. Hans blickar gingo förut, där hela besättningen nyfiket betraktade honom med allvarliga ansikten. Blicken i hans ljusbruna ögon svepte omkring dem som en välsignelse, omgav dem som med en mantel av djup frid.

»Hur länge har det varit eld i henne, kapten?» frågade han med en röst så lugn och mild att den liknade en duvas kuttrande.

Till en början kände kaptenen fridfullheten i denna stämma smyga sig inpå honom. Men så mindes han plötsligt allt vad han gått igenom och ännu hade att genomgå, och han greps av harm. Vad rätt hade denne halvtrasige landkrabba i lappade byxor och bomullsskjorta att komma med något slags hugsvalelse till hans uttröttade kropp och själ! Kaptenen tänkte icke detta klart och medvetet — det var en omedveten process av själsrörelser, som förorsakade hans harm.

»Femton dygn», svarade han kort. »Vem är ni?»

»Mitt namn är Mc Coy», kom svaret i en ton som andades ömhet och medlidande.

»Jag menar, är ni lotsen?»

Mc Coy lät sin blicks välsignelse överskygga den reslige, bredaxlade man, med det tärda, orakade ansiktet, som hade slutit sig till kaptenen.

»Jag är så god lots som någon», lydde Mc Coys svar. »Vi äro lotsar allesammans här, kapten, och jag känner till varenda tum av det här vattnet.»

Men kaptenen kunde inte dölja sin otålighet.

»Jag önskar att tala vid någon av myndigheterna här, och det genast.»

»Då duger jag lika bra.»

Återigen denna fridens hugsvalelse, och hans fartyg som var en brinnande ugn under hans fötter! Kaptenen drog otåligt och nervöst upp ögonbrynen och knöt näven, som om han ämnat utdela ett slag.

»Vem i helvete är ni?» frågade han.

»Jag är förnämsta myndighetspersonen på denna ö», kom svaret i en ton som var om möjligt ännu mera mild och undergiven.

Den reslige, bredaxlade mannen brast i ett kärvt skratt, som delvis verkade komiskt, men mest hysteriskt. Både han och kaptenen betraktade Mc Coy med förvånade och misstrogna blickar. Att denna barfotade landkrabba skulle inneha en så hög värdighet var alldeles obegripligt för dem. Hans oknäppta bomullsskjorta visade ett grånat, hårigt bröst och skjortan var det enda plagg han hade på sig utom byxorna. En utsliten halmhatt täckte knappast hans gråa hårtestar. Ett ovårdat patriarkaliskt skägg räckte halvvägs ner på bröstet. Hela sin utrustning skulle han kunnat få för två shillings i vilken lumpbod som helst.

»Släkt till Mc Coy på Bounty?» frågade kaptenen.

»Han var min farfars far.»

»Jaså», sade kaptenen och betänkte sig. »Mitt namn är Davenport, och det här är min förste styrman, mr Konig.»

De skakade hand.

»Och nu till affärer.» Kaptenen talade fort, som om han haft otroligt brådtom. »Vi ha haft eld i skrovet i över två veckor. Hon kan vara färdig att braka sönder vilket ögonblick som helst. Jag vill sätta henne på land eller hugga upp henne och rädda skrovet.»

»Då har ni begått ett misstag, kapten», sade Mc Coy. »Ni skulle ha styrt kurs på Mangareva. Där finns en ypperlig strand i en lagun, där vattnet är stilla som i en kvarndam.»

»Men nu äro vi här, inte sant?» frågade förste styrmannen. »Det är just knuten, det. Vi äro här och någonting måste göras.»

Mc Coy skakade vänligt på huvudet.

»Ni kan inte göra någonting här. Det finns ingen strand här, inte en gång en enda duglig ankarplats.»

»För tusan!» sade styrmannen. »För tusan!» upprepade han högt, så att kaptenen tecknade åt honom att inte vara så högljudd. »Ni skall inte komma och prata sådant där med mig. Var har ni era egna båtar, va'? Er skonare eller kutter eller vad det är ni har? Vafalls? Svara mig på det.»

Mc Coy log lika mildt som han talade. Hans leende var en smekning, en omfamning, som om-

slöt den uttröttade styrmannen och sökte dra in honom i samma lugn och vila, som härskade i Mc Coys själ.

»Vi ha inte någon skonare eller kutter», svarade han. »Och vi bära upp våra kanoter på klipporna.»

»Det får ni allt visa mig», snäste styrmannen. »Hur kommer ni omkring till de andra öarna? Svara mig på det!»

»Vi fara aldrig till några andra öar. Som guvernör på Pitcairn händer det kanske mig själv någon enstaka gång. I mina yngre dar for jag nog omkring inte så litet — ibland med någon handelsskonare, men för det mesta med missionsbriggen. Men den är borta nu och vi få lita till förbiseglande fartyg. Ibland ha vi haft ända upp till sex om året, men så kan det gå ett, ja två år innan vi se något. Ert är det första på sju månader.»

»Och ni vill försöka inbilla mig» — började styrmannen.

Men kapten Davenport avbröt honom.

»Nog om det här. Vi bara förlora tid. Vad föreslår ni oss att göra, mr Mc Coy!»

Den gamle mannen vände sina ögon, ljuva som en kvinnas, mot stranden och både kaptenen och styrmannen följde hans blickar, då de gingo från Pitcairns ensliga klippstränder till besättningen, som kom allt närmare i ängslig väntan på att få höra ett avgörande beslut. Men Mc Coy gjorde sig ingen brådska. Han tänkte sakta, så att säga tum för tum, med ett lugn och en säkerhet som icke tycktes kunna rubbas av någonting mellan himmel och jord.

»Vinden är lätt nu», sade han slutligen. »Det går stark ström västerut.»

»Ja, det var just den som kom oss att besluta oss för den kurs vi tagit», avbröt kaptenen, som inte villa sticka under stol med sin sjömanskunskap.

»Ja visst, naturligtvis», sade Mc Coy. »Men i dag kan ni inte arbeta er upp mot den där strömmen. Och om ni kunde göra det, finns där ingen strand. Fartyget skulle gå förlorat.»

Han tystnade. Kaptenen och styrmannen sågo förtvivlade på varandra.

»Men jag skall säga er vad ni kunna göra. Brisen kommer att friska i inemot midnatt — ni se molntapparna där och tjockan i lovart? Det är därifrån den kommer, från sydväst, och hård. Det är trehundra mil till Mangareva. Styr kurs dit. Där finns en utmärkt strand för ert fartyg.»

Styrmannen skakade på huvudet.

»Kom in i kajutan, så få vi se på kortet», sade kaptenen.

Mc Coy fann luften giftigt kvävande i den stängda kajutan. Då och då fick han sveda i ögonen av osynliga gaser. Däcket var här hetare, nästan outhärdligt för hans bara fötter. Svetten började pärla ut från hela hans kropp. Han såg sig omkring med en viss fruktan. Det var ett under att inte hela kajutan fattade eld och stod i lågor. Han hade en känsla som om han befunnit sig i en stor bakugn, där hettan vilket ögonblick som helst kunde krympa ihop honom som ett grässtrå.

När han lyfte ena foten och gned den heta sulan mot byxbenet, skrattade styrmannen hånfullt.

»Förgården till helvetet», sade han. »Helvetet finns där nere rakt under edra fötter.»

»Det är hett», utbrast Mc Coy ofrivilligt och strök med ärmen bort svetten från pannan.

»Här är Mangareva», sade kaptenen, i det han böjde sig över bordet och pekade på en svart fläck midt i korsets vita tomhet. »Och här är en annan ö. Vad heter den.»

Mc Coy såg inte alls på kortet.

»Det är Crescent Island», svarade han. »Den är obebodd och ligger bara tre eller fem fot över vattnet. Lagun, men inte något inlopp. Nej, Mangareva är närmaste platsen, som ni kan tänka på.»

»Så låt gå för Mangareva då», sade kaptenen och avbröt styrmannens brummande invändning. »Kalla besättningen akterut, mr Konig.»

Sjömännen lydde, hasade sig trött fram över däcket och gjorde pinsamma försök att skynda sig. Varje deras rörelse visade hur trötta de voro. Kocken kom ut ur kabyssen för att lyssna och kajutpojken höll sig intill honom.

När kapten Davenport förklarade ställningen och omtalat sin avsikt att sätta kurs på Mangareva, brast det löst. Mot en bakgrund av hest mummel stego oartikulerade rop av raseri, här och där en svordom, ett ord eller en mening. En gäll stämma höjde sig och hördes över allt annat:

»Fan heller! Efter det här djävulskapet i femton dygn vill han att vi ska ge oss dit igen med det här flytande helvetet!»

Kaptenen förmådde ingenting över dem, men Mc Coys blidhet var som en förebråelse och tycktes

verka lugnande på dem; mumlet och svordomarna dogo bort, till dess hela besättningen, med undantag av någon här och där som vände ett ängsligt ansikte mot kaptenen, kastade stumma, undergivna längtande blickar mot Pitcairns grönklädda toppar och branta kust.

Ljuv som en västanvind om våren hördes Mc Coys stämma:

»Kapten, jag tyckte jag hörde några säga att de voro utsvultna».

»Ja», blev svaret, »det är just vad vi äro. Jag har inte fått mer än en bit av en skeppsskorpa och en nypa lax på två dagar. Ser ni, när vi upptäckte att hon fattat eld, lade vi ögonblickligen fast luckorna för att kväva elden. Först efteråt märkte vi hur litet vi hade i penteriet, men då var det för sent. Vi vågade inte gå ner i skrovet igen. Hungriga? Jag är lika hungrig som någon av oss.»

Han talade på nytt till besättningen och återigen växte det hotande mumlet och svordomarna och männens ansikten förvredos i rovdjurslikt raseri. Andre och tredje styrmannen hade slutit sig till kaptenen och ställt sig bakom honom. Deras ansikten voro stela och uttryckslösa; mer än allting annat tycktes besättningens uppstudsighet oroa dem. Kapten Davenport såg frågande på sin förste styrman, men denne ryckte endast på axlarna för att antyda sin hjälplöshet.

»Ni förstår», sade kaptenen till Mc Coy, »man kan inte tvinga sjömän att lämna den säkra kusten och gå till sjöss på ett brinnande fartyg. Hon har varit en flytande likkista i över två veckor nu. De

äro utarbetade och utsvultna och de ha fått nog av henne. Vi styra kurs till Pitcairn.»

Men brisen var svag, Pyrenees var oren i botten och kunde inte hålla upp mot den starka västliga strömmen. Efter två timmar hade hon förlorat tre mil. Gastarna arbetade ivrigt, som om de kunnat med handkraft tvinga fartyget upp mot elementen. Men alltjämt sackade det västerut. Kaptenen gick rastlöst fram och tillbaka, stannade endast då och då för att med ögat följa några lätta rökmoln och försöka spåra dem tillbaka till de delar av däcket varifrån de kommit upp. Timmermannen var oupphörligt sysselsatt med att söka upp sådana ställen och, allt efter som han lyckades, dikta dem tätare och tätare.

»Nå, vad tror ni?» frågade kaptenen slutligen Mc Coy, som följde timmermannens arbete med ett barns intresse och nyfikenhet i sina ögon.

Mc Coy såg mot stranden, som försvann allt mer i den tätnande dimman.

»Jag tror det vore bäst att sätta kurs på Mangareva. Med den bris, som snart blåser upp, kan ni vara där i morgon afton.»

»Men tänk om elden bryter ut? Det kan den göra vilket ögonblick som helst.»

»Håll båtarna i ordning. Samma vind kommer att föra dem till Mangareva, om fartyget skulle brinna upp.»

Kapten Davenport funderade ett ögonblick, och så fick Mc Coy höra den fråga han inte önskade höra, men som han var säker på skulle komma.

»Jag har inte något kort över Mangareva. På

mitt generalkort är det bara som en flugfläck. Jag skulle inte kunna ta mig fram till inloppet i lagunen. Vill ni följa med och lotsa in henne åt mig?»

Mc Coys lugn var fortfarande orubbligt.

»Ja, kapten», sade han med samma obekymrade ton, varmed han skulle ha mottagit en inbjudning till middag. »Jag skall följa med er till Mangareva.»

Åter kallades besättningen akterut och kaptenen talade till dem från förkanten av halvdäck.

»Vi ha försökt att hålla henne uppe», sade han, »men ni se själva hur hon driver med den här tvåknopsströmmen. Den här herrn är mr Mc Coy, högste ämbetsman och guvernör på Pitcairn. Han vill följa med oss till Mangareva. Så att ni kunna ju förstå, att ställningen inte är så farlig. Han skulle inte göra ett sådant erbjudande, om han trodde att det kunde kosta honom livet. Risken må för övrigt vara hur stor som helst, när han frivilligt kommer ombord och delar den med oss, kunna vi inte göra annat än detsamma. Vad säga ni om Mangareva?»

Den gången blev det ingen motsägelse. Mc Coys närvaro, den säkerhet och det lugn, som tycktes utstråla från honom, hade tydligen gjort intryck på dem. De rådslogo lågmält med varandra. Det tog inte lång tid, ty de voro tydligen ense från början, och så steg en av dem fram och sade beslutsamt:

»Ja, vill han, så vill vi också.»

Besättningen mumlade sitt instämmande, varpå de återvände för över.

»Ett ögonblick, kapten», sade Mc Coy, då denne stod i begrepp att ge styrmannen sina order. »Jag måste gå i land först.»

Mr Konig stod som träffad av blixten och han stirrade på Mc Coy, som om denne varit en dåre.

»Gå i land?» skrek kaptenen. »Varför det? Ni behöver tre timmar till det i den här kanoten.»

Mc Coy mätte avståndet med ögonen och nickade.

»Ja, klockan är sex nu. Jag kan inte vara i land före nio, och jag kan inte få mitt folk samlat förr än klockan tio. När vinden friskar i mot midnatt, kan ni börja att arbeta er upp mot den och ta mig ombord igen i morgon i dagningen.»

»Men varför i all rimlighets namn behöver ni sammankalla folket!» utbrast kaptenen. »Förstår ni då inte att mitt fartyg är i brand under mina fötter?»

Mc Coy var lugn som en sjö i sommarsol, och den andres vrede kunde inte åstadkomma minsta krusning på den.

»Jo, kapten», kuttrade han med sin duvolika röst, »jag vet mycket väl att ert fartyg brinner. Och just därför går jag ju med er till Mangareva. Men jag måste först ha tillåtelse. Det är vår vana. Det är en mycket viktig händelse, när guvernören lämnar ön. Folkets intressen sättas på spel och därför ha de rätt att tillåta eller vägra detta genom omröstning. Men jag vet att de komma att ge sitt samtycke.»

»Är ni säker på det?»

»Alldeles säker.»

»Under sådana förhållanden begriper jag inte vad

ni skall ha i land att göra. Tänk på dröjsmålet — en hel natt.»

»Det är vår vana», lydde det orubbliga svaret. »Jag är också guvernör och jag måste vidtaga anstalter för öns styrelse under min frånvaro.»

»Men det är ju bara tjugufyra timmar till Mangareva», invände kaptenen. »Antag att det också tar sex gånger så lång tid att komma tillbaka, så skulle ni ju vara på Pitcairn igen i slutet av veckan.»

Mc Coy log sitt breda, välvilliga leende.

»Det är mycket få fartyg som gå upp till Pitcairn, och de som göra det äro vanligen från San Francisco eller komma rundt Kap Horn. Om jag har tur, kanhända jag kan vara tillbaka inom sex månader, och jag får kanske fara till San Francisco för att få tag i ett fartyg som för mig hit igen. Min far lämnade en gång Pitcairn för att vara borta i tre månader, och det dröjde två hela år innan vi sågo honom ibland oss igen. Dessutom har ni ondt om proviant. Om ni blir tvungen att ta till båtarna och vädret blir dåligt, kan det dröja dagar innan ni når land. Jag kan ta två kanoter proviant med mig i morgon bittida. Torkade bananer blir det bästa. När vinden friskar i, håller ni upp. Ju närmare ni kan gå, desto mer kan jag ta med mig. Adjö.»

Han sträckte fram handen. Kaptenen skakade den och ville knappast släppa den. Han tycktes vilja hålla sig fast vid den som en drunknande sjöman vid en livboj.

»Hur kan jag veta att ni verkligen kommer tillbaka i morgon bittida?» frågade han.

»Ja, det är just det!» utropade styrmannen. »Hur kunna vi veta att han inte ger sig av bara för att rädda sitt eget skinn?»

Mc Coy sade ingenting. Han bara såg på dem helt vänligt och mildt, och det var som om något av hans orubbliga själslugn meddelat sig till dem.

Kaptenen släppte hans hand, och med en sista blick, som famnade hela besättningen som i en välsignelse, steg Mc Coy över relingen ner i sin kanot.

Vinden friskade i och trots sin orena botten vann Pyrenees ett dussin mil från den västliga strömmen. I daggryningen låg Pitcairn tre mil i lovart, och kapten Davenport såg två kanoter komma ut mot fartyget. Åter äntrade Mc Coy över relingen och steg ned på det vita däcket. Efter honom hivades upp en mängd packor, innehållande torkade bananer inslagna i torra löv.

»Nu, kapten», sade han, »gå nu över stag och håll fullt allt vad tygen håller. Ser ni, jag förstår mig inte alls på navigation», förklarade han några minuter senare, där han stod akterut hos kaptenen, som tittade uppåt riggen och över relingen för att beräkna vilken fart Pyrenees kunde göra. »Ni får laga att hon kommer till Mangareva. När vi fått sikte på land, skall jag lotsa in henne. Hur mycket tror ni hon gör?»

»Elva», sade kapten Davenport med en sista blick på det skummande kölvattnet.

»Elva. Låt mig se. Om hon kan hålla den farten, få vi sikte på Mangareva mellan åtta och nio i morgon bittida. Vid tiotiden kan jag ha henne

på land eller allra senast klockan elva. Och då är det slut på era bekymmer.»

Kaptenen nästan tyckte att detta välsignade ögonblick redan hade kommit, sådan kraft låg det i Mc Coys endast uttalade övertygelse. Kapten Davenport hade i hela två veckor under ständig ångest navigerat denna brinnande ugn och han började känna att han snart fått nog.

En kraftigare by slog honom i nacken och visslade honom om öronen. Han mätte dess styrka och såg igen ut över låringen.

»Vinden friskar i alltjämt», sade han. »Vår gamla tös gör snarare tolv än elva nu, och går det på så här, äro vi kanske framme redan i kväll.»

Hela dagen flög Pyrenees med sin last av pyrande eld genom den skummande sjön. I skymningen togos både bovenbram- och bramseglen in och hon ilade vidare genom mörkret. Denna fart hade någonting upplivande på besättningen, och under den andra hundvakten tog någon sorglös själ upp en sång. När det slog åtta glas, sjöng hela besättningen.

Kapten Davenport lät ta upp sina filtar och bredde ut dem på kajuttaket.

»Jag har glömt hur det känns att sova», förklarade han för Mc Coy. »Jag är alldeles slut. Men purra mig när ni tycker att det är nödvändigt.»

Klockan tre på morgonen väcktes han av en sakta ryckning i armen. Han satte sig genast upp, stödde sig mot skylightet och kände sig betydligt yrvaken efter den tunga sömnen. Vinden brummade sina stridssånger i riggen och sjön gick vildt.

Midskepps dök *Pyrenees* ned ömsom med den ena, ömsom med den andra låringen. Mc Coy skrek någonting som han inte kunde höra. Han sträckte ut armen, grep den andre i skuldran och drog honom till sig så att hans eget öra var tätt intill den andres läppar.

»Klockan är tre», ljöd Mc Coys röst lika duvokuttrande som vanligt, men märkvärdigt dämpad, som om den haft lång väg att gå. »Vi ha gått tvåhundrafemtio. Crescent Island ligger på bara trettio mils avstånd någonstädes där för över. Det finns inga fyrar där. Om vi fortsätta kursen, gå vi på grund och förlora både fartyg och allt.»

»Vad tror ni — lova?»

»Ja, lova tills det blir dager. Det kommer bara att försena oss fyra timmar.»

Pyrenees med sin eldlast stack alltså upp rakt mot vinden. Hon kämpade tappert i de vräkande sjöarna. Hon var ett skal fyllt av eld och brand, och på yttersidan av detta skal fanns det en handfull män, som under försiktiga rörelser försökte hjälpa henne i kampen så godt de kunde.

»Det är någonting alldeles ovanligt med den här stormen», sade Mc Coy till kaptenen i lä av kajutan. »Med rätta skulle det inte storma den här årstiden. Men i år tycks inga gamla märken stå. Det har blivit något mankemang med passaden, och nu kommer han vinande från galet håll.» Han viftade med handen ut i mörkret, som om hans synförmåga varit stark nog att genomtränga töcknet några hundra mil. »Det är där över i väster. Där är någonting alldeles särskilt i görningen — en

orkan eller någonting annat. Det är tur för oss att vi äro så långt ostvart. Men det här är bara en liten pust», tillade han. »Den kommer inte att räcka länge, så mycket kan jag säga er.»

I daggryningen hade stormen bedarrat, så att det endast var stark blåst. Men ljuset kom och avslöjade en annan fara. Det hade blivit tjocka. Havet var täckt av dimma eller snarare ett pärlregn tätt som tjocka. Ehuru solen sköt igenom diset och kom det att skimra och glöda, hindrade det en likväl från att se klart.

Pyrenees däck rök värre än dagen förut, och såväl befälets som manskapets glada förhoppningar svunno snabbt. I lä av kabyssen kunde man höra kajutpojken sitta och gråta. Det var hans första resa och han hade fått dödsskräck i hjärtat. Kaptenen gick omkring som en osalig ande, nervöst tuggande sin mustasch, ur stånd att besluta sig för vad som kunde vara bäst att göra.

»Vad tror ni?» frågade han och ställde sig bredvid Mc Coy, som satt och frukosterade på torkade bananer och en mugg vatten. Mc Coy åt upp den sista bananen, tömde muggen och såg sig långsamt omkring. I hans ögon låg ett mildt leende, när han svarade:

»Ja, kapten, vi kunna ju lika gärna driva som brinna. Edra däck kunna inte hålla ut i evighet. De äro hetare än i går. Ni har väl inte ett par skor som jag kan få sätta på mig? Jag kan inte längre gå barfota.»

Pyrenees tog in två tunga sjöar, när hon föll av och började länsa, och förste styrmannen ut-

tryckte sin önskan att ha allt detta vatten nere i skrovet, om man bara kunnat få dit det utan att öppna luckorna. Mc Coy stod på stup över nakterhuset och observerade kursen.

»Jag skulle lova litet mera, kapten», sade han. »Hon driver.»

»Jag har redan satt kursen ett streck högre», blev svaret. »Är inte det nog?»

»Jag skulle råda till två streck, kapten. Den där orkanungen satte mera fart i den västliga ström men än ni kan ana.»

Kapten Davenport kompromisserade om ett och ett halvt streck och gick sedan till väders med Mc Coy och förste styrmannen för att hålla utkik efter land. Med seglen, som de nu voro satta, gjorde Pyrenees tio knop. Sjön lade sig ganska hastigt. Dimman fortfor och när klockan närmade sig tio, började kapten Davenport bli nervös. Alle man voro på sin post, färdiga att vid första rop »land förut!» rusa som djävlar för att svänga Pyrenees upp i vinden. Det där landet för ut, ett vågöverspolat rev, kunde vara farligt nära, när det plötsligt steg fram ur dimman.

Ännu en timme gick. De tre utkikerna däruppe stirrade intensivt in i dimmans pärlglittrande strålglans.

»Men om vi nu gå förbi Mangareva?» frågade kapten Davenport plötsligt.

Utan att röra sig eller vända på ögonen svarade Mc Coy mildt:

»Så låter ni henne driva, kapten. Det är allt vad vi kunna göra. Vi ha hela Paumotuarkipelagen

framför oss. Vi kunna driva tusentals mil mellan skär och rev. Någonstans måste vi komma till sist.»

»Så låt gå för driva då.»

Kapten Davenport började stiga ner på däck.

»Vi ha gått miste om Mangareva. Gud vete var nästa land ligger. Jag borde ha hållit upp ett halvt streck till», erkände han ett ögonblick senare. »Den här fördömda strömmen driver ju ett helvetiskt gyckel med en stackars skeppare.»

»Gamla sjömän bruka kalla Paumotufarvattnet för 'den farliga arkipelagen'», sade Mc Coy, när de åter stodo på halvdäck. »Just den här strömmen har delvis varit orsaken till detta namn.»

»Jag talade en gång med en sjöman i Sydney», sade mr Konig. »Han hade seglat mycket här mellan Paumotuöarna och han sa' mig att assuransen var aderton procent. Är det sannt?»

Mc Coy smålog och nickade.

»Ja, så framt de assurera. Fartygsägarna måste skriva av tjugu procent om året på sina skonare.»

»Å, herre gud!» jämrade sig kapten Davenport. »Då lever ju en skonare inte mer än fem år!»

Han skakade på huvudet och mumlade med en suck:

»Farliga saker, farliga saker, det här.»

Ännu en gång gingo de in i kajutan för att rådfråga sjökortet. Men de giftiga ångorna drevo dem flämtande och hostande upp på däck igen.

»Här ha vi Moerenhout Island», pekade kapten Davenport ut på kortet, som han rullade ut på

kajuttaket. »Den kan inte ligga mer än hundra mil nere i lä.»

»Hundratio.» Mc Coy skakade tvivlande på huvudet. »Det kan lyckas, men det är mycket svårt.»

»Vi ta risken», avgjorde kapten Davenport, och han började arbeta ut kursen.

Segel minskades tidigt på eftermiddagen, så att man inte skulle råka gå förbi under natten. Under andra hundvakten gav besättningen tydliga bevis på att det goda humöret kommit tillbaka. Land var nu så nära och alla besvärligheter skulle vara över följande morgon.

Men morgonen bröt in klar med en brännande tropisk sol. Sydostpassaden hade svängt över på ost och drev Pyrenees genom sjön med åtta knops fart. Kapten Davenport gjorde sitt bestick efter loggen, och med väl tagen avräkning för drift meddelade han att Moerenhout Island inte kunde vara mer än tio mil borta. Pyrenees seglade de tio milen och tio mil till, men utkikerna i mastkorgarna sågo ingenting annat än den nakna, solbelysta sjön.

»Men här måste vara land, det svär jag på», skrek kapten Davenport till dem från halvdäcket.

Mc Coy log mildt, men kaptenen stirrade omkring sig som en vansinnig, fick fatt i sin sextant och gjorde en kronometerobservation.

»Jag visste att jag hade rätt», nästan röt han fram, sedan han arbetat ut besticket. »Tjuguen, femtifem syd, en, trettisex, två, väst. Där se ni. Vi äro åtta mil i lovart ännu. Vad fick ni det till, mr Konig?»

Förste styrmannen såg ett ögonblick på sina egna siffror och sade med låg röst:

»Tjuguen, femtifem är riktigt; men min longtitud är en, trettiosex, fyrtioåtta. Det sätter oss betydligt ner i lä...»

Men kapten Davenport brydde sig inte om hans siffror; han såg på dem under en så föraktfull tystnad, att mr Konig skar tänderna och sväljde en svordom.

»Fall», gav kaptenen order till rorsmannen. »Tre streck. Bra som hon går nu.»

Så återvände han till sina siffror och räknade över dem ännu en gång. Svetten lackade om hans ansikte. Han tuggade sin mustasch, sin läpp och sin penna och stirrade på siffrorna som om de varit spöken. Plötsligt grep han tag i papperet, knycklade ihop det och trampade på det. Mr Konig log skadegladt och vände sig bort medan kapten Davenport lutade sig mot kajutan i en halvtimmes tid utan att yttra ett ord. Han stirrade endast ut i lä med ett uttryck av grubblande hopplöshet i sitt ansikte.

»Mr Mc Coy», sade han plötsligt. »Kortet visar en ögrupp, men inte hur många, där borta i norr eller nordnordväst, på omkring fyrtio mils distans — Acteonöarna. Vet ni något om dem?»

»De äro fyra och alla låga», svarade Mc Coy. »Först i sydost ligger Matuerui — inga människor, intet inlopp till lagunen. Så kommer Tenarunga. Det fanns ett dussin infödingar där, men de äro nog borta nu. I alla fall kan inte ett fartyg som

det här löpa in där — det är endast en famns vatten. Vehanga och Teua-raro äro de andra två. Intet inlopp, ingen människa, mycket låga. I den gruppen finns ingen ankarplats för Pyrenees. Hon skulle bli totalt vrak.»

»Hör bara!» Kapten Davenport var alldeles utom sig. »Inga människor! Intet inlopp! Vad i helvete ska öar vara till då? Nåja», utbröt han, morrande som en ilsken terrier, »kortet har en hel massa öar där i nordväst. Hur är det med dem? Finns det någon bland dem där jag kan lägga fartyget?»

Mc Coy tänkte efter helt lugnt. Han såg inte på korten. Alla dessa öar, rev, laguner, inlopp och distanser stodo upptecknade på hans minnes sjökort. Han kände till dem som stadsbon känner till sin stads byggnader, gator och gränder.

»Papakena och Vanavana ligga där i väst eller västnordvart på litet mer än hundra mils avstånd», sade han. »En är obebodd, och jag har hört att befolkningen på den andra har givit sig över till Cadmus Island. Det finns i alla fall varken laguner eller inlopp. Ahunui ligger hundra mil längre bort. Samma förhållande med den.»

»Nå, men fyrtio mil på andra sidan äro två öar», sade kapten Davenport och lyfte upp huvudet från kortet.

Mc Coy skakade på huvudet.

»Paros och Manuhungi — inga inlopp, intet folk. Nengo-Nengo ligger ytterligare fyrtio mil bort — intet inlopp, inte en människa. Men så ha vi Hao Island. Det är just stället. Lagunen är trettio mil lång och fem mil bred. Där finns mycket folk.

Vanligen finns det också vatten där. Och vilket fartyg som helst kan gå genom inloppet.»

Han tystnade och såg med en viss oro på kapten Davenport, som stod lutad över kartan med en passare i handen och stönade tungt.

»Finns det ingen lagun med inlopp på närmare håll än Hao Island?» frågade han.

»Nej, det är den närmaste.»

»Det är trehundrafyrtio mil.» Kapten Davenport talade mycket långsamt och med beslutsamhet i tonen. »Jag har inte rätt att riskera alla dessa liv ombord. Jag låter henne bli vrak på Acteonöarna. Och det är ett bra fartyg», tillade han suckande, i det han gav order om att ändra kurs, denna gång med större hänsyn än förut för den västliga strömmen.

En timme senare hade himlen mulnat. Sydostpassaden höll fortfarande i sig, men oceanen var som ett schackbräde av alla vindilar.

»Vi kunna sikta ön ungefär klockan ett», sade kapten Davenport med tillförsikt. »Klockan två strax utanför. Mc Coy, ni sätter henne på land på den ön där det finns folk.»

Solen kom inte fram igen och inte heller var land synligt klockan ett. Kapten Davenport tittade akteröver ner i Pyrenees' forsande kölvatten.

»Herre Gud!» utropade han. »Ostlig ström! Se på det där.»

Mr Konig såg tvivlande ut. Mc Coys ansikte var ogenomträngligt, men han sade att i Paumotuarkipelagen fanns inte något skäl varför det inte kunde finnas en ostlig ström. Några minuter senare

kom en regnskur, som tog bort vinden, och Pyrenees låg och rullade svårt i dyningarna.

»Var är lodlinan? Över med den, ni där!»

Kapten Davenport tog själv lodlinan och såg hur den sackade åt nordost.

»Titta, se bara! Håll i den själva.»

Mc Coy och styrmannen försökte och kände hur linan darrade och slet mot tidvattnet.

»En fyra-knops ström», sade mr Konig.

»Ostlig ström i stället för västlig», sade kapten Davenport och såg förebrående på Mc Coy, som om han velat kasta skulden på honom.

»Det är en av orsakerna, kapten, varför assuransen kostar aderton procent i de här farvattnen», svarade Mc Coy helt lugnt. »Man kan aldrig veta någonting. Strömmarna växla ständigt och jämt. Det var en gång en man på yachten Casco, jag har glömt hans namn, men han skrev böcker. Han skulle till Takaroa men kom till Tikej i stället, trettio mil längre bort, just beroende på strömskiftningen. Ni ligger uppe i vinden nu. Det vore bättre om ni föll av några streck.»

»Men hur mycket har strömmen fört mig ur kursen?» frågade kapten Davenport förargad. Hur skall jag kunna veta hur mycket jag måste hålla av?»

»Det vet jag inte, kapten», sade Mc Coy stilla.

Det började blåsa igen och med däcket rykande och glimmande i den starka, gråa dagern gick Pyrenees tungt ned i lä, arbetade sig framåt än för babords och än för styrbords halsar, klyvande sjön på väg till Acteon Islands, som utkiken i mastkorgen inte kunde få sikte på.

Kapten Davenport var utom sig. Hans raseri tog form av en envis tystnad, och han gick hela eftermiddagen fram och tillbaka på halvdäck eller lutade sig mot lovarts vanter. Mot aftonen brassade han fyrkant, utan att ens fråga Mc Coy, och satte kurs nordväst. Mr Konig, som oupphörligt rådfrågade kort och nakterhus, och Mc Coy, som också helt menlöst stod och betraktade kompassen, visste att de hade kurs på Hao Island. Mot midnatt upphörde regnbyarna och stjärnorna tindrade fram. Kapten Davenport fattade nytt mod i hoppet om en klar dag.

»Jag skall ta en observation tidigt i morgon bittida», sade han till Mc Coy, »fastän min latitud är mig en gåta. Men jag skall begagna Sumner-metoden. Känner ni till den?» Varpå han i detalj förklarade tillvägagångssättet för Mc Coy.

Dagen blev klar, passaden blåste stadigt från ost och Pyrenees gjorde lika stadigt sina nio knop. Både kaptenen och styrmannen räknade ut läget efter Sumner-metoden och fingo samma resultat. Likaså vid middagsbesticket, varefter de började känna sig säkra.

»Tjugufyra timmar till och vi äro där», försäkrade kapten Davenport Mc Coy. »Det är ett underverk, att den gamla tösens däck håller ihop ännu. Men det kan inte räcka i evighet. Se på röken. Den blir tätare dag för dag. Och ändå var däcket så tätt som var möjligt — det nydiktades i Frisco. Jag blev helt häpen, när elden först bröt ut och vi måste skalka luckorna. Nej, se där!

Han avbröt sig och stirrade med gapande mun

på en rökspiral som ringlade sig upp i lä om mesanmasten tjugu fot över däcket.

»Hur har den kunnat komma dit?» frågade han förtrytsamt.

Undertill fanns ingen rök. Den hade med masten som skydd mot vinden, klättrat upp på denna höjd. Den gjorde sig lös från masten, och ett ögonblick hängde den alldeles över kaptenen som något slags hotande omen. Nästa sekund sopade vinden bort den, och kaptenens underkäk återtog sitt naturliga läge.

»Ja, som jag sade, jag blev mycket förvånad, när vi måste börja skalka. Däcket var tätt och ändå läckte det som ett såll. Och sedan ha vi inte gjort annat än diktat. Det måste vara ett förfärligt tryck under för att så mycket rök skall kunna pressas upp.»

På eftermiddagen mulnade himlen på nytt och vädret blev rått och fuktigt. Vinden skiftade oupphörligt mellan sydost och nordost, och vid midnatt blev Pyrenees utsatt för en svår by från sydväst, från vilket streck vinden sedan fortfor att blåsa med korta avbrott.

»På det här sättet få vi inte sikte på Hao förrän vid tio- eller elvatiden», sade kapten Davenport suckande klockan sju på morgonen, sedan hoppet om sol utplånats av tunga molnmassor i öster. Och nästa ögonblick frågade han bekymrad:

»Jag kan just undra hur det är med strömmarna?»

Utkikerna i mastkorgarna hade alls ingenting att säga om land, och dagen förflöt under smådug-

gande stiltje och häftiga regnskurar. Barometern hade fallit till 29,50. Det fanns inte en vindpust, men det oaktat fortfor sjön att bli allt oroligare. Snart rullade Pyrenees otäckt i de höga sjöarna, som kommo frammarscherande i en oändlig procession från mörkret i väster. Seglen minskades så fort båda vakterna kunde arbeta, och när den uttröttade besättningen slutat, kunde man höra deras knotande röster i mörkret — det lät som morrande, ängsliga djur. En gång kallades styrbordsvakten över för att surra och göra fast och folket lade öppet i dagen sin motvilja. Varje långsam rörelse var en protest eller ett hot. Luften var fuktig och klibbig som gummi, och i den fullständiga vindstillan tycktes varenda man flämta och kippa efter andan. Svetten rann från ansikten och bara armar, och kapten Davenport, som gick där med ett mera pinat utseende och mera stirrande ögon än någonsin, fick en bestämd känsla av en annalkande olycka.

»Det går förbi oss västeröver», sade Mc Coy uppmuntrande. »I värsta fall få vi bara en släng av det.»

Men kapten Davenport lät inte längre trösta sig. Vid skenet av en lanterna studerade han sin handbok i navigation, där det stod hur en befälhavare hade att bete sig under en cyklon. Någonstädes midskepps bröts tystnaden av en låg snyftning från kajutpojken.

»Å, håll mun där!» skrek kapten Davenport med så rytande stämma att varenda man ombord ryckte till och pojken började stortjuta av förfäran.

»Mr Konig», sade kaptenen i nervöst ursinne, »var

god och gå bort och täpp till munnen på den där slyngeln med en däcksvabb.»

Men det var Mc Coy, som gick föröver, och inom några få minuter hade han lugnat pojken och fått honom i sömn.

Kort före dagbräckningen kom den första vindpusten från sydost och tilltog i styrka till frisk bris. Alle man voro på däck, väntande på vad som nu skulle följa.

»Nu äro vi klara, kapten», sade Mc Coy, som stod tätt bredvid honom. »Orkanen går västvart och vi äro söder om den. Nu kommer den inte att blåsa hårdare. Ni kan gärna sätta till segel.»

»Vad tjänar det till? Vart skall jag segla? Det är nu andra dygnet utan alla observationer, och vi skulle ha fått sikte på Hao-ön i går morse. Vilken väg skall det bära, norr, söder, öster eller vart? Säg bara ifrån och seglen skola vara satta i en handvändning.»

»Jag är ingen sjöman, kapten», sade Mc Coy på sitt milda sätt.

»Jag trodde att jag var det», lydde svaret, »innan jag råkade in i det här Paumotu-farvattnet.»

Vid middagstiden hördes från utkiken ropet »Bränningar förut!» Pyrenees fick falla, segel efter segel sattes till och skotades an. Fartyget gled genom vattnet och kämpade med en ström, som hotade att sätta det ned bland bränningarna. Befäl och manskap arbetade som galningar, kock och kajutpojke, kapten Davenport själv och Mc Coy, alla togo de i så mycket de förmådde, och det var ändå med nöd man kunde klara sig. Det

var en lång rad av klippor, en hemsk och farlig plats, över vilken sjön bröt oupphörligt, där ingen människa kunde leva och som till och med sjöfåglarna skydde. Pyrenees var knappt hundra meter ifrån den, då vinden kom henne till hjälp och i samma ögonblick som karlarna kunde pusta en sekund, bröto de ut i flämtande svordomar, som haglade över Mc Coys huvud — Mc Coy, som kommit ombord och föreslagit att sätta kurs på Mangareva och lurat dem bort från säkerheten under Pitcairn till undergång i denna förfärliga region av oceanen. Men Mc Coy förlorade intet av sin sinnesjämvikt. Han log mot dem med okonstlad och älsklig välvilja och hur det var tycktes till sist hans upphöjda godhet genomtränga deras mörka och utpinade själar så att de blygdes och svordomarna fastnade outtalade i deras strupar.

»Gement farvatten det här», mumlade kapten Davenport, när hans fartyg gått klart. Men han tystnade plötsligt och stod och stirrade på bränningarna, som borde legat döda akteröver, men som redan befunno sig på Pyrenees lovartssida och hastigt arbetade sig upp i vinden.

Han satte sig ned och dolde ansiktet i händerna. Och förste styrmannen såg, Mc Coy såg och besättningen såg vad han hade sett.

Söder om klipprevet drog en ostlig ström, som satte dem ned på det, och norröver gick en lika hastig västlig ström, som fick fatt i fartyget och drog i väg med det.

»Jag har hört talas om den här Paumotuarkipelagen förr», stönade kaptenen och lyfte sitt bleka

ansikte. »Kapten Moyendale berättade för mig om den, sedan han förlist med sitt fartyg här. Och jag skrattade åt honom på hans rygg. Gud förlåte mig... jag skrattade åt honom. Vad är det här för rev?» avbröt han sig och vände sig med sin fråga till Mc Coy.

»Det vet jag inte, kapten.»

»Varför vet ni inte det då?»

»Därför att jag aldrig har sett eller hört talas om det förr. Jag tror inte att det finns på något kort. De här farvattnen ha aldrig blivit ordentligt mätta och kartlagda.»

»Då vet ni inte heller var vi äro?»

»Inte mer än ni», sade Mc Coy mildt.

Vid fyratiden på eftermiddagen fick man sikte på kokospalmer, som tycktes växa upp alldeles ur vattnet. En stund senare såg man ett mycket lågt land höja sig ur havet.

»Nu vet jag, var vi äro, kapten», sade Mc Coy och tog kikaren från ögonen. »Det är Resolution Island. Vi äro fyrtio mil på andra sidan Hao Island och vi ha vinden rakt emot oss.»

»Klart att sätta henne på land då. Var är inloppet?»

»Det finns endast en passage, knappast tillräcklig för en kanot. Men när vi nu veta, var vi befinna oss, kunna vi ju sätta kurs på Barclay de Tolley. Det är endast hundrafemtio mil härifrån, västnordväst. Med den här vinden kunna vi vara där klockan nio i morgon bittida.»

Kapten Davenport rådfrågade sitt kort och överlade med sig själv.

»Om vi sätta henne på land här, måste vi i alla fall i båtarna ta oss fram till Barclay de Tolley», tillade Mc Coy.

Kaptenen gav sina befallningar, och ännu en gång stävade Pyrenees hän över detta ogästvänliga hav.

Nästa eftermiddag rådde förtvivlan och myteri på hennes rykande däck. Strömmen hade tilltagit i hastighet och Pyrenees hade sackat av västvart. Utkiken varskodde till sist Barclay de Tolley i ost, knappast siktbar från masttoppen, och förgäves sökte Pyrenees under fyra timmar arbeta sig upp mot ön. Hela tiden syntes kokospalmerna som en hägring på horisonten uppe i masterna — från däcket voro de dolda genom jordskorpans buktighet.

Ännu en gång rådfrågade kapten Davenport kortet och Mc Coy. Makemo låg sjuttifem mil i sydväst. Dess lagun var trettio mil lång och inloppet dit var utmärkt.

När kapten Davenport gav sina order, vägrade besättningen att lyda. De förklarade att de fått nog av helveteselden under sina fötter. Där låg land. Om nu fartyget inte kunde angöra det, var det ingen omöjlighet att komma dit i båtarna. Varför inte låta skutan brinna? Deras liv hade väl någon betydelse. De hade tjänat fartyget troget, nu tänkte de dra försorg om sig själva.

De sprungo till båtarna, skuffade undan andre och tredje styrmannen och gjorde sig färdiga att klara båtarna och fira ned dem. Kapten Davenport och förste styrmannen voro på väg ner från

halvdäcket med revolvrarna i handen, då Mc Coy, som klättrat upp på kajuttaket, började tala.

Han talade till besättningen och vid första ljudet av hans duvolika, kuttrande stämma stannade de på halva vägen för att lyssna till honom.

Han svepte om dem sitt fridfulla lugn. Hans milda röst och enkla tankar flödade ut mot dem som en magnetisk ström och lugnade dem mot deras vilja. Längesedan försvunna minnen vaknade åter hos dem, några erinrade sig sin barndoms vaggsånger och den lugna vilan i moderns armar, när aftonen kom efter dagens lek. Det fanns inte längre några bekymmer, inga ledsamheter, inga faror i hela vida världen. Allting var som det skulle vara, och det var endast någonting alldeles naturligt att de skulle vända ryggen mot landet, som låg framför dem, och ännu en gång sticka till sjöss med helveteselden under sina fötter.

Mc Coy talade enkelt. Men det kom inte alls an på vad han sade. Det var hans egen personlighet som utvecklade mera vältalighet än några ord kunnat innebära. Det var ett slags själens alkemi, hemlig och outgrundligt djup — en mystisk andlig utstrålning, lockande, mildt ödmjuk och ändå fruktansvärdt mäktig. Det var som om de mörka kryptorna i deras själar lysts upp av en renhetens och mildhetens allt betagande kraft, mycket starkare än den som låg i befälets blanka, dödsbringande revolvermynningar.

Männen började tveka där de stodo, och de som lossat sejsningarna gjorde fast dem igen. Så började

den ena efter den andra att sakta smyga sig i väg föröver.

Mc Coys ansikte lyste av barnslig glädje, när han steg ner från kajuttaket. Varje spår av myteri var försvunnet. Ja, det var som om det aldrig hade varit något tecken därtill — det fanns intet rum för sådant i den välsignade värld där han levde.

»Ni hypnotiserade dem», grinade mr Konig åt honom och talade med undertryckt röst.

»Det är präktiga gossar», var hans svar. »De ha godt hjärta. De ha haft hårda dagar, de ha arbetat hårdt, och det komma de att göra ända till dess det är slut.»

Mr Konig hade inte tid att svara. Han ropade ut sin order, gastarna riktigt sprungo för att fullgöra dem, och Pyrenees föll sakta av, tills hon kunde hållas i kurs rakt på Makemo.

Vinden var mycket svag och efter solnedgången mojnade den nästan helt och hållet. Det var outhärdligt varmt och både för- och akteröver försökte besättningen förgäves att få en stunds sömn. Däcket var för hett att ligga på, och de giftiga gaser, som stego upp ur springorna, kröpo som onda andar omkring hela fartyget, stulo sig in i näsborrar och luftstrupar och kommo de ovarsamma att nysa och hosta. Stjärnorna blinkade slött ned från det skumma himlavalvet, och fullmånen, som steg upp ur öster, beströk med sitt ljus de myriader spindelvävslika rökflagorna, som krälade längs däck över relingen, uppåt master och vant.

»Säg mig», sade kapten Davenport och gned sig i sina svidande ögon, »hur gick det med den där

besättningen på Bounty, sedan de uppnått Pitcairn? Jag har läst om att de brände Bounty och att de inte blevo upptäckta förrän flere år senare. Men vad hände dem under tiden? Det har jag alltid varit nyfiken att få veta. Det var karlar med repet om halsen. Det var visst några infödingar också, och kvinnor med, vill jag minnas. Det artade sig ju till krångel och bråk redan från första början.»

»Ja, det blev också tråkigheter», svarade Mc Coy. »Det var dåligt folk». De började med detsamma tvista om kvinnorna. En av upprorsmakarna, Williams, förlorade sin hustru. Alla kvinnorna voro från Tahiti. Hans hustru föll från en klippa, då hon höll på att jaga sjöfågel. Då tog han hustrun från en av de infödda. Härigenom väckte han alla infödingarnas hat och vrede, och de slogo ihjäl nästan varenda en av de vita. De, som lyckades komma undan, dödades sedan av infödingarna. Kvinnorna hjälpte till. Och infödingarna dödade varandra. Alla dödade alla. Det var ohyggliga människor.

»Timiti dödades av två andra infödingar, när de helt vänligt sutto och kammade hans hår. De vita männen hade skickat dem för att göra det. Sedan dödade de vita männen dem. Tullaloos hustru dödade honom i en grotta därför att hon ville ha en vit till man. Gud hade vänt bort sitt ansikte från dem. De voro mycket syndiga. Efter två år voro alla infödingarna mördade och alla vita också med undantag av fyra. De voro Young, John Adams, Mc Coy, min farfars far, och Quintal. Han var också en dålig karl. En gång bet han örat av sin hustru därför att hon inte hade fått tillräckligt med fisk.»

»Det var ett snyggt sällskap!» utropade mr Konig.

»Ja, det har ni verkligen rätt i», instämde Mc Coy och fortsatte sitt duvokutter om sina förfäders bloddrypande historia.

»Min farfars far undgick att bli mördad men dog sedan för egen hand. Han anlade ett bränneri och tillverkade alkohol av ti-plantans rötter. Quintal var hans kompanjon och de drucko sig ständigt och jämt berusade. Slutligen fick Mc Coy delirium tremens, band en sten om halsen och hoppade i sjön.

»Quintals hustru, hon som fick sitt öra avbitet, fick också sin död genom att falla utför klipporna. Då gick Quintal till Young och fordrade att denne skulle ge honom sin hustru. Adams och Young voro rädda för Quintal. De visste att han inte skulle tveka att döda dem. Därför mördade de i stället honom med en yxa. Så dog också Young. Ja, sedan var det inte mera bråk.»

»Det tycks vara mycket nog det», menade kapten Davenport. »Det fanns ju ingen mer att döda.»

»Gud hade vändt sitt ansikte ifrån dem», sade Mc Coy.

Nästa morgon blåste endast en mycket svag ostlig bris, och som kapten Davenport var alldeles ur stånd att beräkna den sydliga kursen, brassade han fullt för babords halsar. Han var rädd för den där västliga strömmen, som hade lurat honom på så många tillflyktsställen. Hela dagen fortfor stiltjen, likaså följande natt. Besättningen fick endast halv ranson torkade bananer. Krafterna började sjunka, och många klagade över magplågor som en följd av banandieten. Hela dagen drev strömmen Pyre-

nees västvart; det fanns inte tillräckligt med vind för sydlig kurs. Midt under första hundvakten varskoddes kokospalmer i sydvart — deras kvastlika kronor höjde sig över havsytan, markerande det låga korallrevet inunder.

»Det är Taenga Island», sade Mc Coy. »Vi behöva bris i natt, annars gå vi förbi Makemo.»

»Vad har det blivit av sydostpassaden?» frågade kaptenen. »Varför blåser den inte?

»Det är avdunstningen från de stora lagunerna, och det finns en sådan mängd av dem», förklarade Mc Coy. »Avdunstningarna förändra hela passadvindsystemet. De förorsaka också stormarna från sydväst. Det här är Farliga arkipelagen, kapten.»

Kapten Davenport såg den gamle mannen rakt i ansiktet, öppnade munnen och skulle just dra till med en svordom, då han plötsligt höll inne. Mc Coys blotta närvaro tycktes honom vara en kritik av de förbannelser, som molade i hans hjärna och skälvde i hans strupe. Mc Coys inflytande hade alltjämt växt under de många dagar de varit tillsammans. Kapten Davenport var en havets självhärskare, som inte räddes någon människa, som aldrig lade band på sin tunga, och nu fann han sig plötsligt ur stånd att svära i närvaro av denne gamle man med de kvinnliga bruna ögonen och en röst som en duvas. När han nu märkte detta, erfor han en bestämd känsla av obehag. Denne gamle man var ingenting annat än en ättling av Mc Coy på Bounty, upprorsmannen som flytt undan repet, som väntade honom i England, den Mc Coy, som

var en makt till det onda under Pitcairn Islands gamla blods- och våldstider.

Kapten Davenport var icke religiöst anlagd, men i detta ögonblick kände han en vansinnig impuls att kasta sig till den andres fötter och att säga — han visste inte vad. Det var en makt som spontant tvang honom, snarare än en sammanhängande tanke, och på något oklart sätt hade han en förnimmelse av sin egen ovärdighet och ringhet i närvaro av denne andre man, som ägde ett barns naivitet och en kvinnas mildhet.

Naturligtvis ville han inte förödmjuka sig på detta sätt inför sina officerare och sin besättning. Och ändå rasade fortfarande inom honom den där vreden, som velat driva fram förbannelserna. Plötsligt slog han näven i kajutväggen och utropade:

»Hör på, gamle man, jag ämnar inte låta besegra mig. De här Paumotuöarna ha gycklat och lekt med mig och nära nog drivit mig från mina sinnen. Men jag vill inte bli slagen, hör ni. Jag tänker segla det här fartyget, segla och segla, tills jag gått klar Paumotuöarna, ända fram till Kina, om jag inte hittar någon plats för skutan på närmare håll. Om också varenda man går sin väg, stannar jag kvar. Jag skall min själ visa Paumotu! Jag låter inte leka med mig. Det här är en präktig gammal tös och jag överger henne inte, så länge det finns en planka kvar att stå på. Har ni hört?»

»Och jag stannar hos er, kapten», sade Mc Coy.

Under natten började det blåsa litet från syd och den ursinnige kaptenen, med sin last av eld, iakttog och mätte sin västliga drift och gick då och

då avsides för att svära så att Mc Coy inte skulle höra det.

Gryningen avslöjade ännu flere palmer, som växte upp ur vattnet i söder.

»Det där är den yttersta spetsen i lä av Makemo», sade Mc Coy. »Katiu ligger endast några få mil åt väst. Vi få sätta kurs på den.»

Men strömmen, som sög mellan de båda öarna, förde dem västerut och plötsligt fingo de om eftermiddagen sikte på Katius palmer, som höjde sig över havsytan och sjönko ned i havet igen.

Några minuter senare, just som kaptenen upptäckt att den nya strömmen från nordost fått makt med Pyrenees, varskodde utkiken kokospalmer.

»Det är Raraka», sade Mc Coy. »Vi kunna inte ta oss dit utan vind. Strömmen för oss nedåt sydväst. Men vi måste passa på. Några mil härifrån går en ström åt norr och vidare i en cirkel åt nordväst. Den kommer att driva oss bort från Fakavara, och Fakavara är just den plats där vi kunna sätta Pyrenees på grund.»

»Den må släpa oss vart fan den vill», anmärkte kapten Davenport hetsigt. »Nu skall jag i vilket fall som helst finna en passande plats för skutan.»

Men situationen ombord på Pyrenees hade nära nog nått sin spets. Däcket var så hett, att endast ett par graders stegring tycktes kunna sätta det i lågor. Till och med de tjockbottnade skorna utgjorde intet skydd, och besättningen måste nästan halvspringa för att inte bränna fötterna. Röken hade tilltagit och blivit mera bitande. Varenda man led av inflammation i ögonen, och de hostade

som lungsotspatienter. På eftermiddagen sattes båtarna ut och försågos med utrustning. De sista bananbalarna fördes ned i dem och därjämte officerarnas instrument. Kapten Davenport placerade till och med kronometern i storbåten, av fruktan att däcket när som helst skulle gå i luften.

Hela natten varade denna ovisshet, som bragte en och var nära nog till vanvett, och när den första gryningen bröt in, stirrade de alla på varandra med ihåliga ögon och spöklika ansikten, som om det varit en överraskning för dem att Pyrenees ännu höll ihop och att de voro vid liv.

Kapten Davenport vandrade rastlöst av och an över däcket, när han inte rent av hoppade och småsprang, och under tiden gjorde han en grundlig undersökning av fartyget.

»Nu gäller det timmar, om inte rent av minuter», sade han, när han kom tillbaka till halvdäcket.

Ropet »land! land!» kom ned från mastkorgen. Från däcket var landet ännu omöjligt att upptäcka, och Mc Coy klättrade upp i vanterna, så att kaptenen fick ett osökt tillfälle att utgjuta sin bitterhet i en rad kraftiga svordomar. Men han höll plötsligt upp vid åsynen av en mörk linje, som hans öga upptäckte i vattnet i nordost. Det var ingen by, utan en verklig vind, den ur gängorna komna passaden, visserligen åtta streck på sidan om sin vanliga riktning, men i alla fall i regelbunden verksamhet.

»Lova, kapten», sade Mc Coy, så snart han kom ned på kajuttaket. »Det där är den ostligaste punkten på Fakarava och vi kunna gå genom inloppet

till lagunen med vinden sida mot och varje klut tillsatt.»

Efter en timme voro kokospalmerna och den låga landremsan synliga från däck. Känslan av att, vad som än månde komma, slutet i alla fall nalkades, hade sin omedelbara inverkan på varenda en ombord. Kapten Davenport beordrade en man i var och en av båtarna för att hålla dem ifrån varandra. Snart låg det av bränningar omgivna korallrevet endast ett par kabellängder framför Pyrenees stäv.

»Klart att vända, kapten», sade Mc Coy.

En minut senare syntes en öppning i revet, varigenom bildades en trång ränna in i den bakom liggande lagunen, en stor spegel, trettio mil i längd och tio mil i bredd.

»Nu, kapten!»

För sista gången skiftades skoten ombord på Pyrenees, hon lydde ögonblickligen roder, svängde rundt och stack in i passagen mellan reven. Knappt var vändningen gjord utan att någonting klickat, förrän besättning och styrmän rusade tillbaka till halvdäcket i panisk förskräckelse. Ingenting hade egentligen inträffat, men de hade en bestämd förkänsla att nu... nu... måste det komma. De kunde inte säga varför, de bara visste... visste. Mc Coy skyndade förut för att intaga sin plats där och lotsa fartyget in. Men kaptenen grep honom i armen och svängde honom rundt.

»Gör det härifrån», sade han. »Däcket därborta är inte säkert. Vad står nu på?» frågade han i nästa ögonblick. »Vi stå ju alldeles stilla.»

Mc Coy log.

»Vi gå mot en sjuknopsström, kapten», sade han. »Det är på så sätt ebben tar sig väg ut ur den här lagunen.»

Efter en timme hade Pyrenees knappast vunnit en skeppslängd, men så friskade vinden i och hon började skjuta fart.

»Det är bäst att några av er gå i båtarna», kommenderade kapten Davenport.

Hans röst hade icke upphört att ge eko och några av besättningen höllo just på att åtlyda hans befallning, då däcket midskepps som en massa av lågor och rök slungades upp bland segel och rigg. En del stannade kvar där, resten föll i sjön. Den omständigheten att vinden var emot räddade alla dem som befunno sig akterut. De rusade blindt och utan att sansa sig till båtarna, men de hejdades av Mc Coys stämma, som fortfarande uttryckte ett oändligt lugn, som om de haft god tid.

»Tag det med lugn», sade han. »Allting går som det skall gå. Passa på ratten någon där.»

Mannen vid rodret hade sprungit ifrån det i en blink, och kapten Davenport rusade till och fick fatt i spakarna tids nog för att hindra fartyget att gira och gå på land.

»Till båtarna!» befallde han mr Konig. »Håll två av dem kort, alldeles under låringen. När jag går över stag, passa då på.»

Mr Konig tvekade. Men så svingade han sig över relingen och ner i båten.

»Fall av ett halvt streck, kapten.»

Kapten Davenport såg på Mc Coy. Han hade trott att det var han som...

»Det är bra... ett halvt streck är det», svarade han.

Midskepps var Pyrenees en öppen brinnande ugn, ur vilken framvältrade en ofantlig massa rök, som steg högt över masterna och dolde hela främre delen av fartyget. I skydd av mesanseglen fortsatte Mc Coy sitt svåra värv att lotsa det igenom den svåra kanalen.

Elden arbetade sig akteröver längs däcket från explosionshärden, medan segelmassan på stormasten hastigt försvann i lågor. Men fastän de inte kunde se det, förstodo de att förseglen fortfarande drogo.

»Om bara inte alla segel brinna upp, innan vi komma igenom kanalen», stönade kaptenen vid ratten.

»Var lugn, kapten, allt skall gå bra», försäkrade Mc Coy förtroendefullt. »Vi ha god tid. Komma vi bara på insidan, ändra vi kurs. Då få vi röken ifrån oss och kunna hålla elden tillbaka så att den inte sprider sig akteröver.»

En eldstunga slickade uppåt mesanmasten, sträckte sig girigt efter den nedersta rån och slocknade. Ovanifrån föll en massa glödande tågvirke ned bakom kapten Davenports rygg. Som stungen av ett bi hoppade han till och strök elden av sig.

»Hur är kursen, kapten?»

»Nordväst till väst.»

»Håll henne västnordväst.»

Kapten Davenport skiftade ratten och stöttade.

»Väst till nord, kapten.»

»Väst till nord var det, ja.»

»Och nu väst.»

Sakta, streck för streck, beskrev Pyrenees en cirkel i det hon seglade in i lagunen, så att hon alltid fick fördel av vinden. Och streck för streck sjöng Mc Coy ut sina kommandoord med ett lugn och en säkerhet, som om de haft minst tusen år på sig.

»Ännu ett streck, kapten.»

»Ett streck var det, ja.»

Kapten Davenport slog över åtskilliga spakar, och så tillbaka igen.

»Stötta.»

»Stötta, all right.»

Fastän vinden nu var akterlig, var hettan så intensiv att kapten Davenport måste sköta ratten än med ena handen, än med den andra för att gnida eller täcka sina svedda kinder.

Mc Coys skägg knollrade sig i hettan och dess lukt trängde så starkt in i den andres näsborrar, att han ängsligt började betrakta den gamle mannen. Nu måste kaptenen gnida sina blåsbetäckta händer ömsevis mot byxorna. Vartenda segel på mesanmasten försvann i ett hav av flammor, som tvang de båda männen att sätta händerna för ansiktet.

»Nu», sade Mc Coy och kastade en blick bort mot den låga stranden. »Fyra streck upp, kapten, och låt henne så driva.»

Stumpar av brinnande tackel och tåg och segel började regna över och omkring dem. Tjärröken från en grov ända alldeles vid kaptenens fötter

vållade honom en häftig hostattack, men han höll fortfarande ett stadigt tag i rattens spakar.

Pyrenees tog grund, hennes bog lyftes upp, hon gled framåt och stannade sakta och mjukt. Till följd av stöten lossnade ett helt skyfall av brinnande tåg och segelduk och överhöljde dem nästan helt och hållet. Ännu en gång stötte fartyget. Det sköra korallrevet krossades under dess köl, och så kom en tredje stöt.

»Hårdt över», sade Mc Coy. »Hårdt över?» frågade han mildt en minut senare.

»Hon lyder inte mera», blev svaret.

»Det är bra. Hon svänger rundt.»

Mc Coy såg ut över relingen.

»Mjuk, vit sand. En riktigt vacker bädd.»

När Pyrenees svängde rundt med aktern från vinden, slog en fruktansvärd massa rök och lågor ned från bogen. Kapten Davenport lämnade ratten, nästan kvävd. Han raglade fram till fånglinan på den båt, som låg under låringen och såg sig sedan om efter Mc Coy, som stod vid hans sida för att låta honom gå först.

»Nej, ni först», ropade kaptenen, i det han grep honom i skuldran och nästan kastade honom över relingen. Men röken och lågorna voro så förfärliga, att han följde tätt efter Mc Coy, hasande sig med blödande händer nedför fånglinan. En av besättningen, som stod i fören, kapade den utan order med sin slidkniv. Årorna, som lågo utfärdiga, sänktes i vattnet och båten sköt fart.

»En härlig bädd», mumlade Mc Coy, i det han såg sig tillbaka.

»Ja, en härlig bädd», upprepade kaptenen, och tack skall ni ha.»

De tre båtarna satte kurs mot den vita, korall-täckta stranden, bakom vilken i brynet av en skog med kokospalmer syntes ett halvt dussin gräshyddor och ett tjog häpna infödingar, som med vidöppna ögon stirrade på det brinnande fartyget.

Båtarna skrapade mot bottnen, och de stego ur på den vita stranden.

»Ja», sade Mc Coy, »nu får jag se till hur jag skall kunna komma tillbaka till Pitcairn.»

INNEHÅLL.

	Sid
Hedningen	5
Mapuhis hus	34
Valtanden	66
Mauki	80
»Yah! Yah! Yah!»	102
De hemska Salomonsöarna	119
Den omotståndlige vite mannen	141
Mc Coys ättling	155

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 927 209 7

